

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนโดยยึดหลักความ
เป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต 2

NEEDS ASSESSMENT RESEARCH IN DEVELOPMENT OF STUDENT
COUNCIL PERFORMANCE BASED ON GLOBAL CITIZENSHIP IN SCHOOLS

กิตติศักดิ์ วันงาม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2563

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความ
เป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต 2

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

NEEDS ASSESSMENT RESEARCH IN DEVELOPMENT OF STUDENT
COUNCIL PERFORMANCE BASED ON GLOBAL CITIZENSHIP IN SCHOOLS
UNDER SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 2

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Educational Measurement, Evaluation, and Research)
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2020

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมือง
โลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ของ

กิตติศักดิ์ วันงาม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตา ตูลย์เมธากา)

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช)

..... ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สுவทันพรกุล)

ชื่อเรื่อง	การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน โดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
ผู้วิจัย	กิตติศักดิ์ วันงาม
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2563
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนตา ตูลย์เมธาการ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร. งามอาจ นัยพัฒน์

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น 2) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของความ
ต้องการจำเป็น 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมือง
โลก กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 624 คน ได้แก่ คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริม
ประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียนและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานครเขต 2 เครื่องมือการวิจัยใช้แบบสอบถามรูปแบบการตอบสนองคู่ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ผลการวิจัย พบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึด
หลักความเป็นพลเมืองโลกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 กลุ่ม
คณะกรรมการสถานักเรียนกลุ่มครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน กลุ่มผู้บริหาร
สถานศึกษาเห็นว่าด้านความรู้ความเข้าใจมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.227 \ 0.331 \ 0.309$) 2)
สาเหตุของความต้องการจำเป็น คือ คู่มือ แนวทาง นโยบายในการดำเนินงานสถานักเรียนไม่สอดคล้อง ไม่
ครอบคลุมตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก และจำกัดอยู่แค่กลุ่มของคณะกรรมการสถานักเรียนครูและ
ผู้บริหารสถานศึกษาที่รับผิดชอบเท่านั้น ครูผู้รับผิดชอบงานสถานักเรียนถูกผลกระทบการรับผิดชอบให้
ดำเนินการเอง 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก คือ จัดทำ
คู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนให้สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองโลก ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนการ
พัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน

คำสำคัญ : ความเป็นพลเมืองโลก; สถานักเรียน; การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น

Title	NEEDS ASSESSMENT RESEARCH IN DEVELOPMENT OF STUDENT COUNCIL PERFORMANCE BASED ON GLOBAL CITIZENSHIP IN SCHOOLS UNDER SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 2
Author	KITTISAK WANNGAM
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2020
Thesis Advisor	Assistant Professor Manaathar Tulmethakaan , Ph.D.
Co Advisor	Associate Professor Ong-art Naiyapatana , Ph.D.

The purposes of this research were as follows: (1) to study the needs for development; (2) to analyze the factors for the needs of development; (3) to propose guidelines for creating development of student council performance based on global citizenship in schools under the Secondary Education Service Area Office, Bangkok Two and with an informant group of 624 members of the Student Council Committee, teachers involved in the promotion of democracy or student council work and school administrators. The tool for this research was a dual-response format questionnaire. The statistics used for data analysis were descriptive statistics, and PNImodified. The research results found the following: (1) the Group of the Student Council Committee, teachers involved in the promotion of democracy or student council work and school administrators considered the cognitive aspect to be the most demanding (PNImodified = 0.227 0.331 0.309); (2) the reason for need was manuals, guidelines, policies for student council operations were inconsistent and not covered by global citizenship attributes and limited to the group who were responsible only for teachers in charge of student council work were forced to take responsibility for themselves; (3) the guideline for developing of student council performance based on global citizenship, including preparing student council operation manuals in line with global citizenship and related parties working together to plan the development of student council operations.

Keyword : Global Citizenship; Student Council; Need Assessment Research

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จากความเมตตาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนตา ตุลย์เมธการ และรองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์ คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ให้การช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา คอยชี้แนะแก้ไขข้อบกพร่อง สร้างแรงกระตุ้น แรงบันดาลใจในการทำปริญญานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช ประธาน คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล กรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ รองศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา ศกุนตนาคน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล อนันตวรสกุล นายณัฐเมธสวร ดุลคณิต นายสุริยันต์ ลาภเย็น ที่ชี้แนะวิธีการแก้ไขเครื่องมือด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

กราบขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่เกี่ยวข้องกับกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน คณะกรรมการสถานักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้

กราบขอบพระคุณ คณาจารย์ สาขาการวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ สร้างปัญญาและกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และให้กำลังใจในการทำวิจัยในครั้งนี้

กิตติศักดิ์ วันงาม

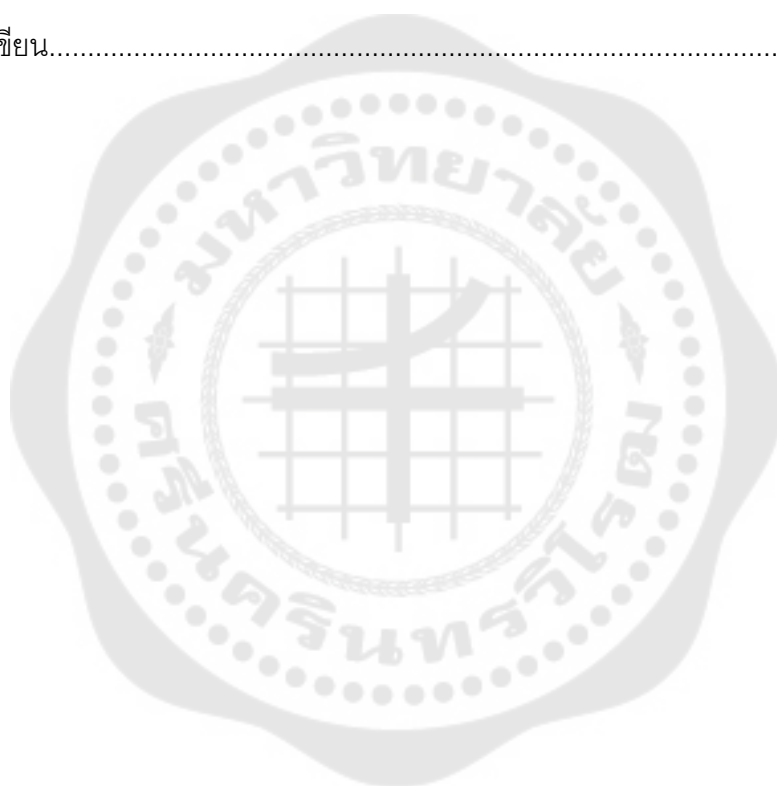
สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	12
ภูมิหลัง	12
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	14
ความสำคัญของงานวิจัย	15
ขอบเขตของการวิจัย	16
ผู้ให้ข้อมูล	16
ตัวแปรที่ศึกษา	16
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	16
กรอบแนวคิดการวิจัย	17
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
1. กิจกรรมสถานักเรียน.....	19
1.1 ความหมายของสถานักเรียน.....	19
1.2 การดำเนินงานสถานักเรียน	23
2. ความเป็นพลเมืองโลก	30
2.1 ความเป็นมาของพลเมืองโลก	30

2.2 ความหมายของความเป็นพลเมืองโลก.....	33
2.3 แนวทางการพัฒนาพลเมืองโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก	36
3. การประเมินความต้องการจำเป็น	46
3.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น	46
3.2 ประเภทของความต้องการจำเป็น	47
3.3 ขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น	50
3.4 วิธีการที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น.....	56
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
ระยะที่1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลัก ความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2.....	63
ระยะที่ 2 การวิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึด หลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2.....	76
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	79
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึด หลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2.....	81
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สาเหตุความต้องการจำเป็นและเสนอแนวทางในการพัฒนาการ ดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2	113
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	127
สรุปผลการวิจัย.....	127

อภิปรายผลการวิจัย	138
ข้อเสนอแนะ	140
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	140
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	141
บรรณานุกรม	142
ภาคผนวก.....	153
ประวัติผู้เขียน.....	172

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ตารางแจกแจงความสอดคล้องรายชื่อระหว่างการดำเนินงานตามสถานักเรียนกับความ เป็นพลเมืองโลก	64
ตาราง 2 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำแนกตาม เพศ อายุ ความเกี่ยวข้องกับสถานักเรียน และขนาดของโรงเรียน.....	80
ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการ พัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกรายด้าน.....	82
ตาราง 4 ผลวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการ พัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของคณะกรรมการสถานักเรียน	83
ตาราง 5 ผลวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการ พัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงาน ส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน	94
ตาราง 6 ผลวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการ พัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา.....	104

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	18
--	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สถานักเรียน เป็นสถาบันทางการเมืองหนึ่งในสถานศึกษาทุกแห่ง ทุกระดับทุกสังกัด ที่สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจทักษะ และการตระหนักรู้ในความเป็นประชาธิปไตย ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของสถานักเรียน โดยการจำลองระบบการเมืองใหญ่ มาทำเป็นแบบฝึกหัดให้นักเรียนได้ฝึกฝน ได้เรียนรู้ผ่านสถานการณ์จำลองในรูปแบบต่าง ๆ ทุกกระบวนการของสถานักเรียน ตั้งแต่การกำหนดให้มีธรรมนูญสถานักเรียน การเลือกตั้งให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการสถานักเรียน การฝึกอบรมสถานักเรียน การประชุมสถานักเรียน การดำเนินงานในสถานักเรียน รวมไปถึงการแก้ไขข้อพิพาทต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ในฐานะที่ถูกคาดหวังให้เป็นตัวแทนของนักเรียนในการดำเนินงาน ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษาเลิศพร อุดมพงษ์ (2562)

ด้วยแนวคิด ด้วยความคาดหวังต่อสถานักเรียน เพื่อสร้างองค์ความรู้ในหลักการความเป็นประชาธิปไตย นักเรียนในสถานศึกษาจะต้องเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีความเป็นพลเมือง รู้จักสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพของตนเอง และมีศักยภาพในการตัดสินใจเลือกตัวแทนหรือเสนอตัวเองเพื่อเป็นตัวแทนไปเป็นคณะกรรมการสถานักเรียน ดังนั้น อีกกระบวนการหนึ่งของที่จะพัฒนาควบคู่กับการพัฒนาระบบการประชาธิปไตยผ่านดำเนินงานสถานักเรียนแล้ว ยังต้องมีการสร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นกับตัวของนักเรียนทุกคนเพื่อเป็นรากฐานนำไปสู่การพัฒนาประชาธิปไตยต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการรับผิดชอบในการจัดทำหลักสูตรทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองตามวิถีทางที่สอดคล้องกับการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีประเด็นที่น่าสนใจการนำเอาไปใช้ในสถานศึกษาผ่านรูปแบบการจัดการเรียนรู้และรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ นอกห้องเรียน โดยเฉพาะกิจกรรมสถานักเรียนที่มีการดำเนินงานมาตั้งแต่อดีตทั้งในรูปแบบต่าง ๆ เช่น นักเรียนผู้นำ คณะกรรมการนักเรียน สถานักเรียน เป็นต้น เป็นกิจกรรมที่แทรกเสริมในช่วงเวลาแห่งการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดประสบการณ์การบริหารงาน การสร้างความเป็นพลเมือง และความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน (2558)

จากความสำคัญดังกล่าวทำให้สถานศึกษาแต่ละแห่งได้ดำเนินงานสถานนักเรียนตามคู่มือดังกล่าวและปรับเปลี่ยนตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา อีกทั้ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมสถานนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยจัดให้มีการประเมินเพื่อคัดเลือก “โรงเรียนต้นแบบสถานนักเรียน” ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการยกย่อง เชิดชูเกียรตินักเรียน ครู ผู้บริหาร ที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจดำเนินงานกิจกรรม สถานนักเรียน มีผลงานได้รับการยอมรับเป็นที่ประจักษ์ต่อสาธารณชนมาอย่างต่อเนื่อง สามารถเป็นแบบอย่างและเป็นเครือข่าย ช่วยสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานสถานนักเรียนให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ ได้ สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน (2564) ทำให้สถานศึกษาหลายแห่งมีการดำเนินงานสถานนักเรียนที่มุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อคัดเลือกเป็นสถานนักเรียนต้นแบบ ทำให้กระบวนการดำเนินงานสถานนักเรียน

จากการศึกษาแนวคิดของ (อมร รักษาสัตย์, 2543) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของพลเมืองซึ่งเป็นลักษณะสัมพันธภาพระหว่างกันในสังคมประชาธิปไตย ประกอบด้วย คุณลักษณะด้านคารวธรรม มีการเคารพซึ่งกันและกันอย่างยั้ง, คุณลักษณะด้านสามัคคีธรรม มีการแบ่งปัน ร่วมงานกัน และประสานงานกัน และคุณลักษณะด้านปัญญาธรรม มีความเชื่อมั่น ในวิธีการแห่งปัญญา สอดคล้องกับ งานวิจัยของ คเชนเทพ จันทรวงศ์ (2562) การบริหารงานสถานนักเรียนใน ส่วนของการกำหนดลักษณะกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองประชาธิปไตย แต่ละสถานศึกษามีการวางแผนกิจกรรมของสถานนักเรียนครบทั้ง 3 ด้านของพฤติกรรมประชาธิปไตย ได้แก่ ด้านคารวธรรม (Respect for Individuals), ด้านสามัคคีธรรม (Sharing, Participating, and Co-operating) และด้านปัญญาธรรม (Faith in the Method of Intelligence) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสาโรช บัวศรี (สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553)

หากแต่ในปัจจุบันและอนาคต คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกได้ถูกกำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นพลเมืองโลกตามเป้าหมายแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDG) เป้าประสงค์ที่ 4.7 (SDG4.7) ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ และพัฒนาทักษะที่ตอบสนองการพัฒนาที่ยั่งยืน ทักษะพลเมืองที่สำคัญ อาทิ ทักษะการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การเป็นพลเมืองโลกที่ดี การจัดการความขัดแย้ง การเคารพความหลากหลาย และส่งเสริมสันติภาพ เป็นต้น โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561 b) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship) โดยได้เสนอแนวทางการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก ผ่านการดำเนินงานของสถานนักเรียน ภายใต้กรอบคุณ

ลักษณะความเป็นพลเมืองโลก 4 ด้านได้แก่ ความรู้และความเข้าใจ การรู้และการรู้เท่าทัน ทักษะ และ ค่านิยมและทัศนคติ ได้บรรจุในนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมอบนโยบายให้สำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่ รายงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 (2563) ส่วนที่ 2 ด้านทิศทางการจัดการศึกษา ได้นำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายและยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย ข้อที่ 6 ในจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยมีกิจกรรมสถานนักเรียนเป็น 1 ในกิจกรรมขับเคลื่อนในการไปสู่เป้าหมาย สถานนักเรียนจึงถูก คาดหวังจากสังคมให้เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียนจะเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกแก่ผู้เรียน หากแต่ยังไม่ปรากฏรายละเอียดอย่างชัดเจนว่าการดำเนินงานสถานนักเรียนนั้นได้พัฒนานักเรียน ไปสู่ความเป็นพลเมืองโลกตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกหรือไม่ พัฒนามากน้อยเพียงใด และการดำเนินการอยู่เดิมนั้นมีความสอดคล้องและความต้องการจำเป็นหรือไม่มากน้อยเพียงใด ในการดำเนินงานสถานนักเรียนตามหลักความเป็นพลเมืองโลก เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นเขตพื้นที่ทางการศึกษาที่มีจำนวนสถานศึกษา ประชากรในสถานศึกษาค่อนข้างมากและมีความแตกต่างหลากหลายทั้ง จำนวนนักเรียน ขนาด ของโรงเรียนที่ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และขนาดใหญ่ ที่ตั้งของโรงเรียน และสภาพ สังคมของนักเรียน จึงทำให้สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าวมีรูปแบบการดำเนินงานสภานักเรียนที่มีความหลากหลายไปตามบริบท สภาพแวดล้อมของแต่ละแห่ง

ด้วยปัจจัยข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาความแตกต่างของสภาพที่ คาดหวังกับสภาพปัจจุบันในการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมือง โลกและศึกษารูปแบบพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก โดยใช้ รูปแบบการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการ ดำเนินงานสภาโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกนักเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก

2. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถาน
นักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความ
พลเมืองโลก

ความสำคัญของงานวิจัย

งานวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางของการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลัก
ความเป็นพลเมืองโลกของผู้เกี่ยวข้องได้แก่

คณะกรรมการสถานนักเรียน ได้ทราบข้อมูลสารสนเทศจากการวิจัยประเมินความต้องการ
จำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกและรูปแบบของ
การพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกไปปรับใช้วางแผน
ออกแบบการดำเนินงานสถานนักเรียนตามบริบทและทุกภาคส่วนของสถานศึกษาของสถานศึกษา

ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานนักเรียน ได้ทราบข้อมูล
สารสนเทศจากการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดย
ยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกและรูปแบบของการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลัก
ความเป็นพลเมืองโลก ไปเป็นแนวทางในการให้คำปรึกษา แก่คณะกรรมการสถานนักเรียน ตาม
บริบทและทุกภาคส่วนของสถานศึกษาของสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา ทราบข้อมูลสารสนเทศจากการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น
ในการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกและรูปแบบของการ
พัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก ไปเป็นแนวทางในการวาง
แผนการบริหารงานสถานนักเรียนให้สอดคล้อง นโยบายของเขตพื้นที่การศึกษาในการพัฒนาความ
เป็นพลเมืองแก่คณะกรรมการสถานนักเรียน ตามบริบทและทุกภาคส่วนของสถานศึกษาของ
สถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต2 ได้ทราบข้อมูล
สารสนเทศจากการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดย
ยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบาย
เป้าหมาย โครงการหรือกิจกรรมตามแผนการดำเนินงานของหน่วยงาน

ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันจะเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเมื่อทุกภาคส่วนได้
มีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกร่วมกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคือ คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 52 โรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก
2. สาเหตุของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก
3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพปัจจุบันในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. สาเหตุของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก หมายถึง สาเหตุที่ทำให้การพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนไม่ได้สอดคล้องตามหลักของความเป็นพลเมืองโลก ตามประเด็นของความต้องการจำเป็นที่ได้จากผู้ตอบสอบถามในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก หมายถึง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนตามประเด็นของความต้องการจำเป็นจากสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

4. การพัฒนาดำเนินงานสถานักเรียน หมายถึง การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ดำเนินงานสถานักเรียนให้ดีขึ้นตามคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน ได้แก่ 1. การบริหารงานในสถานักเรียน 2. การดำเนินกิจกรรม 3. การประชุมสถานักเรียน 4. การสรุปผลการดำเนินงาน

5. ความเป็นพลเมืองโลก หมายถึง คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกจากงานวิจัยแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการรู้เท่าทัน ด้านทักษะ และด้านค่านิยมและทัศนคติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการศึกษาเอกสาร ตามแนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ของ สุวิมล ว่องวาณิช (2548, 79-85)

ผู้วิจัยได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน จากคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนของโรงเรียน ที่จัดทำโดย สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน ซึ่งมีขั้นตอนในกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การบริหารงานในสถานักเรียน การดำเนินกิจกรรม การประชุมสถานักเรียน การสรุปผลการดำเนินงาน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

ผู้วิจัยได้ศึกษาความเป็นพลเมืองโลกจากรายงานวิจัยแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก ด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้และความเข้าใจ การรู้เท่าทัน ทักษะ และค่านิยม ทัศนคติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561a)

ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลวิธีการพัฒนาการดำเนินสถานักเรียนและคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกมากำหนดเป็นข้อความ เป็นรายข้อเพื่อสอบถามสภาพที่คาดหวังและสภาพปัจจุบันตามแนวทางการศึกษา ผู้วิจัยนำผลของการประเมินความต้องการจำเป็นมาหาสาเหตุของความต้องการจำเป็นโดยใช้การสัมภาษณ์ นำไปสู่การเสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

**ศึกษาความต้องการจำเป็นในพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2**

สภาพที่คาดหวัง

การพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน

1. การได้มาของสถานักเรียน
2. การฝึกอบรมสถานักเรียน
3. การบริหารงานสถานักเรียน
4. การประชุมสถานักเรียน
5. การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, 2558)

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ
2. ด้านการรู้เท่าทัน
3. ด้านทักษะ
4. ด้านค่านิยมและทัศนคติ

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

สภาพปัจจุบัน

การพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน

1. การได้มาของสถานักเรียน
2. การฝึกอบรมสถานักเรียน
3. การบริหารงานสถานักเรียน
4. การประชุมสถานักเรียน
5. การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, 2558)

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ
2. ด้านการรู้เท่าทัน
3. ด้านทักษะ
4. ด้านค่านิยมและทัศนคติ

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

การวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็นและ
เสนอแนวทางการพัฒนาในการพัฒนาการดำเนินงาน
สถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
กรุงเทพมหานคร เขต 2

(สุวิมล ว่องวาณิช, 2548)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การดำเนินงานสถานนักเรียน
 - 1.1 ความหมายของสถานนักเรียน
 - 1.2 ทางกำรดำเนินกำรณสถานนักเรียน
 - 1.3 องค์ประกอบของกิจกรรมสถานนักเรียน
2. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลก
 - 2.1 ความเป็นมาของความเป็นพลเมืองโลก
 - 2.2 ความหมายของความเป็นพลเมืองโลก
 - 2.3 แนวทางการพัฒนาพลเมืองโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก
3. การประเมินความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก
 - 3.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.2 ประเภทของการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.3 ขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น
 - 3.4 วิธีการประเมินความต้องการจำเป็น
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. กิจกรรมสถานนักเรียน

1.1 ความหมายของสถานนักเรียน

“สถานนักเรียน” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “คณะกรรมการนักเรียน” เป็นหนึ่งในกิจกรรมเสริมหลักสูตร (Extracurricular) ที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่ากิจกรรมสถานนักเรียนนั้นเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะประชาธิปไตยให้กับนักเรียนได้สถานนักเรียนเป็นการจำลองการทำงานของระบบสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือเป็นสภาตัวแทนของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย นำมาสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียนเพื่อเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนได้รู้จักการบริหารงานภายใต้หลักการประชาธิปไตย อันเป็นรูปแบบการเมืองการปกครองของประเทศไทยในปัจจุบัน โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, 25-30) ได้

กำหนดความหมายของสถานักเรียนว่า เป็นหนึ่งในกิจกรรมสำคัญที่จะช่วยพัฒนาสถานศึกษา ตามหลักการพื้นฐานของกระบวนการทางประชาธิปไตย ซึ่งจะช่วยสร้างทัศนคติที่ถูกต้อง และทำให้เกิดการมองเห็นคุณค่าของประชาธิปไตย เกิดเป็นความมุ่งมั่นที่จะใช้หลักการปกครองที่ดี เพื่อให้สังคมที่อยู่นั้นดีขึ้นกว่าเดิม เมื่อกระบวนการต่าง ๆ ถูกจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ผลที่ได้คือนักเรียนที่อยู่ในกิจกรรมสถานักเรียน จะพัฒนาตัวเองให้เป็นพลเมืองอันพึงประสงค์ของประเทศชาติ เป็นหลักสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยไทยให้มั่นคงไพบูรณ์ สร้างความเข้มแข็งให้แก่การเมืองการปกครองของประเทศชาติ อันเป็นการขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี โดยได้มีการกำหนดบทบาทของสถานักเรียนเอาไว้หลายประการอันสามารถที่จะสรุปได้ ดังนี้

1) คณะกรรมการสถานักเรียนต้องรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เมื่อมีปัญหาใดเกิดขึ้นภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานักเรียนจำเป็นที่จะต้องกำลังสติกำลังใจ และกำลังสติปัญญาเพื่อขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วง

2) คณะกรรมการสถานักเรียนต้องประสานกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา หรือนอกสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู เจ้าหน้าที่ภายในสถานศึกษา ตลอดจนนักเรียนในสถานศึกษานั้น ๆ หรือ ตลอดจนบุคคลภายนอกทั้งในโรงเรียน ละแวกใกล้เคียง หรือชุมชนละแวกใกล้เคียง

3) คณะกรรมการสถานักเรียนต้องรู้จักรับผิดชอบงานและกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน

4) คณะกรรมการนักเรียนต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยแสดงออกผ่านรูปแบบของโครงการ หรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ สามารถปฏิบัติได้จริง และส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาของตนได้

5) คณะกรรมการสถานักเรียนต้องมีความสามารถที่จะตรวจสอบการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้มีการนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลโดยประหยัด

6. คณะกรรมการสถานักเรียนต้องถ่ายทอด หรือบอกเล่า ถึงข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลในสถานศึกษา และเป็นสารสนเทศที่มีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ โดยนำเสนอด้วยความเป็นกลาง ปราศจากอคติ และความลำเอียง

7) คณะกรรมการสถานักเรียนจะต้องเป็นตัวแทนของนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อเสนอข้อเสนอนั้นต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการพัฒนา

สถานศึกษาเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนทุกคน และเกิดคุณภาพในการจัดการศึกษา

8) คณะกรรมการสถานศึกษานักเรียนต้องมีความสามารถในการวางแผนการดำเนินการ และดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกับครูที่รับผิดชอบงานด้านสถานศึกษา

9) คณะกรรมการนักเรียนต้องปฏิบัติหน้าที่บนความถูกต้อง ไม่ประพฤตินิสัยที่ขัดแย้งต่อข้อกฎหมายหนึ่ง กฎหมายใดของทางราชการ อีกทั้งต้องดำรงไว้ซึ่งศีลธรรมวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม

จากการกล่าวถึงบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษานักเรียนไว้หลายประการ จะทำให้เห็นว่า กระบวนการของสถานศึกษา มีความสำคัญอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) กระบวนการของสถานศึกษานักเรียนถือเป็นองค์ประกอบอันดับต้น ๆ ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้นักเรียนทุกคนเข้าใจหลักการปกครองตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ให้มีความสำคัญและยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อทำให้สังคมเข้าเกิดความรู้ ความเข้าใจในการปกครองตามวิถีประชาธิปไตย

2) กระบวนการของสถานศึกษานักเรียนเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความสามารถที่จะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในสังคม และเป็นผู้ตามที่สามารถช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนผู้นำได้เป็นอย่างดี

3) กระบวนการของสถานศึกษานักเรียนต้องเป็นเวทีสำหรับให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพ ทักษะกระบวนการ ตลอดจนสร้างเสริมประสบการณ์อันจำเป็นตามหลักความเสมอภาคตามหลักนิติธรรม บนฐานของการเคารพเสียงส่วนใหญ่ภายใต้ความประนีประนอมอย่างมีเหตุผล

4) กระบวนการของสถานศึกษานักเรียนต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้รู้จักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยอย่างสงบสุข

5) กระบวนการของสถานศึกษานักเรียนถือเป็นกำไรที่สำคัญในการพัฒนาจิตใจใฝ่ประชาธิปไตย และฝึกฝนให้คุ้นชินกับหลักการของธรรมาภิบาล

6) กระบวนการของสถานศึกษานักเรียนต้องสร้างโอกาสในการให้นักเรียนได้สัมผัสถึงการเป็นสมาชิกของสถานศึกษาอันมีสิทธิ มีเสียงที่จะเข้าร่วม หรือจัดทำโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา

7) กระบวนการของสถานศึกษานักเรียนมีส่วนในการส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนรู้จักให้เกียรติ และไม่ละเมิดสิทธิ หน้าที่ของนักเรียนคนอื่น ๆ

8) กระบวนการของสถานักเรียนมีส่วนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีอิสระทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ เปิดกว้างให้นักเรียนแสดงออกได้อย่างหลากหลาย และหล่อหลอมให้นักเรียนมีทักษะการคิดขั้นสูง

9) กระบวนการของสถานักเรียนจะสร้างให้นักเรียนเกิดสำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และเกิดความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในสังคม

10) กระบวนการของสถานักเรียนจะช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดความสมัครสมาน เกิดความสามัคคี เกิดความรัก ปรารถนาดี เห็นอกเห็นใจ และมีน้ำใจหยิบยื่นให้แก่กันและกัน

11) กระบวนการของสถานักเรียนจะช่วยส่งเสริมนักเรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพตามที่สังคมคาดหวัง และเป็นพลเมืองที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคง และยั่งยืน

สอดคล้องกับการให้ความหมายของสถานักเรียนโดย นางคราญ อนุกุล (2558) ได้กำหนดนิยามของสถานักเรียนเอาไว้ว่า สถานักเรียนหรือคณะกรรมการนักเรียน หมายถึง สถาบันของผู้แทนนักเรียนที่ได้รับเลือกตั้งมาจากนักเรียนภายในโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนนักเรียนในการจัดกิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมที่โรงเรียนมอบหมายให้ทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกนักเรียนให้รู้จักปกครองตนเองและทำงานร่วมกันได้ในระบอบประชาธิปไตย และสอดคล้องกับ คชนทพ จันทวงศ์ (2562) ที่ได้ให้ความหมายของ สถานักเรียน เอาไว้ในลักษณะเดียวกันว่าเป็นองค์กรของนักเรียนรูปแบบหนึ่งที่เกิดจากการคัดเลือกตัวแทนของนักเรียนทั้งหมด เพื่อทำหน้าที่ดูแลสิทธิเสรีภาพของนักเรียน เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนอันเกี่ยวข้องกับนักเรียน รวมถึงทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเข้าใจและสามารถดำเนินกิจกรรมตามวิถีทางประชาธิปไตย เตรียมพร้อมออกไปเป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ

จากการนำเสนอนิยามความหมายของสถานักเรียนไว้ในข้างต้นนั้น ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นข้อสรุปได้ว่า สถานักเรียน หมายถึง องค์กรที่มาจากตัวแทนของนักเรียนโดยผ่านกระบวนการการเลือกตั้งเพื่อดำเนินงานตามบทบาท หน้าที่ นโยบาย กิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้คำมั่นสัญญากับนักเรียน เป็นตัวแทน เป็นสื่อกลางให้กับนักเรียนในการนำเสนอข้อคิดเห็นต่อผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนา อันจะเป็นการฝึกประสบการณ์การสร้างเสริมประชาธิปไตยผ่านการดำเนินงานสถานักเรียนให้นักเรียนให้เป็นพลเมืองโลก

1.2 การดำเนินงานสถานักเรียน

การดำเนินงานสถานักเรียนเป็นกระบวนการที่นำไปสู่เป้าหมายตามบทบาทหน้าที่ ตอบโจทย์ความสำคัญของสถานักเรียน จากการศึกษาเอกสารที่กล่าวถึงการดำเนินงานของ คณะกรรมการสถานักเรียน โดยศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานักเรียน ซึ่งเป็น เอกสารอย่างเป็นทางการของ สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน (2558) ที่ได้อธิบายไว้ว่า ในการการ ดำเนินงานของสถานักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตลอดจนเป็นกระบวนการที่จะ ให้นักเรียนได้มีบทบาทหน้าที่ในใช้สติปัญญา ทักษะสื่อสาร กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ และ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงออกผ่านบทบาทหน้าที่ตามข้อกำหนด ไม่ว่าจะเป็น บทบาทหน้าที่ของประธานคณะกรรมการสถานักเรียน บทบาทหน้าที่ของการเป็นคณะกรรมการ สถานักเรียน หน้าที่รับผิดชอบของการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ หรือผู้ตามที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนขีดความสามารถของผู้นำ เป็นนักเรียนที่มีคุณสมบัติอันเป็นที่คาดหวังของสังคม ได้แก่ มี ความรู้ในเชิงวิชาการอย่างเข้มแข็ง มีความคิดอย่างเป็นกระบวนการและเฉียบคม มีความเข้าใจใน ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ตลอดจนวิถีทางที่จะขับเคลื่อนโครงการ หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อ ขจัดปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้ล้วนแล้วแต่เป็นส่วนช่วยให้นักเรียนเกิด ประสบการณ์อย่างกว้างขวาง และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินงานสถานักเรียนมีแนวทางได้หลายแนวทาง ดังต่อไปนี้

1) ที่มาของสถานักเรียน

ที่มาของสถานักเรียนในแต่ละสถานศึกษานั้นอาจมีความใกล้เคียงกัน กล่าวคือ เป็นไปตามข้อกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับ โดยมีสิ่งที่เรียกว่า “ธรรมนูญสถานักเรียน” ของ แต่ละสถานศึกษา ซึ่งอาจมีเนื้อหาใกล้เคียงกัน แต่มักจะแตกต่างกันได้บ้างในรายละเอียด โดยมี โครงร่างคร่าว ๆ คือ มีการกล่าวถึงวิธีการที่จะได้คณะกรรมการสถานักเรียนในแต่ละตำแหน่ง หน้าที่มา ซึ่งมักจะเป็นการเลือกตั้งในระดับโรงเรียน อาจจะเลือกตั้งแบบเป็นทีม หรือเป็นการ เลือกตั้งเฉพาะบุคคล ที่ได้สมัครเป็นผู้แทนนักเรียนในสถานศึกษา ผู้สมัครที่ได้รับเสียงเลือกตั้งมาก ที่สุด ก็จะได้รับตำแหน่งประธานสถานักเรียน และประธานสถานักเรียนจะเป็นผู้คัดเลือก คณะกรรมการอื่น ๆ ตามองค์ประกอบที่กำหนดไว้ใน “ธรรมนูญสถานักเรียน” อย่างเคร่งครัด โดยมากจะมีการกำหนดจำนวนเอาไว้อย่างชัดเจน มีการระบุถึงบทบาทหน้าที่ และมีเกณฑ์ คุณสมบัติที่กำหนดไว้ โดยกระบวนการได้มาซึ่งสถานักเรียนได้ในลำดับสุดท้าย คือ สถานศึกษา

โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาจะเป็นผู้ลงนามในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสถานักเรียน ถือเป็น การสิ้นสุดการได้มาซึ่งคณะกรรมการสถานักเรียน

2) โครงสร้างของสถานักเรียน

บทบาทหน้าที่ของสถานักเรียนเป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมในโรงเรียนที่ เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกนักเรียนภายในสถานศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคมส่วนรวม รวมถึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญจำเป็นของระบบการ ปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยของประเทศไทย สอดคล้องจากที่โรงเรียนได้มี ข้อกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับ หรือ “ธรรมนูญสถานักเรียน” ไว้ตามธรรมชาติของแต่ละสถานศึกษา ดังนั้น การออกแบบโครงสร้างของคณะกรรมการสถานักเรียนในแต่ละสถานศึกษา มักจะมีองค์ประกอบ คือ สมาชิกสถานักเรียนในสองรูปแบบ ได้แก่ สมาชิกสถานักเรียนที่ได้มาจากการดำเนินการ เลือกตั้งในระดับสถานศึกษา อาจจะเป็นการเลือกตั้งแบบยกทีม หรือเป็นการเลือกตั้งเฉพาะตัว แทนผู้ที่สมควรเป็นประธานสถานักเรียน ในส่วนของคณะกรรมการสถานักเรียน จะเกิดจากการ คัดเลือกกันของแต่ละระดับชั้นเรียนในสถานศึกษา เพื่อเป็นตัวแทนของนักเรียนในระดับชั้นของ ตัวเอง ในการเข้าเป็นสมาชิกของคณะกรรมการสถานักเรียน โดยจำนวนตัวแทนของนักเรียนในแต่ละ ระดับชั้นจะต้องเป็นไปตามข้อกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับ หรือ “ธรรมนูญสถานักเรียนของ สถานศึกษา” โดยที่สถานศึกษาอาจเห็นสมควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสภา นักเรียน โรงเรียนอาจกำหนดให้สถานักเรียนมีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับ โครงสร้าง แต่ทั้งนี้จะต้องมีการระบุถึงจำนวนของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ และมีการกำหนด บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบสำหรับคณะกรรมการคณะต่าง ๆ เอาไว้ให้ชัดเจน โดย สอดคล้องกับข้อกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับ หรือ “ธรรมนูญสถานักเรียนของสถานศึกษา”

3) การประชุมสถานักเรียน

เป็นกิจกรรมที่ทำให้คนในองค์กรเกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ได้นำเสนอความ คิดเห็น วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ จากทุกฝ่ายอย่างทั่วถึง คณะกรรมการสถานักเรียนแต่ละคน จะต้องทราบและตระหนักถึงภารกิจในหน้าที่ของตน ประกอบกับผู้ทำหน้าที่ประธานควรมีการนำ เทคนิคมาใช้สำหรับนำประชุม และบังคับการดำเนินการการประชุมให้ คณะกรรมการสถานักเรียน ที่อยู่ ณ ที่ประชุมได้มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนข้อเสนอแนะ แนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร และใช้กระบวนการของฉันทามติในการตัดสินใจร่วมกัน

4) เครือข่ายสถานักเรียนและการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยสถานักเรียน หมายถึง การที่สถานักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุม การวางแผน การเสนอแนะ การจัดทำโครงการ การบริหาร การจัดการ การจัดทำงบประมาณ ตลอดจนการร่วมมือปฏิบัติงานหรือดำเนินงาน ร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ

5) การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนให้สอดคล้องกับรายวิชาในสถานศึกษา

การจัดการเรียนรู้บูรณาการ รายวิชาในสถานศึกษากับกิจกรรมสถานักเรียน เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างความมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนการสอน วิธีการวัดผล การประเมินผลอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเชื่อมโยงพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และประสบการณ์อื่น ๆ อันเป็นพื้นฐานของการศึกษา จนนักเรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ และสามารถนำเอาความรู้ที่เกิดขึ้นเข้าไปปรับให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชุมชน สังคม ประเทศชาติ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถือเป็นทักษะสำคัญที่กระบวนการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

6) การเสนอโครงการ

การนำเสนอโครงการเป็นกิจกรรมการวางแผนเพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาการดำเนินงานกิจกรรม สถานักเรียน โดยการมีส่วนร่วมของสถานักเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และมีเป้าหมาย มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1. ชื่อโครงการ 2. วัตถุประสงค์ 3. ขั้นตอนการปฏิบัติ 4. ผังงาน (Flow Chart)

7) การประเมินผลการดำเนินการของสถานักเรียน

การประเมินผลการดำเนินการของสถานักเรียน เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำผลมาใช้เป็นแนวทางกำหนดวิธีพัฒนางานซึ่งรูปแบบการประเมินจะต้องสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรม จึงจำเป็นที่คณะทำงานสถานักเรียนจะต้องเรียนรู้แนวทางการประเมินการดำเนินงานสถานักเรียนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือ ในการขับเคลื่อนกิจกรรมสถานักเรียนให้มีความสมบูรณ์รอบด้าน

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน (2558) ได้ตระหนักถึงการสร้างประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้กิจกรรมของสถานักเรียน มาเชื่อมโยงเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งการดำเนินการของคณะกรรมการสถานักเรียนในสถานศึกษา ถือเป็น การขับเคลื่อนสถานศึกษาให้สามารถส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานักเรียนมีศักยภาพที่

จะจัดกิจกรรมได้อย่างเรียบร้อย ราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดว่า สถานศึกษาจะต้องมีรูปแบบของกิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุน และสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้กำหนดผ่านนโยบายต่าง ๆ จากการดำเนินการ ที่ผ่านมา เพื่อให้การส่งเสริม การสนับสนุนและการพัฒนากิจกรรมของคณะกรรมการสถานักเรียน เกิดประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางสู่เป้าหมาย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทำให้เกิดการสร้างคู่มือ การจัดกิจกรรมสำหรับพัฒนาคณะกรรมการสถานักเรียน เพื่อให้คณะกรรมการสถานักเรียนมี ทิศทาง และแนวทางในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสถานักเรียน ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน กิจกรรมสถานักเรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ โดยมีการออกแบบเนื้อหาสาระ และ รูปแบบของกิจกรรมเอาไว้ จำนวน 16 หัวข้อ เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม ได้แก่

- 1) การปฐมนิเทศ/กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสถานักเรียนได้เข้าใจวัตถุประสงค์และมีทัศนคติที่ดีต่อการเข้ารับการอบรม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี สามารถ กำหนดเป้าหมายหรือผลที่คาดหวัง มีส่วนร่วมในกิจกรรมและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
- 2) การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสถานักเรียนเกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย เกิดการเห็นคุณค่าและความสำคัญ ตลอดจนเกิดทักษะที่จะสามารถเชื่อมโยงองค์ ความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานักเรียนได้สำเร็จลุล่วง เรียบร้อย และ ราบรื่น
- 3) ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย มีเป้าหมายให้คณะกรรมการ สถานักเรียน เห็นแนวทางที่จะปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย เกิดเป็นองค์ความรู้ และความตระหนัก เห็นความสำคัญของความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย และเกิดทักษะ ที่จะนำแนวทางต่าง ๆ ไปปรับใช้ในวิถีชีวิต
- 4) สิทธิเด็ก มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสถานักเรียน มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก คณะกรรมการสภา นักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องสิทธิ และหน้าที่ตั้งแต่ระดับปัจเจก ระดับสถาบันครอบครัว ระดับประเทศ ชาติ และในระดับประชาคมโลก
- 5) รูปแบบและที่มาของสถานักเรียน มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสภา นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการที่จะได้มาซึ่งสถานักเรียนของสถานศึกษา

ตนเอง และสามารถบรรยาย นำเสนอที่มาที่ไปของคณะกรรมการสถานักเรียน ตลอดจนสามารถ ออกแบบโครงสร้างสถานักเรียนได้

6) บทบาท หน้าที่ในสถานักเรียน มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสถานักเรียน เกิดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ของสถานักเรียน สามารถ อธิบายถึงอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ของสถานักเรียนได้ รวมทั้งออกแบบวิเคราะห์และ บรรยายในส่วนของกิจกรรมที่ออกแบบขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรมสำหรับสถานศึกษาของตน

7) การสร้างภาวะผู้นำ มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสถานักเรียน เกิดองค์ ความรู้เกี่ยวกับประเด็นของบทบาท อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ของผู้นำคณะกรรมการ สถานักเรียน ได้พัฒนาทักษะความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้จน สามารถนำเอาองค์ความรู้ไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเป็นประโยชน์ อย่างรอบด้าน

8) การประชุมสถานักเรียน มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสถานักเรียนมี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบาท อำนาจ หน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละองค์พพของ คณะกรรมการสถานักเรียน ตลอดจนวิธีการประชุมที่มีประสิทธิภาพจนทำให้การประชุมเกิด ประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคน พัฒนาคณะ และพัฒนางาน

9) การพัฒนาทีมงาน มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสถานักเรียนเข้าใจ ความหมาย เห็นความสำคัญของการทุกภาคส่วนในสถานักเรียน ซึ่งเรียกว่า “ทีมงานสภา นักเรียน” ตลอดจนเกิดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ พื้นฐานองค์ประกอบที่สำคัญในการสร้างทีมงาน ที่มีประสิทธิภาพ ลักษณะของทีมงานสถานักเรียนที่มีคุณภาพ ตลอดจนเป็นการสร้างเสริมเจตคติ ในเชิงบวก ให้เกิดการเห็นคุณค่า และความสำคัญของบทบาทของตนเอง อันจะนำไปสู่การร่วม แรงร่วมใจในการพัฒนาทีมงานสถานักเรียน

10) การสร้างเครือข่ายสถานักเรียน มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสภา นักเรียน เกิดองค์ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ เครือข่ายของสถานักเรียน องค์พพของเครือข่าย แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของเครือข่าย ข้อบ่งชี้ของการเป็นเครือข่ายสถานักเรียนที่มีคุณภาพ จน คณะกรรมการสถานักเรียนมีศักยภาพที่จะสร้าง และพัฒนาเครือข่ายสถานักเรียนระหว่าง สถานศึกษา ชุมชน องค์การภาครัฐและเอกชน ด้วยวิธีการที่แตกต่างหลากหลายอย่างมี ประสิทธิภาพ

11) การบูรณาการกิจกรรมสถานักเรียนเข้ากับรายวิชาในสถานศึกษา มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสถานักเรียนเกิดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้งในประเด็นของโครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาสาระ และรายละเอียดอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการนำมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพ

12) การเขียนโครงการ มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสถานักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการเขียนโครงการและสามารถเขียนโครงการได้ มีความรู้ ความเข้าใจ วิธีการเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนจากโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ

13) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “เรื่องเล่าชาวสภามี” มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสถานักเรียนสามารถออกแบบแนวทางส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การปฏิบัติหน้าที่ของสถานักเรียนได้ สามารถแลกเปลี่ยน หรือถ่ายทอดประสบการณ์ที่ตนเองได้ประสบพบเจอจากการปฏิบัติหน้าที่ของสถานักเรียน หรือการจัดกิจกรรมของสถานักเรียน ตลอดจนสามารถวิเคราะห์สภาพการณ์ของสถานักเรียน เพื่อที่จะกำหนดเป็นนโยบายสำหรับพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานักเรียนของสถานศึกษาตนเอง

14) กิจกรรมลานกิจกรรมวัฒนธรรมตามวิถีประชาธิปไตย มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสถานักเรียนเกิดองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมตามวิถีประชาธิปไตย และสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิต ธรรมชาติของชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนเกิดความรู้ ความสามารถที่จะใช้รูปแบบของการทำงานเป็นหมู่คณะ เพื่อให้เกิดทักษะการนำ ทักษะการตามที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม เกิดความรัก ความสามัคคี สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

15) เส้นทางแห่งความสำเร็จของสถานักเรียน มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสถานักเรียนได้พัฒนาศักยภาพการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนได้อย่างเหมาะสม สามารถวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ

16) กิจกรรมอำลา มีเป้าหมายให้คณะกรรมการสถานักเรียนเกิดความรัก ความผูกพัน ระหว่างสมาชิกคณะกรรมการสถานักเรียน ตลอดจนเกิดความกตัญญูทักท้วงต่อผู้มีพระคุณ

ทั้งหมดที่ได้กล่าวมาทั้ง 16 ประการล้วนแล้วแต่สอดคล้องกับ สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน (สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563, 7-8) ได้กำหนดองค์ประกอบของสถานักเรียนต้นแบบ 4 องค์ประกอบ จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานนักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 1.1 มีการส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียน
- 1.2 มีการแสดงที่มาของสถานนักเรียน สอดคล้องกับกระบวนการประชาธิปไตย
- 1.3 มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ ของคณะกรรมการสถานนักเรียน
- 1.4 มีการบูรณาการ กิจกรรมสถานนักเรียน กับกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ

องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานนักเรียน ในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม ของโรงเรียน จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

- 2.1 สถานนักเรียน มีกระบวนการวางแผนการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ
- 2.2 สถานนักเรียน มีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ตามวิถีประชาธิปไตย สอดคล้องตามหลักคุณธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม
- 2.3 สถานนักเรียน มีการดำเนินการจัดกิจกรรม ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.4 สถานนักเรียน มีการดำเนินการ จัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 9 ประการ
- 2.5 สถานนักเรียน มีการดำเนินการจัดกิจกรรม ส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ
- 2.6 สถานนักเรียน มีการดำเนินการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียน ความเป็นพลโลก
- 2.7 สถานนักเรียน มีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนการเลือกตั้ง สถานนักเรียน รณรงค์ เผยแพร่ความรู้ มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง
- 2.8 สถานนักเรียน มีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม โดยการนำหลักธรรมาภิบาล สู่การปฏิบัติ
- 2.9 สถานนักเรียน มีการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริม มีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนชุมชน
- 2.10 สถานนักเรียน มีการดำเนินการประเมิน สรุป และรายงานผล การจัดโครงการ กิจกรรมของสถานนักเรียน ทุกโครงการ อย่างชัดเจน

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานนักเรียนกับชุมชน
องค์กร ภาครัฐและเอกชน จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

3.1 มีการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม การดำเนินงาน ในการสร้าง
เครือข่าย

3.2 มีการทำงานระหว่างโรงเรียน ชุมชน องค์การภาครัฐ และเอกชน

3.3 มีส่วนร่วม ในการสนับสนุน กิจกรรมประจำปีไทย

3.4 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ จากชุมชน องค์การภาครัฐ และ
เอกชน

องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงาน ของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ (Best Practice) 1 ตัวบ่งชี้ คือวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในเรื่องนั้น ๆ มีนวัตกรรม ระบบบริหาร วิธีการให้
บรรลุเป้าหมายระดับสูงสุด ปฏิบัติต่อเนื่อง มีหลักฐานสนับสนุนแสดงถึงผลงาน หรือความสำเร็จ

จากการนำเสนอข้อมูลข้างต้น จึงสามารถสรุปความได้ว่า การดำเนินงานของ
คณะกรรมการสถานักเรียนนั้นประกอบด้วยแนวทางต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมที่หลากหลาย
ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาโดยเป็นการดำเนินงานที่ตอบสนองนโยบายกลยุทธ์ของ
กระทรวงศึกษาธิการและตอบโจทย์การเป็นพลเมืองโลกได้แก่ 1) การได้มาของสถานักเรียน
2) การฝึกอบรมสถานักเรียน 3) การบริหารงานสถานักเรียน 4) การประชุมสถานักเรียน
5) การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน

2. ความเป็นพลเมืองโลก

2.1 ความเป็นมาของพลเมืองโลก

แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship / World Citizenship)
ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในโลกสมัยใหม่ การขับเคลื่อนและหมุนเปลี่ยนอย่างรวดเร็วในโลกยุค
โลกาภิวัตน์ ส่งผลสู่จำนวนทรัพยากรมนุษย์ที่มีการโยกย้ายในระดับสัญชาติ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
ในห้วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการย้ายถิ่นฐานรกราก เข้าสู่ประเทศที่มีรายได้สูง และ
การแข่งขันทางเศรษฐกิจ โดยการเพิ่มขึ้นของการเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ต และสายการบิน
ระดับทั่วไป จึงทำให้การโยกย้ายถิ่นฐานไปที่ใดก็ตาม ก็ยังสามารถที่จะติดต่อสื่อสารกับครอบครัว
ที่บ้านเกิดของตนได้อย่างรวดเร็ว ตลอดเวลา แม้การเดินทางไปมาหาสู่กันก็กระทำได้อย่างง่าย จึง
เป็นการรักษาความรู้สึกร่วมกัน และสร้างความรู้สึกร่วมกันให้แก่ผู้ที่โยกย้ายถิ่นฐานได้อย่างมาก
การย้ายถิ่นฐานดังกล่าวจึงเป็นการรวบรวมกลุ่มก่อนทางวัฒนธรรม เชื้อสาย ประเพณีมารวมกัน แบ่ง
พวกพ้องทางวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ ตลอดจนเกิดช่องว่างของความ
แตกต่างเชิงวัฒนธรรม

ถวิลวดี บุรีกุล (2556) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของพลเมืองโลกไว้ว่า ในอดีต
ความรู้สึกถึงการเป็นพลเมือง เป็นอภิสิทธิ์ของคนชั้นสูง ซึ่งมีขีดศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ

ความคิด และเวลาในระดับสูงกว่าบุคคลในชนชั้นอื่น ๆ จึงก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำของการปฏิบัติหน้าที่พลเมือง เช่น การลงสมัครเป็นผู้แทนราษฎร การเป็นขุนทหาร เป็นต้น ดังนั้นในอดีตการเป็นพลเมืองของรัฐ จึงถือเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอภิสิทธิ์ชนอย่างเด่นชัด เนื่องจากราษฎรส่วนใหญ่ ยังไม่ได้รับสิทธิของการเป็นพลเมืองโดยเท่าเทียม ยิ่งไปกว่านั้น สตรี ทาส หรือคนป่าเถื่อนแทบจะไม่มีสิทธิใด ๆ ของความเป็นพลเมืองของประเทศเลย จึงกลายเป็นความเหลื่อมล้ำที่ปรากฏชัดเจน เป็นความอยุติธรรมโดยชอบธรรมของอภิสิทธิ์ชน สืบเนื่องมาถึงยุคกลาง ซึ่งเป็นยุคของระบอบราชาธิปไตยในดินแดนของยุโรป แนวคิดความเป็นพลเมืองก็ได้หมดสิ้นไป แปรเปลี่ยนเป็นความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นรัฐอธิปไตยของประเทศเท่านั้นเข้ามาแทนที่ ประชาชนในประเทศแทบจะไม่มีสิทธิที่จะเข้ามามีบทบาททางการเมือง จริยธรรมของความเป็นพลเมืองก็หายไป องค์รัฐอธิปไตยไม่จำเป็นต้องให้สัญญาใด ๆ ต่อประชาชน หรือต่อรัฐ เนื่องจากเป็นการสืบทอดอำนาจโดยสายเลือด ประชาชนไม่มีสิทธิออกสิทธิออกเสียงใด ๆ ดังนั้นจึงกลายเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างเจ้า กับข้า เป็นความจงรักภักดีระหว่างองค์รัฐอธิปไตยกับประชาชน ดังถ้อยประโยคของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส ที่ทรงมีพระราชดำริว่า “รัฐคือข้าพเจ้าเอง” ในปีคริสต์ศักราชที่ 1674 ตั้งแต่การปฏิวัติฝรั่งเศสและสหรัฐอเมริกาเป็นต้นมา กระแสเสรีนิยมก่อให้เกิดแนวคิดที่ว่าประมุขและรัฐแยกขาดออกจากการอย่างชัดเจน โดยยึดถือแนวคิดที่ว่าราษฎรต้องเคารพความเป็นรัฐยิ่งกว่าผู้ปกครองรัฐ นิยามของคำว่า “พลเมือง” จึงยืดโยงระหว่างราษฎรกับรัฐมากกว่าที่จะยึดโยงกับผู้ปกครองรัฐ ดังนั้น ความภักดีต่อสถาบันกษัตริย์จึงเปลี่ยนมาแทนที่ด้วยความซื่อสัตย์ภักดีต่ออุดมการณ์ทางการเมือง การปฏิวัติของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศฝรั่งเศสจึงได้มีการประกาศใช้หลักการเหล่านี้กล่าวข้างต้น ขึ้นในรัฐธรรมนูญที่ตราไว้ใช้เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ โดยรัฐธรรมนูญของทั้งสองประเทศนั้นมีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ Declaration of Independence (1776) and Declaration of the Rights of Man and the Citizen ซึ่งจากการปฏิวัติฝรั่งเศสเป็นปัจจัยสำคัญในการบูรณาการผลึกรวมความเป็นพลเมืองกับชาติไว้ด้วยกัน ในห้วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 และศตวรรษที่ 20 แนวคิดเสรีนิยมได้สร้างความหมายให้คำว่า “พลเมือง” เปลี่ยนผ่านมามุ่งเน้นในประเด็นของ “สิทธิ” และ “เสรีภาพ” ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการความเท่าเทียม และเสรีภาพ คำนิยามดังกล่าว อยู่ภายใต้ข้อตกลงเบื้องต้นที่ว่า พลเมืองทุกคนมีคุณค่าโดยเท่าเทียม ต่างมีเหตุผลสนับสนุนการกระทำในรูปแบบที่แตกต่างกัน มีความคิด ความเชื่อเป็นของตนเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับชนชั้น เพศ การศึกษา หรือปัจจัยอื่นใด แต่ในความเป็นจริงกลับยังไม่เป็นเช่นนั้นโดยสมบูรณ์ อันเนื่องมาจากความเสมอภาคที่เกิดขึ้นในยุคนั้น ก็ยังเป็นความเสมอภาคในเชิงนิรนัย แต่ในเชิงพฤติกรรมก็ยัง

ไม่ได้ไปเช่นนั้นจริง ๆ กล่าวคือ เป็นการเสมอภาคเพียงแต่ในประเด็นกฎหมายเท่านั้น จนกระทั่งหลังจากมหาสงครามระหว่างฝ่ายสัมพันธมิตรและฝ่ายอักษะสิ้นสุดลง ได้มีการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ความเสมอภาคในเชิงนิติบัญญัติเพียงอย่างเดียว ไม่ใช่ความเสมอภาคโดยแท้จริง สิทธิและหน้าที่พลเมือง ตลอดจนสิทธิทางการเมือง สิทธิทางสังคม ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาถกเถียงและกลับมาเป็นที่ให้ความสำคัญกันอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น รัฐมีหน้าที่คุ้มครองพลเมืองทางด้านสังคม จึงเป็นต้นกำเนิดของรัฐสวัสดิการ แนวคิดรัฐสวัสดิการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงทัศนคติของประชาชนว่า ประชาไม่จำเป็นต้องให้ผลประโยชน์หรือสิ่งตอบแทนใด ๆ แก่รัฐ เนื่องจากรัฐมีหน้าที่ต้องจัดสรรผลประโยชน์ และดูแลประชาชนในเรื่องต่าง ๆ อยู่แล้ว ภาพสะท้อนของปัญหาทัศนคติดังกล่าวคือ ประชาชนในแถบยุโรป และอเมริกาจะไม่ค่อยนิยมไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนเข้ามาบริหารประเทศ หรือใช้สิทธิในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเท่าที่ควร

องค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ UNESCO (2016) ให้ความสำคัญด้านการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกโดยมุ่งที่จะสร้างสถาบันประชาธิปไตยให้กว้างขึ้น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมรวมถึงกระบวนการตัดสินใจในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนโดยสันติภาพนั้นจะต้องอยู่บนความร่วมมือทาง “สติปัญญาและจิตสำนึกของมนุษยชาติ” ที่ปรารถนาสันติภาพและความเป็นความน่าหนึ่งใจเดียวกัน ผ่านเครื่องมือทางสังคม ได้แก่ การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม เพื่อให้ทั่วโลกเคารพในความเท่าเทียมกัน เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิ เคารพหน้าที่ และเคารพเสรีภาพที่มนุษย์พึงมี เกี่ยวข้องกับประเด็นของเชื้อชาติ ความแตกต่างทางเพศ การใช้ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน หรือข้อปฏิบัติทางศาสนา ซึ่งเป็นไปตามกฎบัตรสหประชาชาติ โดยประเทศไทยเข้าเป็นรัฐภาคีลำดับที่ 49 ในปี พ.ศ. 2492

ประเทศเยอรมันนั้นได้สร้าง “พลเมือง” ที่เป็น “พลเมืองโลก” มาตั้งแต่เริ่มมี “การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง” หลังสงครามโลกครั้งที่สอง เพราะประเทศเยอรมันเป็นผู้ก่อสงครามโลกทั้งสองครั้ง จึงต้องสร้าง “พลเมือง” ที่เป็น “พลเมืองโลก” เพื่อเป็นหลักประกันว่าประเทศเยอรมันจะไม่ก่อสงครามขึ้นมาอีก ขณะที่สหรัฐอเมริกาเพิ่งมาตื่นตัวสร้าง “พลเมือง” ที่เป็น “พลเมืองโลก” หลังเหตุการณ์ 9/11 มานี้เอง เพราะสหรัฐอเมริกาได้เริ่มตระหนักว่า การเป็นมหาอำนาจทางการทหารและใช้กำลังตัดสินปัญหากับประเทศอื่น ๆ ไม่สามารถทำให้สหรัฐอเมริกาอยู่ได้โดยสงบสุขในโลกนี้

จากการศึกษาความเป็นมาของความเป็นพลเมืองโลกสรุปได้ว่า ความเป็นมาของพลเมืองโลก เกิดจากสมัยโลกาภิวัตน์ ก้าวข้ามความเป็นพลเมืองแค่ชนชาติ เผ่าพันธุ์ของตนเอง

การอพยพ การทำงาน การเดินทาง ความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์แม้มิใช่เผ่าพันธุ์เดียวกัน การแสวงหาสันติสุขให้เกิดขึ้น นำไปสู่ความเป็นความคิดของการเป็น พลเมืองโลกหรือพลโลก

2.2 ความหมายของความเป็นพลเมืองโลก

จากการสืบค้นและศึกษา พบว่า มีหน่วยงาน องค์กร นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องด้าน พลเมืองหลายท่าน ได้นิยามคำว่า “พลเมือง” แตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปนิยาม ความหมายของคำว่าพลเมืองเอาไว้ว่าเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2557) ได้ให้ความหมายของ “พลเมือง” คือ พลเมือง หมายถึง คนที่มีความรู้อย่างหนึ่งอย่างใด มีข้อมูลข่าวสารและมีความคิดที่จะแสดงออกมาให้บุคคลอื่นได้รับ รู้ และแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของตน

สอดคล้องกับ จันทนา บุญญานวัตร (2549) ได้อธิบายความหมายของคุณลักษณะ ของความเป็นพลเมืองดี ไว้ว่า หมายถึง คุณลักษณะของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีการ แสดงออกในทางที่ดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม เป็นพลเมืองดีตามความต้องการของสังคม ปัจจุบัน

คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านพัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี (2554) ได้อธิบายและนิยามคำว่า “พลเมือง” หมายถึง พลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีความแตกต่างจากพลเมืองของระบอบการปกครองอื่น ๆ ที่พลเมืองจะมี “คุณสมบัติ” อย่างไร จะเป็นไปตามที่รัฐสภาริบัติในขณะนั้นจะกำหนดให้เป็น แต่หลักการตาม ระบอบประชาธิปไตยถือเอาว่า ประชาชนคือรัฐสภาริบัติ เป็นเจ้าของอำนาจสูงสุด ดังนั้น ประชาชนซึ่งเป็นรัฐสภาริบัติก็สามารถกำหนดชีวิตตนเองได้ “ประชาชน” ในระบอบประชาธิปไตย จึงแตกต่างได้ จึงต้องมีความเคารพในความเป็นมนุษย์ซึ่งกัน และนำกติกามาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาที่ เกิดขึ้น จึงจะสามารถอยู่ร่วมกันและปกครองกันตามวิถีทางประชาธิปไตยได้ ดังนั้น “พลเมือง” ใน ระบอบประชาธิปไตย จึงหมายถึง สมาชิกของสังคมที่พึงตนเองและรับผิดชอบต่อตนเองได้ ใช้สิทธิ เสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบต่อ เสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพ หลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่ใช้ความรุนแรงเข้ามาเป็นปัจจัยเพื่อแก้ไขปัญหา โดยแต่ละ คนต้องตระหนักรู้ในตนเองว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสังคม ต้องมีสามัญสำนึกที่จะร่วม รับผิดชอบต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม มีจิตใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นประโยชน์ส่วนรวมสำคัญว่า ประโยชน์ส่วนตน มีความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะช่วยกันทำให้สังคมสงบสุข มีความเจริญก้าวหน้า ตลอดจนต้องร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมซึ่งมีความรุนแรงมากขึ้นแตกต่างกันไป ถึงแม้ว่าจะเป็นปัญหาที่ยากเย็นแต่ก็มีจิตใจไม่ย่อท้อที่จะแก้ไขปัญหาเพื่อจะได้เห็นว่าสังคมของ

ตุนั้นมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น ตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ ระดับอาเซียน และระดับประชาคมโลก

ถวิลวดี บุรีกุล (2556) อธิบายว่า คำว่า “พลเมือง” มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Cives (พลเมือง) เคยใช้ในยุคโบราณ ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบประชาธิปไตยในกรีกและโรมัน แต่ความหมายดังกล่าวได้สูญหายไปในช่วงยุคกลาง ถึงกระนั้นคำว่า พลเมือง ก็ได้ถูกรื้อฟื้นคืนกลับมาใช้อีกในช่วงการปฏิบัติในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศส ในปลายศตวรรษที่ 18 ซึ่งการเป็นพลเมืองมีหลายมุมมอง แต่มีจุดร่วมที่เป็นมืองค์ประกอบบังคับ ดังต่อไปนี้

1. มีเอกลักษณ์ของการเป็นสมาชิกชุมชนในทางการเมือง
2. มีค่านิยมและอุดมคติเฉพาะ
3. มีอำนาจอันชอบธรรม และมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ
4. มีส่วนร่วมทางการเมือง
5. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเมืองของตน

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2559) ระบุว่า ความเป็นพลเมือง (citizenship) ตามวิถีประชาธิปไตย คือ การเป็นสมาชิกของชุมชน ที่มีเสรีภาพ มีอิสระ คู่ขนานไปกับหน้าที่ และความรับผิดชอบ และมีสิทธิเสรีภาพ ควบคู่กับหน้าที่โดยมีความสามารถในการเคารพความแตกต่างหลากหลาย และเคารพกติกาที่สังคมกำหนดขึ้นมาเป็นบรรทัดฐานเดียวกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมต่อความเป็นไปและการแก้ปัญหาของสังคมของตนเอง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) ระบุว่าหน้าที่และความเป็นพลเมือง หมายถึง ภารกิจที่บุคคลได้รับการปลูกฝัง/สร้างจิตสำนึกให้เคารพ และปฏิบัติภายใต้บรรทัดฐานของหลักศีลธรรม คุณธรรมทางศาสนา อยู่ภายใต้กฎหมายโดยเท่าเทียมกัน เห็นคุณค่าและความสำคัญของ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชาติ รู้จักเชื้อเพลิงคำสอนของบิดามารดา ครูบาอาจารย์ มีสำนึกที่ดีงาม เป็นจริง และถูกต้อง เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นการสร้างคุณค่าของตนเองให้เป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถรับผิดชอบต่อตนเองได้ ตลอดจนบุคคลนั้น จะต้องเสียสละความรู้ความสามารถของตนเองเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

พลเมือง มีความหมายตาม ราชบัณฑิตยสถาน ว่า หมายถึง คนที่มีสิทธิและหน้าที่ในฐานะประชาชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง หรือประชาชนที่อยู่ภายใต้ผู้ปกครองเดียวกัน วิธีการดำเนินชีวิตในลักษณะเดียวกัน ยกตัวอย่าง คือ ประเทศที่จะเจริญ ผู้นำและพลเมืองจำเป็นจะต้องมีความดี ความงาม และความจริง เมื่อพิจารณาถึงพลเมืองในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยส่วน

ใหญ่ มักมีการนับถือศาสนาศาสนาที่แตกต่างกัน การใช้ภาษาคนละภาษา มีค่านิยมและวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกัน และมีขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นแตกต่างกันไปจากพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศ ข้าราชการต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านั้นอย่างไม่เท่าเทียม เบียดขับให้พวกเขาเหล่านั้นตกไปเป็นพลเมืองชั้นสอง ซึ่งจะเป็นการสร้างความชิงชังและอาจทำให้เกิดปัญหาที่มีอยู่ยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นไป เป็นเรื่องปกติที่คนไทยความประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ กล่าวคือ นอกจากทำหน้าที่โดยพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นการเสียภาษี การไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว สิ่งสำคัญคือต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิทธิ และหน้าที่ที่สำคัญของพลเมืองทุกคน นั่นก็คือ การปฏิบัติตนให้อยู่ภายใต้กฎหมายสูงสุดของรัฐ นั่นคือ รัฐธรรมนูญ โดยทุกคนไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามก็ต้องอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับเดียวกันทั้งประเทศนั่นเอง (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2556; สำนักนายกรัฐมนตรี, 2558)

สอดคล้องกับการให้ความหมายของชัยอนันต์ สมุทวณิช (2557) ว่า พลเมืองหมายถึง ผู้ที่มีความรู้ มีการรับรู้สารสนเทศต่าง ๆ ในระดับดีเพื่อที่จะนำสารสนเทศดังกล่าวนี้มาใช้สำหรับการแสดงความคิดเห็นในเชิงวิพากษ์ อันจะเป็นประโยชน์ที่จะทำให้รัฐมีการขับเคลื่อนและพัฒนาให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นแล้ว พลเมืองยังจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งลักษณะของการเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ของรัฐสามารถสะท้อนได้จากการเคารพสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเสมอภาคและเท่าเทียม ปฏิบัติตนตามกฎหมายเกณฑ์และระบอบการปกครอง การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นต้น

Marshall T. H. (1973) ระบุสิทธิพลเมือง 3 ประการ ได้แก่ 1) Civil Rights สิทธิบุคคลในกฎหมาย เสรีภาพบุคคลที่จะเลือกดำรงชีวิต ความเสมอภาคและความเป็นธรรม 2) Political Rights สิทธิที่มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและความเห็นชอบกับรัฐบาล และ 3) Social Rights สิทธิเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สวัสดิการ ความมั่นคง การดูแลสุขภาพพยาบาล การดูแลการเลิกจ้างงาน หรือการรับรองค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่งรัฐต้องให้ความคุ้มครอง

สถาบันการศึกษาออกพิมพ์ Oxfam Education (2006) ได้กล่าวถึงความเป็นพลเมืองโลกในคู่มือสำหรับโรงเรียนชื่อ Education for Global Citizenship, A guide for schools โดยมีคุณลักษณะของพลเมืองโลกคือ 1) บุคคลซึ่งตระหนักถึงโลกที่กว้างขึ้นและมีความรู้สึกถึงบทบาทของตนในฐานะพลเมืองโลกคนหนึ่ง 2) บุคคลซึ่งเคารพและให้คุณค่าในความหลากหลาย 3) บุคคลซึ่งมีความเข้าใจการทำงานของโลกหรือเข้าใจความเป็นไปเป็นมาของโลก 4) บุคคลซึ่งโกรธเมื่อพบความอยุติธรรมของสังคม 5) บุคคลซึ่งมีส่วนร่วมในชุมชนจากระดับชุมชนไปสู่ระดับโลก 6)

บุคคลซึ่งยินดีที่จะแสดงออกเพื่อให้โลกเป็นที่ที่มีความเท่าเทียมกันมากขึ้นและยั่งยืนยิ่งขึ้น และ 7) บุคคลซึ่งรับผิดชอบการกระทำของตนเอง

จากข้อสรุปดังกล่าว สรุปได้ว่า ความเป็นพลเมืองโลก หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจ การรู้เท่าทัน ทักษะ มีทัศนคติหรือมีความตระหนักว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของโลก ไม่เพียงแค่ว่าสมาชิกของประเทศใดประเทศหนึ่ง แม้ว่าจะต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ถือเป็นสมาชิกของโลกเหมือนกัน สามารถยอมรับความแตกต่างและอยู่ร่วมกันกับคนอื่นได้อย่างสันติ และยึดมั่นในความเท่าเทียมกันของความเป็นมนุษยชาติ อีกทั้งยังใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก พร้อมจะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา รวมไปถึงมีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรต่าง ๆ บนโลก โดยการอนุรักษ์ทรัพยากร หรือใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพื่อนคนรุ่นต่อไป

2.3 แนวทางการพัฒนาพลเมืองโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก

คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านพัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี (2554) ได้จัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561 ขึ้น เพื่อให้เป็นกลไกสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ในด้านการสร้างความเป็นพลเมือง ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยในยุทธศาสตร์ฯ ดังกล่าว ได้ระบุถึง คุณสมบัติของความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของคนไทย ไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. รู้จักการพึ่งพาตนเองและรับผิดชอบต่อการกระทำ และความคิดของตนเอง ไม่ถูกระบบอิทธิพลที่เกื้อหนุนกันครอบงำจนมองไม่เห็นความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคม
2. รู้จักการเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ต้องไม่อ้างสิทธิ เสรีภาพ ของตน เพื่อไปกดขี่สิทธิ และเสรีภาพของคนอื่น ทั้งนี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 28 ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น”
3. เคารพความแตกต่างในฐานะของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน มีวิจรรณญาณในการฟังและเชื่อม ตลอดจนมีจิตใจที่กว้างขวางยอมรับฟังข้อเสนอแนะที่ต่างจากความคิดของตนได้
4. ยึดมั่นในหลักของความเท่าเทียมกัน รู้จักให้เกียรติคนอื่นในฐานะของความเป็นคนที่เหมือน ๆ กันกับเรา มองเห็นทุกคนมีความเท่าเทียม ไม่มีอคติทางชนชั้น เชื้อชาติ ศาสนา หรือแม้กระทั่งเพศเข้ามาปะปน เป็นคนที่มีทัศนวิสัยในการมองสังคมเป็นแนวนอน ไม่ใช้การมองสังคมแล้วเห็นเป็นแนวตั้ง

5. รู้จักยอมรับและปฏิบัติตนภายใต้กฎระเบียบ และกติกาเหมือน ๆ กับคนอื่น ๆ ไม่แสดงตนว่าเป็นอภิสิทธิ์ชนอยู่เหนือกฎหมาย ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาโดยปราศจากความรุนแรง หากมีการละเมิดกฎระเบียบต่าง ๆ ก็ต้องยอมรับผลแห่งการละเมิดนั้นโดยดี

6. มีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ต้องระลึกรับผิดชอบว่าตัวเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งในสังคมจึงต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไม่ว่าจะเป็นผลมาจากตนเอง หรือคนอื่นก็ตาม และใช้สติปัญญาในการขับเคลื่อนสังคมให้เจริญงอกงามกว่าที่เป็นอยู่

สถาบันพระปกเกล้า (2553) ได้กล่าวถึงสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพลเมืองและพลโลกในศตวรรษที่ 21 ว่าควรมีองค์ประกอบดังนี้

1. มีความสามารถในการมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และมีจิตเจตนาดีที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนของสังคม

2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่จะสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ อีกทั้งต้องร่วมรับผิดชอบสิ่งที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานโดยระลึกรับผิดชอบว่าเป็นหน้าที่ที่ตนต้องรับผิดชอบ

3. มีความสามารถที่จะคิดอย่างวิเคราะห์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์และเป็นระบบ

4. มีความเต็มใจที่จะแก้ไขข้อขัดแย้งโดยสันติวิธี

5. มีความเต็มใจที่จะเปลี่ยนวิถีดำรงชีวิตและนิสัยบริโภคเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

6. มีจริยธรรมคุณธรรม

7. มีความรู้ทั่วไปในการดำรงชีวิตและความรู้เฉพาะในการประกอบอาชีพ

8. มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมโดยอาศัยทักษะการคิดขั้นสูง

9. มีทักษะในการแก้ปัญหา ตลอดจนมีทักษะในการสื่อสารให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจกันสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่เจริญงอกงามให้แก่สังคม

10. มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเท่าทัน และระแวดระวัง

11. มีทักษะอาชีพและทักษะชีวิตซึ่งประกอบด้วยการปรับตัวและการยืดหยุ่นการกำกับตนเองและการริเริ่ม การทำงานข้ามกลุ่ม สังคมและวัฒนธรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลิตภาพ และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและส่วนรวม และภาวะผู้นำในการแนะและนำผู้อื่น

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ว่าควรประกอบไปด้วย ความรู้วิชาแกนกลางและประเด็นในศตวรรษที่ 21 (Core subjects and 21st century themes) ทักษะด้านการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรม (Learning and innovation skills) ทักษะด้านข้อมูลสื่อและเทคโนโลยี (Information, media, and technology skills) ทักษะอาชีพและทักษะชีวิต (Life and career skills) สำหรับความรู้วิชา

แกนกลางและประเด็นในศตวรรษที่ 21 นั้นผู้เรียนจะต้องมีความรู้พื้นฐานในวิชาแกน ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาต่างประเทศที่สอง ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา และวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ผู้เรียนจะต้องศึกษาเพิ่มเติมในวิชาที่เกี่ยวข้องกับ ประเด็นสำคัญที่จะเกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ความตระหนักรู้ต่อโลก (Global awareness) 2) การรู้การเงิน เศรษฐศาสตร์ และธุรกิจ (Financial, economic, and business literacy) 3) การรู้พลเมือง (Civic literacy) 4) การรู้สุขภาพ (Health literacy) และ 5) การรู้สิ่งแวดล้อม (Environmental literacy)

สอดคล้องกับจากเอกสารเรื่อง Global Perspectives : A Statement on Global Education for Australian Schools ของ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2548, 19 กรกฎาคม) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของเยาวชนในสังคมโลก ควรมีคุณสมบัติดังนี้

1) รับรู้ความเคลื่อนไหวของสังคมอย่างกว้างขวาง ไม่เพียงสังเกตที่ตนอยู่ แต่ต้องรับรู้ไปถึงสังคมภายนอกด้วย และจะต้องมีสำนึกในการเป็นสมาชิกของสังคมที่ตนอาศัยอยู่ พร้อมอุทิศตนเพื่อให้สังคมมีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

2) รู้จักความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม เปิดใจและยอมรับ มองให้เห็นข้อดี ข้อสังเกต ความเหมือน และความต่าง ซึ่งเป็นความคิดเชิงเปรียบเทียบที่จะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า

3) พร้อมที่จะร่วมสร้างสรรค์อนาคตที่วางอยู่บนพื้นฐานของความเคารพในสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคทางสังคม และการพัฒนาที่ยั่งยืน

4) ไม่หวั่นเกรงต่อการต้องรับผิดชอบผลลัพธ์ที่สืบเนื่องจากสิ่งที่ตนเป็นต้นเหตุ
วิชัย ภูโยธินและคณะ (2551) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะพลเมืองที่ดีของประเทศไทย และสังคมโลกว่าควร มีลักษณะดังนี้

1) รู้จักการเคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่สร้างขึ้นมาใช้โดยเท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งหากพลเมืองทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่สร้างขึ้นมา เช่น การไม่ก้าวร้าวสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือไม่กระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนด ก็จะเป็นประโยชน์ทางที่ประเทศไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดจะต้องจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษเพื่อความเป็นธรรมในสังคม เมื่อทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ก็เกิดเป็นความรัก ความเข้าใจ มีความสัมพันธ์อันดี และมีความไว้วางใจกัน

2) เป็นผู้ที่มีเหตุผล รู้จักรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ทุกคนย่อมมีสิทธิ และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นให้บุคคลอื่นได้รับรู้ จึงเป็นโอกาสอันที่จะเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่งจะช่วยให้เห็นคุณค่า และเกิดความเคารพในความเป็นมนุษย์ของกันและกัน

3) ยอมรับฟังเสียงส่วนมาก เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นในสังคม ต้องมีกระบวนการในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาท โดยการอาศัยเหตุผล และใช้หลักการเสียงส่วนใหญ่เพื่อเป็นมติร่วมกันในสังคม

4) มีภาวะของความเป็นผู้นำที่รู้จักการมีน้ำใจ รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย มีความเป็นประชาธิปไตย เห็นประโยชน์ของส่วนรวมมาก่อนประโยชน์ของส่วนตัว นั่นก็คือการเสียสละในบางเรื่องที่อาจเป็นเรื่องส่วนตัว แต่พิทักษ์ไว้ซึ่งผลประโยชน์ของคนหมู่มาก และดำรงไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตย

5) เชื่อมมั่นในความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น อันจะทำให้เกิดความเคารพ ในสิทธิเสรีภาพของทุก ๆ คนอย่างเท่าเทียมกันโดยแท้จริง ใส่ใจในการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น นั่นก็คือการเคารพเสรีภาพในการแสดงออกของบุคคลอื่น อย่างไรก็ตามต้องมีวิจารณญาณในการฟัง หากเป็นเรื่องเสียดสี ให้ร้ายผู้อื่น ก็ต้องตั้งเตือนไม่ให้เกิดการบิดเบือนเพื่อสร้างความเสื่อมเสียต่อบุคคลอื่น

6) มีจิตใจที่มุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหา หรือการรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน ประเทศชาติ ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ย่อม ต้องมีการทำงานเป็นหมู่คณะ จึงต้องมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในงานนั้น ๆ ให้สมาชิกแต่ละคนนำไปปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายไว้อย่างเต็มที่

7) มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางประชาธิปไตย นั่นคือการกระตุ้นให้ทุกคนในบริบทสังคมมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม ทั้งในกิจกรรมทางการเมือง เช่น การออกไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกผู้นำ เป็นต้น

8) มีส่วนร่วมในการบรรเทา บ่อนกันและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ร่วมกันดูแลไม่ให้เยาวชนของชาติมีพฤติกรรมมั่วสุมกันในที่อโคจร ต้องมีวิจารณญาณไม่หลงเชื่อคำกล่าวบิดเบือน เสียดสีเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย ไม่มองคนที่เห็นต่างเป็นฝ่ายตรงข้าม และคอยกำจัดออกไป แต่ควรแสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่าง สร้างสรรค์สังคมด้วยสันติวิธี

9) มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมอันดี มีความประพฤติสอดคล้องกับค่านิยมที่ถูกต้องของสังคม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) ได้เสนอผลการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนไทย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความตระหนักรู้ในหลักการทางประชาธิปไตย เข้าใจในแนวคิดเรื่องสิทธิและหน้าที่ สนใจการเมืองการปกครองทั้งในระดับส่วนกลางและระดับภูมิภาค 2) ด้านมุมมองความเชื่อ มีมุมมองความเชื่อในหลักการการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง รู้จักการเห็นอกเห็นใจและอาศัยร่วมกันในสังคมด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิต ค่านิยมอย่างไทย ผดุงความเป็นชาติร่วมกับผู้อื่น และ 3) ด้านการปฏิบัติตน ปฏิบัติตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ หลักสิทธิหน้าที่พลเมือง ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น จรรโลงความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ และความดีงามของสังคม

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2554) ได้เสนอคุณลักษณะของพลเมืองในระบบประชาธิปไตย พบว่าคุณลักษณะของพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 1) สมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพ 2) พึ่งพาตัวเองได้ 3) ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบ 4) เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นเคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา 5) ไม่แก้ปัญห ด้วยความรุนแรงตระหนักว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และ 6) กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบหรือร่วมกันขับเคลื่อนสังคม และแก้ปัญหาสังคมในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน ระดับประเทศ อาเซียน และประชาคมโลก

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2557) ระบุว่า การที่บุคคลไม่มีคุณลักษณะของพลเมืองประชาธิปไตยคิดอย่างไม่มีเหตุและผล ไม่มีระเบียบวินัย ใช้เสรีภาพในอย่างไม่ถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อมและประชากร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ ทั้งนี้ การพัฒนาให้มีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกัน เพื่อตั้งรับกับวิกฤติและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559, 29-31) ได้อธิบายว่า ในระดับประถมศึกษา วิชาหน้าที่พลเมืองจะเน้นวินัย หน้าที่และการปฏิบัติหน้าที่ในครอบครัวและในห้องเรียน การใช้ภาษา กิจกรรมเกี่ยวกับชาติ ศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ การยอมรับและเข้าใจตัวเอง ยอมรับความแตกต่าง ๆ ยกตัวอย่างความขัดแย้งในห้องเรียนและเสนอวิธีการแก้ปัญหา โดยสันติวิธี ชักชวนให้ผู้อื่นมีมารยาทไทย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในศิลปวัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาไทย เห็นคุณค่าและแนะนำผู้อื่นให้แสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่นในศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ปฏิบัติตนและแนะนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามข้อตกลง กติกา กฎ

ระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจในกิจกรรมของห้องเรียนและโรงเรียน ยอมรับความแตกต่างและอยู่ร่วมกับผู้อื่นโดยสันติ พึ่งพาซึ่งกันและกัน วิเคราะห์ปัญหาความขัดแย้งในท้องถิ่นและเสนอแนวทางการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วิชาหน้าที่พลเมือง เน้นการอนุรักษ์มารยาทไทย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อประโยชน์ของคนหมู่มาก ตระหนักถึงความสำคัญของขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและร่วมกันอนุรักษ์เพื่อสืบสานต่อไปให้ลูกหลาน มีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย เป็นแบบอย่างของความรักชาติ ศาสนาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ พลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย สามารถรับผิดชอบหรือมีส่วนร่วมตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ ตรวจสอบข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ยอมรับความหลากหลายทางสังคมวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อยู่ร่วมกันอย่างสันติ พึ่งพาซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง มีส่วนร่วม แนะนำผู้อื่นให้อนุรักษ์และยกย่องผู้มีมารยาทไทย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ เห็นคุณค่า อนุรักษ์ สืบสานและประยุกต์ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เป็นแบบอย่างและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงความรักชาติ เคารพและศรัทธาในสถาบันหลักของชาติ เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการตัดสินใจ ตรวจสอบข้อมูล ตรวจสอบการทำหน้าที่ของบุคคล เพื่อประกอบการตัดสินใจ เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกอย่างสันติ และพึ่งพากันและกัน มีส่วนร่วมและเสนอแนวทางการป้องกันปัญหาความขัดแย้งปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตัวเอง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิชาหน้าที่พลเมือง เน้นการมีส่วนร่วมและแนะนำผู้อื่นให้อนุรักษ์และเผยแพร่มารยาทไทยสู่สาธารณะ เห็นคุณค่า อนุรักษ์ สืบสาน ประยุกต์และเผยแพร่ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เป็นแบบอย่าง มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และสนับสนุนให้ผู้อื่นแสดงออกถึงความรักชาติ ยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ ความเป็นพลเมืองดี รู้จักการปรับใช้กระบวนการประชาธิปไตยวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ ตัดสินคุณค่าในประเด็นนโยบายสาธารณะที่ตนสนใจ ตลอดจนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเลือกตั้งอย่างมีวิจารณญาณ โดยเป็นสิทธิที่เท่าเทียมกันในทุกคน รู้ทันข่าวสารและรู้ทันสื่อ สามารถพยากรณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าบนพื้นฐานของหลักฐานข้อมูลได้อย่างแม่นยำ ยอมรับในอัตลักษณ์และเคารพความหลากหลายในสังคมพหุวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และพึ่งพาซึ่งกันและกัน ปฏิบัติตนเป็นผู้มีวินัยในตนเอง แนะนำผู้อื่นและยกย่องบุคคลที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ เป็นแบบอย่าง มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและสนับสนุนให้ผู้อื่นแสดงออกถึงความรัก

ชาติ ยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติเป็นแบบอย่าง ประยุกต์และเผยแพร่แนวคิดของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ว่าจะเป็นหลักการทรงงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการแก้มลิง หรือแนวคิดอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยการสมานาน เอามาเป็นต้นแบบของตน และพยายามส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้อื่นเป็นพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตย รู้จักการปรับใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เกี่ยวกับประเด็นปัญหาสาธารณะที่กำลังเป็นที่สนใจในสังคม มีวิจรรณญาณในการตัดสินใจ มีสติ รู้เท่าทันความเป็นไปของสถานการณ์บ้านเมือง มีทักษะการพยากรณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าตามหลัก เหตุและผลภายใต้ข้อมูลที่มากเพียงพอ มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเมื่อเกิดความขัดแย้งโดยสันติวิธี และมีกระบวนการในการเฝ้าระวังความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในสังคมได้ตลอดเวลา

ในระดับอาชีวศึกษา มีวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ที่มุ่งเน้นให้เป็นผู้มีจริยวัตร ปฏิบัติที่งดงาม หมั่นฝึกฝนตนเองให้ตั้งมั่นอยู่ในความมีระเบียบวินัย มีความกตัญญูรู้คุณต่อผู้มี พระคุณ มีความรักชาติ ศาสนา กษัตริย์ ตลอดจนรักความเป็นไทย เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง อย่างสม่ำเสมอด้วยจิตใจยินดี ยึดเอาพระจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็น แบบอย่างในการดำเนินชีวิต รู้จักการเคารพกฎระเบียบ กติกา ไม่ใช้เล่ห์เหลี่ยมในการบิดเบือนกฎ กติกาเพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์ ดำรงตนในฐานะสมาชิกที่ดีในทุกสังคมที่ตนอยู่อาศัยตั้งแต่ ระดับครอบครัวไปจนถึงระดับประเทศชาติ ต้องยอมรับในความแตกต่างหลากหลาย จัดการความ แตกต่างหลากหลายด้วยความเคารพ เมื่อเกิดปัญหาย่อมต้องแก้ไขด้วยวิธีการที่ปราศจากความ รุนแรง

สำหรับในระดับอุดมศึกษา วิชาพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม มุ่งเน้นการ เสริมสร้างจิตสำนึกให้มีความเข้มแข็ง มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ ประสพผลสำเร็จ ดำรงตนให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคม เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็น พลโลกที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ฝึกฝนตนโดยใช้กระบวนการที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความ เปลี่ยนแปลงจากภายในสู่ภายนอก

จากสาระสำคัญของส่วนที่เกี่ยวข้องดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้มีการดำเนินงาน พัฒนากลไกการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อให้บรรลุผลอย่างเป็น รูปธรรม โดยแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองขึ้น และจัดทำ ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561 โดยประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์โดยมีประเด็นสรุปที่สำคัญ ได้แก่ 1) การสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีของ ประเทศชาติ 2) การสร้างให้ผู้ใหญ่ ครอบครัว และชุมชนเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ 3) การ

สร้างสำนึกความเป็นพลเมืองในระดับมีกว้างขวางและมีพลังผ่านสื่อมวลชน 4) การเชื่อมโยงเพื่อ
สอดประสานเครือข่ายระหว่างภาครัฐและเอกชน

คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยดังกล่าว เกิดขึ้นได้จากการ
เรียนรู้และฝึกฝน ผ่านกิจกรรมและการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิดและ
พัฒนาคุณลักษณะเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ซึ่งแนวทางหรือกลไกการดำเนินงานเพื่อให้ทุกภาค
ส่วนที่เกี่ยวข้องนายยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ มีดังนี้

1. รัฐบาลกำหนดให้การพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองเป็นวาระ
แห่งชาติ ที่ทุกภาคส่วนของสังคมต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง โดยมีมาตรการ
ให้คุณให้โทษควบคู่กัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด
2. กำหนดแนวทางการดำเนินงานของแต่ละองค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ
ที่ชัดเจน และจัดทำแผนปฏิบัติการ รวมทั้งการประสานงานบูรณาการระหว่างหน่วยงานอื่นที่
เกี่ยวข้อง
3. ต้องมีหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ดำเนินการจัดกิจกรรม ประสานงาน
เครือข่ายอย่างเป็นระบบ เกิดการระดมทรัพยากรทั้งบุคคล และงบประมาณ ทั้งภาครัฐและเอกชน
เพื่อให้เห็นผลอย่างจริงจัง
4. ให้องค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ
ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองให้เป็นรูปธรรม และ
ดำเนินการในลักษณะภาคีเครือข่ายร่วมกับภาคประชาสังคม ภาคประชาชน และกระทรวงอื่น ๆ
5. ให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานความเป็นพลเมืองด้วยวิธีการที่
หลากหลายทุกระดับเพื่อให้สะท้อนความเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน (Outcome) ตลอดจนสืบค้น
ตัวอย่างที่ดีสำหรับเผยแพร่ขยายผลโดยมีการประเมินผลทุก 1 ปี

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) ได้กำหนดกลยุทธ์และแนว
ทางการดำเนินงานเพื่อปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในด้านจิตสำนึก
ของความเป็นพลเมือง การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตย ซึ่งปรากฏตามแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ กลยุทธ์ : ข้อ 5
ส่งเสริมความเป็นพลเมืองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระบบการศึกษาอย่างเข้มข้น

แนวทางการดำเนินงาน : ข้อ 2.1 ในการลดเวลาเรียนในชั้นเรียนและบูรณาการวิชาเรียน
เพื่อให้ผู้เรียนมีเวลาพัฒนาทักษะการเรียนรู้นอกห้องเรียน ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับช่วง
ชั้น ส่งเสริมการพัฒนาการดำเนินชีวิตและจิตอาสาต่อการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ

และจัดกิจกรรมเสริมทักษะผู้เรียนโดยให้สอดคล้องกับนโยบายลดเวลาเรียนในชั้นเรียน รวมทั้งจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการวิชาประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลธรรมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2559) ได้กล่าวถึงการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองและตัวอย่างจากต่างประเทศไว้ว่า การเห็นคนเท่าเทียมกัน การเคารพความแตกต่าง การเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และการรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ไม่ใช่สิ่งที่จะปรากฏขึ้นได้โดยอัตโนมัติ หากจะต้องมีการเรียนรู้ และฝึกฝนความเป็นพลเมืองจึงจะเกิดขึ้นมาได้

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจน จึงขอยกตัวอย่างวิธีการของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนี กล่าวคือ เป้าหมายแรกที่ต้องเกิดขึ้นในปฐมวัย คือ การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยรู้จักกฎระเบียบพื้นฐานสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นประชาธิปไตย วัยถัดมาคือวัยประถมศึกษา ที่เด็กจะเริ่มมีพัฒนาการหลายอย่าง จะเริ่มรู้จักความมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จลุล่วง เราอาจเรียกคุณสมบัตินี้ว่า “ความรับผิดชอบ” ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะควบคุมการแสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพไม่ให้เกิดขอบเขตจนไปล่วงล้ำขอบเขตของผู้อื่น เด็กเหล่านั้นจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม พยายามสร้างความตระหนักรู้ว่า สิ่งใดที่เด็กเหล่านั้นกำลังจะทำ หรือกำลังจะแสดงออก ล่วงแล้วแต่เป็นการกระทำ และแสดงออกในฐานะของสมาชิกคนหนึ่งคนหนึ่งในสังคม เมื่อเกิดผลดีก็เกิดกับสังคม เมื่อเกิดผลกระทบก็ย่อมเกิดต่อสังคมเช่นกัน อย่างนี้เรียกว่าความรับผิดชอบต่อสังคม

เด็กในประเทศที่มีการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง จึงมีพัฒนาการทางสิทธิและเสรีภาพไปพร้อม ๆ กับการเจริญเติบโตทางร่างกาย ในทางเดียวกันบทบาทหน้าที่และระดับความรับผิดชอบต่อสังคมก็ได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน เพราะการเรียนรู้ไม่ใช่การแข่งขันเพื่อชิงชัยให้เหนือกว่าคนอื่น ๆ แต่การเรียนรู้เป็นการพัฒนาทักษะการประนีประนอม (Compromise) และการทำงานร่วมกับคนอื่น (Cooperation) เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้เพียงลำพัง ดังนั้นการพัฒนาทักษะทั้งสองอย่างให้เติบโตไปพร้อมกับช่วงวัย จะทำให้เด็กเหล่านั้นเติบโตมาพร้อมกับความสุข จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองของแต่ละระดับการศึกษาของไทย มีการกำหนดเนื้อหาสาระและเวลาเรียนไว้อย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นวิชาหน้าที่พลเมืองในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย วิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม ในระดับอาชีวศึกษา และวิชาพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม ในระดับอุดมศึกษา โดยมีการกำหนดรายละเอียดเนื้อหาแตกต่างกันตามช่วงวัย

ของผู้เรียน รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการยังได้ให้ความสำคัญโดยพัฒนากลไกการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกสรุปได้ว่า แนวการพัฒนาพลเมืองโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก มีแนวทางในการพัฒนาที่หลากหลายแนวคิดจากหลากหลายหน่วยงาน หลากหลายรูปแบบวิธีการ ตั้งแต่การกำหนดเป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อให้เกิดคุณสมบัติความเป็นพลเมืองโดยสามารถแบ่งเป็นด้านต่างๆ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักและระเบียบการปกครองประเทศและท้องถิ่นสิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น การเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีความรู้ทั่วไปในการดำรงชีวิตและความรู้เฉพาะในการประกอบอาชีพ มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมซึ่งประกอบด้วยการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ และการคิดริเริ่มสิ่งใหม่และการคิดสร้างสรรค์ มีทักษะทางเทคโนโลยี สื่อ และสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ ปฏิบัติตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ หลักสิทธิหน้าที่พลเมือง ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น จรรยาคือความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ และความดีงามของสังคม มีความรับผิดชอบตนเองและสังคม เคารพสิทธิ เสรีภาพ ความแตกต่างทางความคิด ความหลากหลายทางวัฒนธรรม เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่น เคารพกติกาและเคารพกฎหมาย มีความสามารถในการแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความสามารถที่จะคิดอย่างวิเคราะห์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์และเป็นระบบ มีทักษะอาชีพและทักษะชีวิตซึ่งประกอบด้วยการปรับตัวและการยืดหยุ่นการกำกับตนเองและการริเริ่ม การทำงานข้ามกลุ่ม สังคมและวัฒนธรรมความรับผิดชอบต่อหน้าที่และผลิตภาพ และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นและส่วนรวม และภาวะผู้นำในการแนะและนำผู้อื่น มีความตระหนักรู้ในความเป็นไปของสังคมที่กว้างไกลกว่าที่อาศัยอยู่ และมีความรู้สึกร่วมเป็นสมาชิกของสังคมโลก พร้อมทั้งจะร่วมสร้างสรรค์อนาคตที่วางอยู่บนพื้นฐานของความเคารพในสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคทางสังคม และการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมรับผิดชอบต่อผลที่สืบเนื่องจากการกระทำของตนเอง มีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทุกคนย่อมมีอิสระเสรีภาพในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งการรู้จักการใช้เหตุผลในการดำเนินงาน จะทำให้ช่วยประสานความสัมพันธ์ ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีงามต่อกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง เช่น การเลือกตั้ง การตรวจสอบอำนาจรัฐ เป็นต้น เป็นสมาชิกผู้มีส่วนในการป้องกัน และแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ปัญหาการมั่วสุมของเยาวชน ปัญหาการสร้างข่าวบิดเบือนเพื่อให้ร้ายผู้อื่น ที่สำคัญต้องมีใจกว้างและเป็นธรรม ไม่

มองผู้เห็นต่างเป็นฝ่ายตรงข้ามที่จะต้องกำจัดออกไปให้พ้นทาง หากแต่จะต้องพยายามแสวงจุดร่วม สงวนจุดต่าง เพื่อเป็นการสร้างความสมัครสมานสามัคคีให้เกิดขึ้นในสังคม เป็นผู้มีจิตใจสูง ยึดถือคุณธรรมน้อมนำชีวิต และมีมุมมองในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ เห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น

3. การประเมินความต้องการจำเป็น

3.1 ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็นในความหมายโดย สุวิมล ว่องวาณิช (2548, 62) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการประเมินความแตกต่างระหว่างสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยประเมินจากสิ่งที่ต้องการประเมินว่ามีสภาพที่เป็นจริงเกิดขึ้นในลักษณะอย่างไร และมีความต้องการให้สภาพนั้นมีลักษณะอย่างไร แล้วนำผลการวิเคราะห์ความแตกต่างที่เกิดขึ้นมาประเมินว่าควรจะไปอย่างไรบ้าง เพื่อให้ได้สารสนเทศที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการจัดกระบวนการศึกษาหรือการเปลี่ยนแปลงขึ้นในเชิงบวกหรือเชิงสร้างสรรค์

สอดคล้องกับการให้ความหมายไว้โดย Ryan (2008) ได้กล่าวถึง การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึงกระบวนการสอบถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบและเปรียบเทียบคำตอบนั้นอย่างเป็นระบบ ให้ได้ผลแก่การได้มาซึ่งคำตอบนั้นนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องทำต่อไป เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของมนุษย์หรือองค์กร

มีความสอดคล้องกับการให้ความหมายของ McKillip, J. 1987, อ้างถึงในนันทิมา ศรีสุวรรณ (2550) ที่ได้ให้ความหมายของความต้องการจำเป็น ไว้ว่า เป็นการตัดสินใจคุณค่าของกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการเผชิญปัญหา และต้องการที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหา โดยแบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ความต้องการจำเป็นเป็นที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล
2. ความต้องการจำเป็นเป็นเรื่องเฉพาะของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
3. ความต้องการจำเป็นเรื่องที่อยู่ในรูปของปัญหาเมื่อผลผลิตไม่เพียงพอ
4. ความต้องการจำเป็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือการพิจารณาหนทางในการหาทางออกของปัญหานั้น

และสอดคล้องกับการให้ความหมายไว้โดย Witkin B (1984) กล่าวไว้ในความว่า การประเมินความต้องการจำเป็นนั้น เป็นกระบวนการที่กำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่

กับสภาพที่มุ่งหวัง ด้วยการมุ่งหาความแตกต่างของผลลัพธ์ (Outcome Gaps) และนำมาจัดเรียงลำดับ และเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไขและนำไปใช้อย่างเป็นระบบ

จากความหมายข้างต้นสรุปใจความได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการประเมินความคิดเห็นของบุคคลที่ต้องการประเมินตามประเด็นที่จะประเมิน เพื่อกำหนดความแตกต่างของสิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่ควรจะเป็น และทำการเรียงลำดับความสำคัญเพื่อหาความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญที่สุดสำหรับเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการตัดสินใจในการดำเนินการวางแผน วางแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหาในเรื่องนั้น ๆ ได้ตรงกับความต้องการของการประเมิน

3.2 ประเภทของความต้องการจำเป็น

การกำหนดความต้องการจำเป็นตามนิยามความต้องการจำเป็นเป็นสิ่งสำคัญต่อการออกแบบการประเมินความต้องการจำเป็น จากการศึกษาองค์ความรู้ของ อารมณ์ ใจเที่ยง Bradshaw (1972) ได้กล่าวถึง ประเภทของการนิยามความต้องการจำเป็นไว้ดังนี้

1. การนิยามตามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy Model) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังกับสิ่งที่เป็นอย่างจริง นิยามนี้ยังสามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1)กลุ่มความต้องการจำเป็นที่ถูกกำหนดโดยผลลัพธ์ที่ได้ แต่ไม่กำหนดว่าจะมีความแตกต่างหรือไม่อย่างไร 2) กลุ่มของความต้องการจำเป็นที่พิจารณาจากผลการตอบสนองที่เกิดขึ้นว่า ผลที่ได้มีความแตกต่างหรือไม่ จะมีหรือไม่ก็ได้ โดยให้พิจารณาจากการตอบสนองหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น

2. การนิยามตามโมเดลการแก้ปัญหา (Solution model) ให้ความหมายตามข้อเสนอแนะของ Michael (1967) สรุปใจความได้ว่า ความต้องการจำเป็นสามารถแสดงให้เห็นจากตอบสนองจากสิ่งที่คาดหวังหรือสิ่งที่เป็นอย่างได้ โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดว่าต้องมีลักษณะที่แตกต่างต่างกัน แต่สามารถกำหนดเป็นสิ่งที่ การศึกษาองค์ความรู้จากนิยามนี้พบว่าอยู่ในกลุ่มนิยามตามโมเดลการแก้ปัญหา (Solution model) โดยมีเหตุผลเพราะ สิ่งที่ต้องการและจำเป็นต้องให้เกิดให้เป็นอย่างใดถ้าหากไม่ได้รับจะอยู่ในบริบทที่ไม่พึงประสงค์ นิยามตามโมเดลการแก้ปัญหานี้ เรียกว่า Treatment needs

ปัจจุบัน มีนักประเมิน นักวิชาการที่ความต้องการจำเป็นประเภทนี้มีจัดกลุ่มความแตกต่างความต้องการจำเป็นไว้หลากหลาย ที่สำคัญมีดังนี้

Bradshaw (1972) ได้แบ่งความต้องการจำเป็นตามความคาดหวัง 4 ประเภท สรุปได้ ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นในรูปแบบความแตกต่างของสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังไว้ ซึ่งสภาพที่คาดหวังไว้นั้นได้รับการกำหนดหรือสร้างเกณฑ์จากประสบการณ์และความรู้ของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ ความต้องการจำเป็นประเภทนี้มีประโยชน์ในการดำเนินการวางแผนในด้านที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำงานด้านนั้นมาก่อนหรือมีประสบการณ์เพียงเล็กน้อย แต่กลุ่มเป้าหมายอาจไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ เนื่องจากเป็นความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น

2. ความต้องการจำเป็นที่เกิดจากความคาดหวังของสมาชิกในกลุ่มที่มีผลผลิตหรือผลงานของตน อาทิ ความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม การพัฒนาทีมงาน

3. ความต้องการจำเป็นในรูปแบบความแตกต่างของสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังไว้ ซึ่งสภาพที่คาดหวังนั้นเป็นความต้องการของผู้รับบริการ อาทิ จำนวนผู้สมัครเข้าเรียนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจด้านงบประมาณและการกำหนดแผนงานขององค์กร

4. ความต้องการจำเป็นในรูปแบบความแตกต่าง ของการได้รับการบริการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ต่างกัน

จากการศึกษาผลงานวิชาการของ Witkin (1995) มีการแยกแยะความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการและผู้ให้บริการจากหน่วยงานหรือองค์กร โดยแยกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ความต้องการจำเป็นระดับปฐมภูมิ (Primary Needs) 2) ความต้องการจำเป็นระดับทุติยภูมิ (Secondary Needs) 3) ความต้องการจำเป็นระดับตติยภูมิ (Tertiary Needs) โดยมีการให้ความหมายและการจัดลำดับความสำคัญ ได้แก่ 1) ความต้องการจำเป็นระดับปฐมภูมิ (Primary Needs) หมายถึง ความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการทางการศึกษา (Service Receivers) ซึ่งหมายถึงเป็นความต้องการจำเป็นของคณะกรรมการสถานักเรียน ผู้แทนนักเรียน เป็นความต้องการจำเป็นที่ Witkin ได้วิเคราะห์ว่ามีความสำคัญที่สุด 2) ความต้องการจำเป็นระดับทุติยภูมิ (Secondary Needs) เป็นความต้องการจำเป็นในลำดับถัดมา นั่นคือ เป็นของผู้ให้บริการ (Service providers) เช่น ความต้องการจำเป็นของบุคลากรในหน่วยงาน ของผู้บริหาร เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นความต้องการจำเป็นที่สำคัญน้อยกว่าระดับปฐมภูมิ และ 3) ความต้องการจำเป็นระดับตติยภูมิ (Tertiary Needs) คือเป็นความต้องการจำเป็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคล แต่จะเป็นในส่วนของการปัจจัยส่งเสริมสนับสนุน กล่าวคือ เป็นความต้องการจำเป็นในด้านทรัพยากรและการ

แก้ปัญหา (Resources solution) เช่นสถานที่ อาคาร ห้องน้ำ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ซึ่งเป็นความสำคัญลำดับรองลงมาจากสองปัจจัยแรก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความต้องการจำเป็นปัจจัยแรกคือเป็นของผู้เรียน ตามมาด้วยบุคลากร และท้ายที่สุดจะเป็นปัจจัยแวดล้อมที่อาจเพิ่มประสิทธิภาพ หรืออำนวยความสะดวก

จากแนวคิดของ Kaufman, Rojas and Mayer, 1993, อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช (2548) ได้ใจความสำคัญว่า จากแนวคิดเชิงระบบแล้วนั้นสามารถแยกแยะความต้องการจำเป็นในรูปแบบใหม่ โดยการเปรียบเทียบจากความแตกต่างของสภาพที่ควรเกิดขึ้นกับสภาพที่เป็นอยู่จริงได้ 4 ประเภท ได้แก่ 1) ความต้องการจำเป็นด้านปัจจัย (Input Needs) 2) ความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการ (Process Needs) 3) ความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ (Outcome Needs) และ 4) ความต้องการจำเป็นด้านการสูตรในการแก้ปัญหา (Solution Needs) จากการทำความเข้าใจกับแนวคิดของ คอฟแมน โรเจอร์และเมเยอร์ ทำให้แยกแยะความต้องการจำเป็นที่จริงแท้ (Needs) และความต้องการจำเป็นเทียม (Quasi Needs) คือจำเป็นที่จริงแท้ได้แก่ ความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ ส่วนความต้องการเทียมได้แก่ความต้องการจำเป็นด้านปัจจัยและกระบวนการ สามารถแยกแยะตามส่วนประกอบย่อยต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นที่แท้จริง (Needs) จำแนกการวัดจากช่วงห่างของผลผลิต (Product Gap) ช่วงห่างของผลิตผล (Output Gap) และช่วงห่างของผลลัพธ์ (Outcome gap) จำแนกเป็น 1) ความต้องการจำเป็นระดับหน่วยย่อยขนาดเล็ก มุ่งวัดไปที่ผลผลิต 2) ความต้องการจำเป็นระดับหน่วยใหญ่ มุ่งวัดไปที่ผลิตผล 3) ความต้องการจำเป็นระดับหน่วยเมกะ มุ่งไปที่การวัดผลลัพธ์

2. ความต้องการจำเป็นเทียม (Quasi Needs) จำแนกเป็นความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการ และปัจจัยโดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่ควรจะเป็นด้านกระบวนการ (Process gap) และด้านปัจจัยนำเข้า (Input gap)

ผู้ให้แนวคิดข้างต้น ได้ต่อยอดแนวคิดโดยแยกแยะความต้องการจำเป็นโดยกำหนดจากการใช้ช่วงเวลาเป็นเกณฑ์ ทำให้สรุปองค์ความรู้ที่ได้แล้วสามารถแยกแยะได้ 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงเวลาที่เป็นปัจจุบันกับเวลาที่เป็นอนาคต 1) ความต้องการจำเป็นในปัจจุบัน (Present หรือ Current Needs) เป็นความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานที่เป็นปัจจุบันหรือกำลังดำเนินการอยู่ เช่นการจัดการเรียนรู้ การปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น 2) ความต้องการจำเป็นในอนาคต (Future Needs) เป็นความต้องการจำเป็นต่อสถานการณ์ที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น เพียงแต่เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรในอนาคต เพื่อหาแนวทางป้องกัน รองรับ กับสิ่งที่คาดการณ์ไว้

เช่นความต้องการจำเป็นหลังสถานการณ์ COVID-19 ล้นสุดลง ความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้อีก 5 ปีหลังจากนี้ สภาพเศรษฐกิจหลังใช้ยุทธศาสตร์ชาติเมื่อผ่านไปแล้ว 5 ปี เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานทางวิชาการด้านการประเมินความต้องการจำเป็นจากผู้เขียนงานวิชาการข้างต้นสามารถสรุปองค์ความรู้ในการแบ่งประเภทของความต้องการอีกรูปแบบหนึ่ง คือการใช้ขอบเขตการวิจัยเป็นเกณฑ์ในการแยกแยะซึ่งแยกได้ดังนี้ 1.การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete needs assessment) จะต้องมีขอบเขตของการวิจัยครอบคลุมอยู่ 3 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญที่สุด (Needs identification) 2) การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น(Needs analysis) และ 3) การกำหนดทางเลือกของการแก้ปัญหา (Needs solution)

จากการศึกษาและสรุปองค์ความรู้จากการแยกแยะประเภทของความต้องการจำเป็นพบว่าการแบ่งประเภทความต้องการจำเป็นได้หลายขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้วิจัยว่าต้องการข้อมูลประเภทไหน ซึ่งจะช่วยในการออกแบบการวิจัย การเก็บข้อมูลได้ตรงตามความต้องการหรือจุดมุ่งหมาย ซึ่งผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็นสามารถแบ่งได้ทั้งยึดตัวบุคคลกับยึดกระบวนการเป็นหลัก ซึ่งยึดบุคคลเป็นหลักแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ ความต้องการจำเป็นของผู้รับบริการ ความต้องการจำเป็นของผู้ให้บริการ และความต้องการจำเป็นของด้านทรัพยากรและการแก้ปัญหา ความต้องการจำเป็นที่ยึดกระบวนการเป็นหลัก สามารถแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความต้องการจำเป็นด้านผลลัพธ์ ด้านผลผลิต ด้านผลผลิตและความต้องการ และด้านการแก้ปัญหา

3.3 ขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็น

การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นการวางแผนการดำเนินงานเพื่อขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นจาก ความต้องการจำเป็นมีนักวิชาการได้กล่าวถึงขั้นตอนการประเมินไว้ ที่สำคัญมีดังนี้

สุวิมล ว่องวานิช (2548, 79-85) กล่าวว่า การใช้ประโยชน์จากผลที่ได้จากการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นคือการนำไปใช้ในการพัฒนาองค์กร ตามหลักการบริหารองค์กรเมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นแล้วต้องนำข้อมูล ความต้องการจำเป็นมาวิเคราะห์ เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิด ความต้องการจำเป็นนั้น ๆ แล้วจึงทำการศึกษาวិธีการแก้ไขปัญหา และผลกระทบที่ตามมาเพื่อจะได้กำหนดแผนงานที่หน่วยงานต้องไปดำเนินการจัดทำให้สำเร็จเพื่อสนองความต้องการจำเป็นให้ครบถ้วน ดังนั้น กระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์จึงประกอบด้วย 1) การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) 2) การวิเคราะห์

ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) และ 3) การกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs Solution)

1. การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของหน่วยงานในทุกส่วนก่อนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การวางแผนจำเป็นต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงาน หลังจากได้รับรู้ข้อมูลหน่วยงานแล้ว จึงนำข้อมูลนั้นมาใช้ระบุลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมีการเก็บข้อมูลวิจัยและการออกแบบโครงการ

2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) เป็นการวิจัยเพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไขและทรัพยากรที่ใช้เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นที่ได้จากการศึกษาในช่วงแรก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญ องค์กรในชุมชน การศึกษาเอกสาร และการระดมความคิด เป็นต้น

3. การกำหนดการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นด้วยทางเลือก (Needs Solution) ขั้นตอนนี้มีการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา และเกิดความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดยุทธวิธีที่ใช้ในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับบริบท มีการออกแบบการพัฒนาตามทางเลือก

นอกจากนี้การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณจะอยู่บนพื้นฐานหลักการ 2 ประการ ได้แก่ หลักการที่ 1 คือ “หลักความแตกต่าง” (Discrepancy) ที่กล่าวว่ากระบวนการวิจัย ผู้วิจัยอาจออกแบบการวิจัยให้มีการนำข้อมูลของสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงมาเปรียบเทียบหรือออกแบบให้การวิจัยนั้นมีประเด็นเรื่องของความแตกต่างแทรกสอดอยู่ แม้ว่าอาจจะไม่ทำให้เกิดการชี้ชัดว่าทำให้เกิดความต้องการจำเป็นก็ตาม ทั้งนี้จะเป็นไปตามจุดหมายที่ต้องการหากกำหนดจุดหมายที่ต้องการไว้ในระดับสูงมากก็จะทำให้ไม่เกิดความต้องการจำเป็น ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า จะต้องกำหนดให้อยู่ในระดับที่ต่ำที่สุดเพื่อให้เกิดความรับรู้ว่าจะเป็นระดับที่ต่ำกว่านี้ไม่ได้ หลักการที่ 2 คือ “หลักความสำคัญ” (Importance) ที่กล่าวว่าสิ่งที่เป็นความต้องการจำเป็นต้องมีความสำคัญมาก ต้องได้รับการตอบสนองและต้องมีลำดับความสำคัญ ดังนั้นไม่ว่าผู้วิจัยจะดำเนินการในกิจกรรมการกำหนดความต้องการจำเป็นกิจกรรมการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นหรือกิจกรรมการกำหนดวิธีการแก้ไข ความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้น ก็จะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญ (Needs Prioritization) ของผลการประเมินความต้องการจำเป็นในทุกกิจกรรม (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

ดังนั้น การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณจึงสามารถจำแนกออกได้เป็น 5 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. การศึกษาสิ่งที่ควรจะเป็น (What should be)

2. การศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน (What is)
3. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างข้อมูลด้วยการจัดเรียงลำดับความสำคัญของผลที่ได้รับจาก ข้อ 1 และ ข้อ 2 เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น
4. การวิเคราะห์สาเหตุจากผลการวิเคราะห์ความแตกต่างในข้อ 3 และเรียงลำดับความสำคัญของสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น
5. การศึกษาและนำเสนอแนวทางที่ใช้แก้ไขปัญหที่เกิดจากสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นที่วิเคราะห์ได้จากข้อ 4 ที่ผ่านการจัดลำดับความสำคัญและสรุปผลสุดท้ายว่าทางเลือกที่สมควรนำไปปฏิบัติมากที่สุด กล่าวคือ การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) และ การกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs Solution) ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาขั้นตอน ระยะ ช่วงเวลาแห่งการประเมินความต้องการจำเป็นจากผลงานวิชาการของ Witkin & Alschuld, 1995, อ้างถึงใน นาทยา พลับเกลี้ยง (2552) ได้สรุปแก่นแกนของความรู้ที่ได้ ใจความว่า การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ (Complete needs assessment) เป็นการที่มีประสิทธิภาพ โดยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน 1) การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) 3) การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment)

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ของการแบ่งขั้นตอนการประเมินความต้องการจำเป็นได้ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการประเมิน (Pre-assessment) ระยะก่อนการประเมิน เป็นขั้นตอนการสำรวจเพื่อวางแผนทำการประเมินความต้องการจำเป็นโดยรวบรวมสิ่งที่ตระหนักว่าเป็นปัญหาหรือความต้องการจำเป็นของการปฏิบัติงานในปัจจุบัน แล้วกำหนดขอบเขตหรือประเด็นที่สนใจที่จะพัฒนา กำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการประเมินรวมทั้งกำหนดข้อมูลที่มีอยู่ และเป็นข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นที่มุ่งประเมินและทำการกำหนดข้อมูลที่รวบรวมแหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ ผลที่ได้จากการดำเนินการในระยะนี้ คือ แผนการปฏิบัติงานเบื้องต้นของการประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับใช้ในระยะเวลาการประเมิน และระยะหลังประเมิน

ระยะที่ 2 การประเมิน (Assessment) ระยะการประเมิน เป็นขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลตามที่กำหนดในแผนการปฏิบัติงาน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ

หาความต้องการจำเป็นจากนั้นนำข้อมูลความต้องการจำเป็นที่ได้มาจากการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในระดับเบื้องต้น รวมทั้งวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็นซึ่งอาจมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นใน 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ระดับปฐมภูมิหรือผู้รับบริการ เช่น นักเรียน ลูกค้า คนไข้ ระดับที่ 2 ระดับทุติยภูมิหรือผู้ให้บริการ เช่น ครู ครอบครัว แพทย์ บรรณารักษ์ และระดับที่ 3 ระดับตติยภูมิ หรือ ทรัพยากรและแนวทางการแก้ปัญหา เช่น วัสดุอุปกรณ์ ขนาดของห้องเรียน เวลา เงินสนับสนุนและทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ประกอบด้วยความต้องการจำเป็นที่วิเคราะห์ได้ กับสาเหตุของความต้องการจำเป็นนั้น ผลที่ได้จากการดำเนินการในระบะนี้ คือ เกณฑ์หรือแนวทางสำหรับดำเนินการแก้ปัญหาที่มีความสำคัญ

ระยะที่ 3 หลังการประเมิน (Post assessment) ระยะหลังการประเมิน เป็นขั้นตอนของการนำผลประเมินในระยะที่ 2 ไปใช้ประโยชน์โดยจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นกำหนดวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมสามารถปฏิบัติได้ และนำเสนอผลการปฏิบัติงานทำการประเมินการประเมินความต้องการจำเป็นและนำเสนอรายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็นแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลที่ได้จากการดำเนินการในระบะนี้ คือ แผนการปฏิบัติงาน รายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็นข้อสรุปที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือข้อสรุปปากเปล่า

ในการประเมินความต้องการจำเป็นโดยทั่วไปมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็นให้ชัดเจนโดยขั้นตอนต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องสัมพันธ์กัน
2. ออกแบบประเมินความต้องการจำเป็นโดยทำการกำหนดรายการที่จะศึกษาให้ชัดเจน ซึ่งรวมถึงจุดมุ่งหมายเฉพาะในการศึกษา ขอบเขตเนื้อหาของความต้องการจำเป็นที่จะประเมินและชนิดของความต้องการจำเป็นที่ต้องการจำแนก จุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและตรงเป้าหมายจะนำไปสู่การ เก็บรวบรวมการวิเคราะห์ข้อมูลและกระบวนการรายงานผลที่ดี ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลอาจ รวมถึง การจัดการเรื่องการสำรวจ การสัมภาษณ์ และการจัดลำดับ
3. ประเมินความต้องการจำเป็นโดยการหาความแตกต่างระหว่างสถานะที่เป็นเป้าหมายกับสถานะที่เป็นจริง จากนั้นจึงศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างซึ่งเป็นปัญหา
4. จัดลำดับความต้องการจำเป็นหรือการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ซึ่งควรทำในรูปแบบของความจำเป็นสูงสุดและต่ำสุดโดยการวางขั้นตอนการเชิงปริมาณ เพื่อ

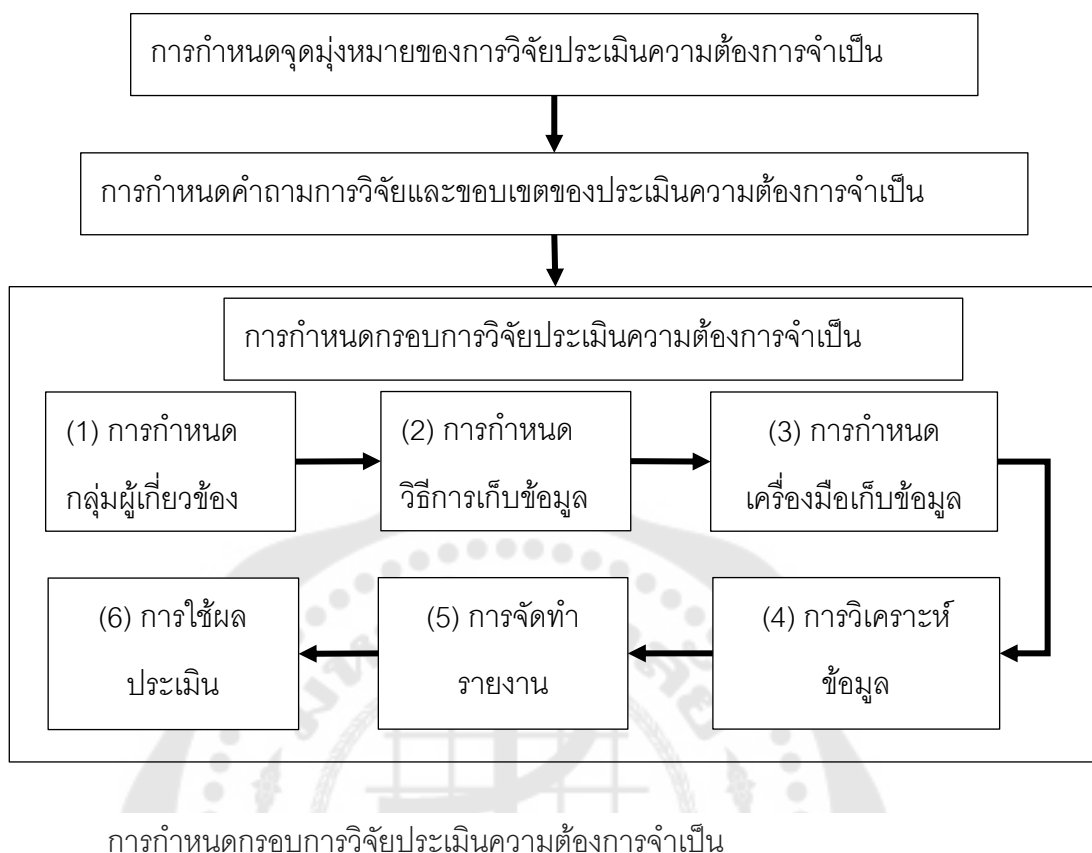
จัดลำดับความสำคัญรวมทั้ง การจัดหมวดหมู่ของความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์สามารถใช้ ในการวางแผนปฏิบัติการได้

5. การรายงานผลและการใช้ผลที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นจะทำให้เราทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่จะต้องแก้ไข ทำให้เราสามารถกำหนดเป้าหมายของโครงการ หรือ การวางแผนโครงการต่าง ๆ ตลอดจนสามารถตัดสินใจเลือกหนทางแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ซึ่งคุณลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของการประเมินความต้องการจำเป็นคือการใช้ผลเพื่อการวางแผน การแก้ปัญหา การกำหนด เกณฑ์สำหรับการวัดผลสัมฤทธิ์ หรือ การยกระดับมาตรฐานและการตรวจสอบมาตรฐาน การศึกษา ดังนั้นในขั้นสุดท้ายของกระบวนการคือ การนำผลที่ค้นพบไปทำให้เกิดประโยชน์ โดย จำเป็นต้องใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในช่วงเวลาที่จำกัดคือสามารถส่งข่าวสารไปยังผู้รับสาร ได้เหมาะสมในช่วงเวลาที่มีอยู่

นอกจากนี้ สุวิมล ว่องวานิช (2548, 105) ยังได้สังเคราะห์ขั้นตอน การวิจัยประเมิน ความต้องการจำเป็นจากนักวิชาการด้านการประเมินไว้

โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการออกเป็น 3 ระยะได้แก่ ระยะแรก เป็นระยะก่อนการ ประเมิน ซึ่งจะเป็นขั้นเตรียมการ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้เกิด กำหนด กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ กลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง และขั้นตอนแบบการประเมิน

ระยะที่สองเป็นระยะที่อยู่ในช่วงของการประเมินที่มีการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลในการกำหนดความต้องการจำเป็นและการจัดลำดับให้มีความสำคัญของความ ต้องการจำเป็นและระยะที่สาม ระยะหลังการประเมิน มีการนำผลไปใช้ประโยชน์ การเสนอผลหรือ รายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ กำหนดแนวทางการแก้ไขเพื่อขจัดปัญหาที่เกิดจากความ ต้องการ จำเป็นสามารถกำหนดกรอบการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ได้แก่ (1) การกำหนดกลุ่ม ผู้เกี่ยวข้อง (2) การกำหนดเทคนิคหรือวิธีการประเมินความต้องการจำเป็น (3) การเก็บรวบรวม ข้อมูล (4) การกำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (5) การจัดทำรายงาน (6) การใช้ผลการประเมิน โดย กรอบในข้อแรก จะเป็นการพูดถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการได้รับการพัฒนา ในการ กำหนดความต้องการจำเป็น และผู้รับผิดชอบในการทำการประเมินความต้องการจำเป็น และใน ส่วนกรอบในข้อสามมีประเด็นรายละเอียดที่เพิ่มเติม คือ การกำหนดลักษณะข้อมูล เครื่องมือ ประเมินความต้องการจำเป็นลักษณะ ของผู้ให้ข้อมูล ตลอดจนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่ง สามารถสรุปได้ ดังภาพประกอบ 1

ที่มา: สุวิมล ว่องวาณิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. หน้า 107

Witkin (1995) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็นมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผนการดำเนินงาน (2) การสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นและ (3) การใช้ประโยชน์จากความต้องการจำเป็น

จากการศึกษาขั้นตอนของการประเมินความต้องการจำเป็นสามารถทำได้หลายรูปแบบ ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์มาใช้ในการประเมิน ประกอบด้วยขั้นตอน 1) การระบุความต้องการจำเป็น 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และ 3) การกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็น สามารถจำแนกออกเป็นขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพจริงในปัจจุบัน

2. การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพจริงในปัจจุบัน และจัดลำดับความสำคัญเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น

3. การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น

4. การศึกษาและกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น

3.4 วิธีการที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น

การวิจัยเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นมีวิธีการที่สามารถนำมาใช้ได้หลากหลายวิธีการ ซึ่งสุวิมล ว่องวาณิช (2548, 139-161) ได้นำเสนอวิธีการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแยกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ การวิจัยที่ใช้การวิเคราะห์ปฐมฐาน เช่น การสำรวจ การวิจัยอนาคต การวิจัยบรรยาย การวิจัยประเภทหัตถ์นิพนธ์ และการวิจัยเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี ได้แก่ การสำรวจ การจัดลำดับความสำคัญ และกระบวนการกลุ่ม

3.5.1 การสำรวจ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำรวจเรียกว่า การสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs survey) วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวม สามารถกระทำได้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น การสอบถามโดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ ที่ใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ การเฝ้าสังเกต ที่มีการใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือ ดังนั้นการเลือกวิธีการควรกำหนดให้ชัดเจนเนื่องจากจะส่งผลโดยตรงกับเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นวิธีการวิจัยพื้นฐานที่สามารถดำเนินการได้ไม่ยาก หลังจากกำหนดประเด็นวิจัยว่าจะประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อจุดมุ่งหมายใด เมื่อระบุประเภทได้เสร็จสิ้น เรียบร้อย ชัดเจนแล้ว สิ่งที่ต้องคำนึงประการต่อมา ก็คือ การออกแบบการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อให้แน่ใจว่าจะได้ข้อมูลที่เพียงพอ และสอดคล้องกับความเป็นจริง เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างที่น้อยเกินไป อาจจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการสำรวจได้ เมื่อออกแบบประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้สำเร็จเรียบร้อยแล้ว และคิดว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอแล้ว ประเด็นต่อมาที่ต้องดำเนินการ คือ การกำหนดขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล ว่ามีกระบวนการอย่างไร ถือเป็นเข็มทิศสำคัญในการกระบวนการสำรวจความต้องการจำเป็น จากนั้นจึงเป็นการสร้างเครื่องมือที่สอดคล้องกับวิธีการ ที่สำคัญการนิยามความต้องการจำเป็น ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด ผู้วิจัยจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า จะใช้นิยามความแตกต่าง หรือนิยามการแก้ไขปัญหา ซึ่งการกำหนดนิยามตรงนี้จะส่งผลโดยตรงต่อการสร้างเครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสร้างเครื่องมือต้องมีกระบวนการที่ชัดเจนเป็นขั้นตอน และมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่เก็บได้จากเครื่องมือเหล่านั้น สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย และสามารถตอบคำถามวิจัยได้ถูกต้อง ตรงประเด็น หากเกิดความผิดพลาด ก็จะทำให้งานวิจัยขาดความน่าเชื่อถือไป สำหรับการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบสอบถาม ถือว่าเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยม ลำดับต่อมา เมื่อมีข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ก็จะเป็นการจัดการกระทำข้อมูล หรือการวิเคราะห์ข้อมูลนั่นเอง ซึ่งก็จะมีวิธีการและรูปแบบที่จำเพาะ เมื่อได้ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ลำดับถัดไปก็คือการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วย (Needs prioritization) และจุดมุ่งหมายของการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามสามารถนำไปใช้ได้กับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ นอกจากนั้นผลการประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้รับจะนำไปใช้ได้กับการพัฒนาการปฏิบัติงานขององค์กรมากกว่าการพัฒนาบุคคล เครื่องมือที่ใช้ส่วนใหญ่กำหนดรูปแบบการตอบเป็นมาตรฐานค่า ซึ่งมีทั้ง การตอบสนองเดียว (Single response format) และรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual response format) โดยให้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์

3.5.2 การจัดลำดับความสำคัญ การวิจัยเชิงบรรยายมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการจัดลำดับของความจำเป็นซึ่งข้อมูลที่นำมาใช้จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอาจมาจากการเก็บรวบรวมด้วย แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือ กระบวนการกลุ่ม วิธีการจัดลำดับความสำคัญในรูปดัชนีที่นำเสนอมี 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มวิธีที่กำหนดจากข้อมูลที่ได้จากการตอบสนองเดียว และกลุ่มวิธีที่กำหนดจากข้อมูลที่มีการตอบสนองคู่ ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มวิธีที่กำหนดจากข้อมูลที่มีการตอบสนองคู่ จึงขอนำเสนอวิธี Priority Needs Index (PNI) Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง เป็นสูตรที่ปรับปรุงจากสูตร PNI ดั้งเดิม โดยสุวิมล ว่องวาณิช (2550) เป็นวิธีการที่หาค่าผลต่างของ (I – D) แล้วหารด้วยค่า D เพื่อควบคุมขนาดของความจำเป็นให้อยู่ในพิสัยที่ไม่มีช่วงกว้างมากเกินไปและให้ความหมายเชิงเปรียบเทียบ เมื่อใช้ระดับของสภาพที่เป็นอยู่เป็นฐานในการคำนวณค่าอัตราการพัฒนาเข้าสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม

$$PNI \text{ modified} = (I - D) / D$$

I คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น

D คือ ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นนั้น เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการระบุความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุ และการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา ทำให้

การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์หาสาเหตุ และวิธีการแก้ไขต่อไป

การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น มาเรียงลำดับ (Sort) ตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาน้อย เพื่อการระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนา ก่อนภายใต้เงื่อนไขทรัพยากรที่มี จำกัด หลักการของการจัดลำดับความสำคัญต้องพิจารณา ความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น รวมถึงต้องมีการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการจัดลำดับที่ได้จากการ ประเมินความต้องการจำเป็นประกอบด้วย

1. ขนาดของความแตกต่างของสภาพในปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์
2. องค์ประกอบที่เป็นสาเหตุสนับสนุน หรือเป็นอุปสรรคต่อความต้องการจำเป็น
3. ระดับความยาก ง่ายในการจัดลำดับความต้องการจำเป็น
4. การประเมินความเสี่ยง
5. ผลกระทบที่อาจจะเกิดกับระบบ
6. ค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็นคุณค่าของชุมชน

ท้องถิ่น และของชาติ รวมทั้งการคาดหวังของสาธารณะ

ทั้งนี้ การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นควรจะใช้วิธีการเชิงระบบสามารถเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นได้ทั้งในระยะยาว และระยะสั้น จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นได้ทั้งข้อมูลในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ และนัก ประเมินต้องทราบว่าความต้องการจำเป็นดังกล่าวนี้เป็นของใคร เป็นความต้องการจำเป็นของ ผู้รับบริการก่อนของผู้ให้บริการ ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นบางครั้งนัก ประเมินอาจต้องพิจารณากลุ่มผู้มีส่วนสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายในการประเมิน และนำมาใช้ ประโยชน์ในการวางแผนนักประเมินจึงต้องดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ด้วยความระมัดระวัง

3.5.3 กระบวนการกลุ่ม การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ ต้องให้ ข้อมูลทั้งส่วนของการระบุความต้องการจำเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นและ ทางเลือกในการแก้ไขปัญหา การวิจัยบูรณาการจึงเป็นวิธีการที่ทำให้ได้ข้อความรู้ที่นำไปสู่การ พัฒนาองค์กรแบบ องค์กรรวม ในบรรดาวิธีการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย การใช้กระบวนการกลุ่มเป็น วิธีการที่สามารถให้คำตอบแบบองค์รวมได้ดีวิธีหนึ่ง และสามารถนำไปใช้ได้หลายบริบท สามารถปฏิบัติได้ง่าย ใช้เวลาไม่มาก เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม

กล่าวโดยสรุป คือ งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามรูปแบบการตอบสนองคู่ในการสำรวจกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพในปัจจุบัน และนำมาจัดลำดับความสำคัญ โดยใช้สูตร Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุงเพื่อการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า และทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความต้องการจำเป็นและการพัฒนาดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกและงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ศุภเชนเทพ จันทรวงศ์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารงานสถานักเรียนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานสถานักเรียนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาและพัฒนาคู่มือการบริหารงานสถานักเรียนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าแนวทางการบริหารงานสถานักเรียนตามแนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ระยะเวลาที่ 1 การวางแผน(Planning), ระยะเวลาที่ 2 การนำแผนสู่การปฏิบัติ (Implementation) และระยะเวลาที่ 3 การประเมินผล(Evaluation) ตามแนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยได้แก่ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมในด้านการใช้สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชนโดยยึดหลักการทางประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมที่แสดงออก 3 ลักษณะ ได้แก่ คารวธรรม (Respect for Individuals) สามัคคีธรรม (Sharing, Participating, and Co-operating) ปัญญาธรรม (Faith in the Method of Intelligence)

ธนาวรรณ สุวรรณपाल (2563) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษา สร้างรูปแบบ และเสนอผลการศึกษารูปแบบและจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร พบว่า องค์ประกอบที่ 1 การดำเนินงานส่งเสริมสถานักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน ประกอบด้วยส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนที่มีมาของสถานักเรียนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานักเรียนและบูรณาการกับกรรมสถานักเรียนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ องค์ประกอบที่ 2 การมีส่วนร่วมของสถานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ประกอบด้วย สถานักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการ

ขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จัดกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก 4 ประการ จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาคมอาเซียนและพลโลกและมีการประเมิน สรุปและรายงานผลการจัดโครงการและกิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานักเรียน องค์ประกอบที่ 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานักเรียนกับชุมชน องค์การภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วยกำหนัดแผนงาน/โครงการ/ กิจกรรมการดำเนินงานในการสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างสถานักเรียน/ ชุมชน / องค์การภาครัฐ และเอกชน การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยและการสนับสนุนทรัพยากรจากชุมชน/ องค์การภาครัฐและเอกชน องค์ประกอบที่ 4 ผลการปฏิบัติงานของสถานักเรียนที่เป็นเลิศ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ ภาพกิจสถานักเรียนที่มีความสำคัญ และกิจกรรมประสบความสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ จากกิจกรรมที่เสนอโดยสถานักเรียนบูรณาการกิจกรรมที่โดดเด่นและมีความสอดคล้องกัน ริเริ่มกิจกรรมขึ้นมาใหม่เพื่อแก้ไขปัญหาของโรงเรียน โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน กำหนดกระบวนการปฏิบัติครบวงจรการพัฒนา และปรับปรุงเป็นรูปแบบ (Model) วิธีการดำเนินงานและประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานความสำเร็จ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561 b) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship): ประสบการณ์นานาชาติ โดยศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ในต่างประเทศ แนวทางที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของประเทศไทยและนำเสนอข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยโดยได้เสนอแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยพบว่าแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยประกอบด้วย 1) ด้านนโยบายจะต้องได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ให้ชัดเจน มีการกำหนดให้มีการศึกษากระแสโลกาภิวัตน์ที่จะนำไปสู่การเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกไปด้วยกัน และรักษาเอกลักษณ์ของชาติและเชื่อมโยงกับหลักการพื้นฐานสากลที่เป็นพหุวัฒนธรรม ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนนอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย 2) ด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพลเมืองโลก ได้แก่ การส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกด้วยเน้นที่ความสำคัญและบทบาทของคณะครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีการจัดประชุมและจัดทำคู่มือผู้บริหารสถานศึกษาในเรื่องยุทธศาสตร์และโปรแกรมส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกและพลเมืองไทยตามนโยบายที่กำหนด และพัฒนาคู่มือครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกบนฐานของความเป็นพลเมืองไทย 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อความเป็นพลเมืองโลก ต้องระบุวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกควบคู่กับพลเมืองไทยให้ชัดเจน การกำหนดคุณลักษณะของ

ความเป็นพลเมืองโลก ควรมีการระบุงค์ประกอบสำคัญที่เป็นความรู้ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม ให้ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนและการประเมินผลให้สอดคล้องกัน ได้แก่ ความรู้ การรู้เท่าทัน ทักษะ และค่านิยมและทัศนคติ เนื้อหาในหลักสูตรที่ใช้พัฒนาพลเมืองโลกควรครอบคลุมในประเด็นของสิทธิมนุษยชน ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิทธิเสรีภาพ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง บทบาทของพลเมืองทุกระดับ และหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ความสำคัญของการพัฒนาทักษะ/สมรรถนะที่เป็นประเด็นในเรื่องของการคิด ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ และให้ความสำคัญของการพัฒนาทัศนคติ และค่านิยมในประเด็นการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความยุติธรรม ความเท่าเทียมกัน การตระหนักถึงผลของความขัดแย้ง และการรักษาทรัพยากรและการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ฝึก “การปกครอง” ตามระบอบประชาธิปไตย โดยเชื่อมโยงสมานักเรียน และการเลือกตั้งสมานักเรียนกับการเรียน และทำให้ประชาธิปไตยเป็นวิถีชีวิตในโรงเรียน จากเอกสารนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการกำหนดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกเพื่อนำไปใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสมานักเรียนต่อไป

ปาจริย์ รัตนานุสนธิ์ (2557) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลโลกของคณะกรรมการสมานักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยได้สรุปตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลโลก (Global Citizenship) ไว้ 4 ด้าน 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ด้านการปฏิสัมพันธ์ในสังคม ได้แก่ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ความรับผิดชอบต่อตนเองและการปรับตัวตามความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2) ด้านการประพฤติตน ได้แก่ การยอมรับแนวคิดที่แตกต่างทางการเมือง ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเคารพสิทธิและเสรีภาพ 3) ด้านการลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ได้แก่ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมสันติภาพและความเท่าเทียมกัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่าง ๆ 4) ด้านการตระหนักถึงสถานการณ์ของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ประกอบด้วย การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การตระหนักและมีส่วนร่วมในปัญหาของสิ่งแวดล้อม การตระหนักถึงความสำคัญในสาธารณสุขพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลโลกทั้ง 12 ตัวบ่งชี้ของคณะกรรมการสมานักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายไม่แตกต่างกันในระดับปานกลาง โดยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปคือ 1) ควรนำไปใช้สำรวจประชากรทั้งประเทศ 2) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกยังมีประเด็นที่น่าสนใจอีก ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นพลโลกและพัฒนาให้กับนักเรียนต่อไป ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความพร้อม

ในการเจริญเติบโตเป็นบุคลากรทางสังคมที่มีคุณภาพ และ 3) น่าจะมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเพศ และภูมิภาค

สุนีย์ บันโนะ (2559) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนางานสถานนักเรียนในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของคณะกรรมการสถานนักเรียนตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน ได้สรุปองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองโลกของคณะกรรมการสถานนักเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 เชิดชูในศักดิ์ศรีของชีวิต องค์ประกอบที่ 2 เคารพความเป็นเอกัตภาพ องค์ประกอบที่ 3 ถักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน องค์ประกอบที่ 4 คัดค้านการใช้ความรุนแรง และองค์ประกอบที่ 5 นำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของคณะกรรมการสถานนักเรียนสภาพปัจจุบันของความเป็นพลเมืองโลกของคณะกรรมการสถานนักเรียนในภาพรวมสามารถสรุปได้ว่าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดดังต่อไปนี้คือองค์ประกอบที่ 2 เคารพในเอกัตภาพ กับองค์ประกอบที่ 3 ถักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและเท่ากัน รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 5 นำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา และองค์ประกอบที่ 1 เชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิต ตามลำดับ ส่วนองค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของคณะกรรมการสถานนักเรียนในภาพรวมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 4 คัดค้านการใช้ความรุนแรง สภาพพึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองโลกของคณะกรรมการสถานนักเรียนในภาพรวมสามารถสรุปได้ว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน โดยมีองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำที่สุดดังต่อไปนี้คือองค์ประกอบที่ 2 เคารพในเอกัตภาพ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา มี 3 องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ องค์ประกอบที่ 3 ถักทอมิตรภาพที่ยั่งยืน องค์ประกอบที่ 4 คัดค้านการใช้ความรุนแรง กับองค์ประกอบที่ 5 นำชีวิตด้วยความรู้และปัญญา ส่วนองค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของคณะกรรมการสถานนักเรียนในภาพรวมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์ประกอบที่ 1 เชิดชูศักดิ์ศรีของชีวิต

จากการศึกษางานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสถานนักเรียน ความเป็นพลเมืองโลกและการประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นโดยใช้วิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการนำไปเป็นแนวทางที่ผู้วิจัยจะทำการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก

ระยะที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

การศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม มาจากการเลือกแบบเจาะจง จากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนที่มีประสบการณ์โดยตรง จากสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ทั้งสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 52 แห่ง โดยผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) คณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 520 คน
- 2) ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียนจำนวน 52 คน
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 52 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อคำถาม	การพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียน					คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก			
	1. การได้มาของสภานักเรียน	2. การฝึกอบรมสภานักเรียน	3. การบริหารงานสภานักเรียน	4. การประชุมสภานักเรียน	5. การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของสภานักเรียน	1. ด้านความรู้ความเข้าใจ	2. ด้านการรู้เท่าทัน	3. ด้านทักษะ	4. ด้านค่านิยมและทัศนคติ
17. ความรู้ความเข้าใจในการเป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียนกับครูในโรงเรียน	/	/	/	/	/	/			
18. ความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์ของสันติภาพและความยุติธรรม เป็นพื้นฐานความรู้นำไปสู่การปฏิบัติในการขจัดความขัดแย้ง	/	/	/	/	/	/			
19. ความรู้ความเข้าใจในการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ในการดำเนินงานสภานักเรียน	/	/	/	/	/	/			
20. ความรู้ความเข้าใจในเข้าใจหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อใช้เป็นหลักการสำคัญในการแก้ปัญหาในโลกทั้งปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม การเมือง สังคม และเศรษฐกิจ	/	/	/	/	/	/			
21. การรู้จักทำหน้าที่และรับผิดชอบในฐานะสมาชิกหนึ่งของสังคม	/	/	/	/	/		/		

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อคำถาม	การพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียน					คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก			
	1. การได้มาของสภานักเรียน	2. การมีกิจกรรมสภานักเรียน	3. การบริหารงานสภานักเรียน	4. การประชุมสภานักเรียน	5. การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของสภานักเรียน	1. ด้านความรู้ความเข้าใจ	2. ด้านการรู้เท่าทัน	3. ด้านทักษะ	4. ด้านค่านิยมและทัศนคติ
22. การรู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างได้	/	/	/	/	/		/		
23. การมีจิตสำนึกที่จะให้ความร่วมมือและปฏิบัติตนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	/	/	/	/	/		/		
24. การรับรู้และเข้าใจ ตั้งคำถาม และวิเคราะห์ในประเด็นทางการเมือง	/	/	/	/	/		/		
25. การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น	/	/	/	/	/		/		
26. การรู้จักวางแผนการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ	/	/	/	/	/		/		
27. การรู้จักวางแผนสุขภาพ รู้จักการเข้าถึงบริการสาธารณสุข สามารถชี้แนะเรื่องสุขภาพให้ผู้อื่นได้	/	/	/	/	/		/		
28. การรับรู้ เข้าใจ และสามารถสร้างกระบวนการทำงานผ่านงานศิลปะรูปแบบต่าง ๆ	/	/	/	/	/		/		

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อคำถาม	การพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียน					คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก			
	1. การได้มาของสภานักเรียน	2. การฝึกอบรมสภานักเรียน	3. การบริหารงานสภานักเรียน	4. การประชุมสภานักเรียน	5. การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของสภานักเรียน	1. ด้านความรู้ความเข้าใจ	2. ด้านการรู้เท่าทัน	3. ด้านทักษะ	4. ด้านค่านิยมและทัศนคติ
29. การรับรู้ในการกระทำของตนเองว่าถูกผิดตามหลักศีลธรรมและตระหนักในผลแห่งการกระทำ	/	/	/	/	/		/		
30. การรู้จักเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน ใช้ ผลิต และสื่อสารข้อมูล และความรู้ในรูปแบบที่สร้างสรรค์ ถูกกฎหมาย และจริยธรรมที่เคารพสิทธิมนุษยชน	/	/	/	/	/		/		
31. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานในการเลือกรับข้อมูลข่าวสาร	/	/	/	/	/			/	
32. ความสามารถในการสื่อสารและการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมโดยใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการสื่อสารและยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง	/	/	/	/	/			/	
33. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรมด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน	/	/	/	/	/			/	

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อคำถาม	การพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียน					คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก			
	1. การได้มาของสภานักเรียน	2. การฝึกอบรมสภานักเรียน	3. การบริหารงานสภานักเรียน	4. การประชุมสภานักเรียน	5. การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของสภานักเรียน	1. ด้านความรู้ความเข้าใจ	2. ด้านการรู้เท่าทัน	3. ด้านทักษะ	4. ด้านค่านิยมและทัศนคติ
34. การแสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยต่อความไม่ยุติธรรม การละเมิด และการปฏิบัติต่อกันอย่างมีอคติ	/	/	/	/	/			/	
35. ความสามารถในการใช้เหตุผล และใช้หลักฐานประกอบการแสดงความคิดเห็น และจัดการความคิดเห็นที่แตกต่างโดยการใช้เหตุผล	/	/	/	/	/			/	
36. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรมได้	/	/	/	/	/			/	
37. ความสามารถในการแสวงหาความรู้และการค้นหาข้อมูลที่หลากหลายโดยใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	/	/	/	/	/			/	
38. ความสามารถในการใช้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมสภานักเรียน	/	/	/	/	/			/	

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อคำถาม	การพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียน					คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก			
	1. การได้มาของสภานักเรียน	2. การมีกรอบรรมสภานักเรียน	3. การบริหารงานสภานักเรียน	4. การประชุมสภานักเรียน	5. การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของสภานักเรียน	1. ด้านความรู้ความเข้าใจ	2. ด้านการรู้เท่าทัน	3. ด้านทักษะ	4. ด้านค่านิยมและทัศนคติ
39. ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของข้อมูล สารสนเทศจากสื่อและเทคโนโลยี	/	/	/	/	/			/	
40. ความสามารถในการพัฒนาการสร้างสรรค์สังคมโลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ	/	/	/	/	/			/	
41. การตระหนักความสำคัญ และเคารพแตกต่างความหลากหลายทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นพลเมืองของชาติอื่น ๆ	/	/	/	/	/				/
42. การตระหนักถึงการสร้างความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันในสังคมทุกระดับ	/	/	/	/	/				/
43. การตระหนักถึงผลของความขัดแย้ง และการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันในสังคม	/	/	/	/	/				/
44. เห็นคุณค่าของการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ วิธีการระงับความขัดแย้งอย่างมีเหตุผลและมีวิจารณญาณ	/	/	/	/	/				/

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อคำถาม	การพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียน					คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก			
	1. การได้มาของสภานักเรียน	2. การฝึกอบรมสภานักเรียน	3. การบริหารงานสภานักเรียน	4. การประชุมสภานักเรียน	5. การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของสภานักเรียน	1. ด้านความรู้ความเข้าใจ	2. ด้านการรู้เท่าทัน	3. ด้านทักษะ	4. ด้านค่านิยมและทัศนคติ
45. การตระหนักผลของการกระทำของตนเองที่จะส่งผลกระทบต่อผู้อื่นและสังคมโดยรวม	/	/	/	/	/				/
46. การมีความรับผิดชอบในความคิด กระทำของตนเอง	/	/	/	/	/				/
47. การเปิดกว้างในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ถือเอาความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่เสมอ	/	/	/	/	/				/
48. ตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน	/	/	/	/	/				/
49. การตระหนักถึงผลกระทบของสื่อ เทคโนโลยี ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต	/	/	/	/	/				/
50. การตระหนักถึงการพัฒนาตัวเอง ให้พร้อมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน	/	/	/	/	/				/

กำหนดเป็นคำถามแบบปลายปิด (close ended question) และแบบสอบถามปลายเปิด (open ended question) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งในสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 สภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงของการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นแบบการตอบสนองคู่ (dual-response format) จำนวน 50 ข้อ ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/แนวการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นคำถามปลายเปิด

2.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก จากหนังสือ รายงาน บทความทางวิชาการงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) จัดทำตารางวิเคราะห์ข้อคำถามเกี่ยวกับการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก นำร่างข้อคำถามเสนอให้อาจารย์ ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามและความถูกต้องในการใช้ภาษา ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

3) จัดทำแบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม ที่ประกอบด้วยข้อคำถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท พร้อมทั้งแบบเอกสาร ประกอบการประเมินได้แก่ โครงร่างการวิจัยโดยย่อ และนิยามศัพท์เฉพาะของการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสถานักเรียน และความเป็นพลเมืองโลก จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องการวัด จำนวน 2 คน

4) เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ คือ แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล จัดส่งและรับแบบประเมินกลับด้วยตนเอง

6) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency distributions) และการ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

7) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ทั้ง 7 ฉบับเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลต่อไป

2.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยใช้แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อ พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามหรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ให้ความเห็นชอบในแต่ละข้อคำถามด้วยตัวเลือก 3 ตัวคือ การให้คะแนน +1, 0 และ -1 ตามลำดับ +1 หมายถึง แนใจว่าวัดได้ตามวัตถุประสงค์ -1 หมายถึง แนใจว่าวัดไม่ได้ตามวัตถุประสงค์ และ 0 หมายถึง ไม่แนใจ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยกำหนดค่า IOC ของแต่ละข้อคำถามที่ยอมรับได้คือ ค่าตั้งแต่ 0.6-1.00 ขึ้นไป ถ้ามีค่าน้อยกว่า 0.6 ถือว่าไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์ จะตัดข้อคำถามนั้นทิ้งหรือปรับปรุงใหม่ตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยในระยะที่ 1 โดยใช้แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เป็นแบบสอบถามออนไลน์ ในรูปแบบ Google Form โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ และเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอการรับรองคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในวันที่ 13 พฤษภาคม 2564 โดยได้รับอนุมัติให้เก็บข้อมูลวิจัย ตั้งแต่ 15 -24 มิถุนายน 2564 เป็นระยะเวลา 10 วัน และนำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 15 มิถุนายน 2564

2. นำแบบสอบถามออนไลน์ ในรูปแบบ Google Form ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 และเก็บแบบสอบถามคืนอัตโนมัติ โดยมีระยะเวลาให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ตั้งแต่ 15 -24 มิถุนายน 2564 เป็นเวลา 10 วัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) โดยแสดงเป็นจำนวนและร้อยละ (%) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงในการพัฒนาการดำเนินงาน
สถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
รายชื่อและภาพรวม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปาน
กลาง น้อย และน้อยที่สุด มีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

สภาพปัจจุบัน / สภาพพึงประสงค์

- 5 หมายถึง สภาพการปฏิบัติจริง/ที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพการปฏิบัติจริง/ที่พึงประสงค์ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพการปฏิบัติจริง/ที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพการปฏิบัติจริง/ที่พึงประสงค์ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพการปฏิบัติจริง/ที่พึงประสงค์ในระดับน้อยที่สุด

การหาค่าเฉลี่ยแปลความหมายตามเกณฑ์การแปลผลดังนี้ (Best, 1981)

- 1.00-1.50 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 1.51-2.50 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 2.51-3.50 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 3.51-4.50 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 4.51-5.00 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดย
ยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการระบุนความแตกต่างระหว่างสถานที่คาดหวังกับสภาพ
ที่เป็นจริงแล้วจัดลำดับข้อมูลโดยใช้วิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) โดยใช้สูตร
ดังนี้

$$PNI_{modified} = (I-D) / D$$

เมื่อ I (Important) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริง

D (Degree of Success) หมายถึง สภาพที่คาดหวัง

สำหรับค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ที่มีค่า 0.3 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ที่ถือว่ามีความต้องการจำเป็น
ส่วนการจัดลำดับความต้องการจำเป็น จะใช้การเขียนดัชนีจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามาก
แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นมากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า(สุวิมล ว่องวาณิช, 2558)

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน โดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) ในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยใช้ เทคนิคการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Protocol) ในการศึกษาสภาพที่ คาดหวัง สภาพปัญหา สภาพที่เป็นจริงและข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโดย ยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการ วิเคราะห์สาเหตุการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกโดยใช้แบบ สัมภาษณ์ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Protocol) มาใช้เป็น รูปแบบการสัมภาษณ์

2. การคัดเลือกบุคคลเพื่อสัมภาษณ์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ มีจำนวน 6 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง จาก คณะกรรมการนักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน และ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านการดำเนินงานสถานักเรียนในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อต้องการทราบข้อมูลจาก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเฉพาะ โดยกำหนดคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลดังนี้

- 1) คณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 2 คน
- 2) ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน จำนวน 2 คน
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์เพื่อระบุสาเหตุและเสนอแนวทางใน การวิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความ เป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยข้อความถามในรูปแบบสัมภาษณ์เป็นประเด็นที่ได้จากการจัดลำดับความต้องการจำเป็น จากการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ตำแหน่งในสถานศึกษา บทบาทที่เกี่ยวข้องกับงานสถานักเรียน สถานที่ทำงาน/ทำกิจกรรม

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์หาเหตุของความต้องการจำเป็น และแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีข้อความถาม 4 ข้อ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน การดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาของคุณเป็นอย่างไร

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาของคุณเป็นอย่างไร

3. จากผลการวิเคราะห์ความต้องการหรือมีความจำเป็นจากแบบสอบถาม คุณคิดว่ามีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง

4. คุณมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกควรเป็นอย่างไร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาที่กลุ่มผู้ร่วมสัมภาษณ์สังกัดเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ระหว่างวันที่ 26 - 30 มิถุนายน พ.ศ. 2564 เป็นระยะเวลา 5 วัน

2. ประสานงานกลุ่มตัวแทนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกเพื่อนัดหมายการสัมภาษณ์

3. ประสานผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์ โดยนำผล ระยะที่ 1 ซึ่งเน้นที่ประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนและข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มาเป็นประเด็นหลักในการสัมภาษณ์

4. จัดการสัมภาษณ์ตัวแทนทั้ง 6 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการวิเคราะห์จำแนกประเภท และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ถอดเสียงการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ
- 2) อ่านข้อมูลที่ได้จากการถอดเสียงการสัมภาษณ์ทั้งหมด ทบทวนข้อมูลทั้งหมด แล้วทำความเข้าใจในข้อมูล
- 3) จัดกลุ่มความหมายแยกออกเป็นประเด็นตามการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก
- 4) นำกลุ่มคำข้อความหรือประโยคที่ได้มาตีความหรือให้ความหมาย หากข้อมูลยังไม่มี ความชัดเจนจะบันทึกแยกเป็นข้อสังเกตไว้ เพื่อสะสมข้อมูลนั้นไว้แล้วนำกลับมา รวบรวม วิเคราะห์เมื่อได้ข้อมูลมากพอ
- 5) วิเคราะห์หาคุณลักษณะของข้อมูลที่จำแนกเป็นหัวข้อย่อยโดยพิจารณาความ สอดคล้องกับคำถามการวิจัยแล้วนำมาสรุปเป็นประเด็นของสาเหตุ และแนวทางในการพัฒนาการ ดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สาเหตุความต้องการจำเป็นและเสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

n	แทน	จำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
M	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Mean)
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
PNI _{modified}	แทน	ดัชนีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยความต้องการจำเป็นฉบับปรับปรุง

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

จากการศึกษาข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามตามต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 624 คน จำแนกตาม เพศ อายุ ความเกี่ยวข้องกับสถานักเรียน และขนาดของโรงเรียนปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำแนกตาม เพศ อายุ ความเกี่ยวข้องกับสถานักเรียน และขนาดของโรงเรียน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	คณะกรรมการ สถานักเรียน 520 คน		ครูที่เกี่ยวข้องกับ งานส่งเสริม ประชาธิปไตยหรือ งานสถานักเรียน 52 คน		ผู้บริหาร สถานศึกษา 52 คน	
ตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
เพศ						
1) ชาย	213	34.13	34	65.38	37	71.15
2) หญิง	381	61.06	16	30.77	15	28.85
3) LGBTQ	6	0.96	2	3.85	0	0
4) ไม่ต้องการระบุ	24	3.85	0	0	0	0
อายุ						
1) 11-20 ปี	520	83.33	0	0	0	0
2) 21-30 ปี	34	5.45	32	61.54	3.85	3.85
3) 31-40 ปี	51	8.17	18	34.62	63.46	63.46
4) 41-50 ปี	12	1.92	1	1.92	21.15	21.15
5) 51-60 ปี	7	1.12	1	1.92	11.54	11.54
4. ขนาดของสถานศึกษา						
1) โรงเรียนขนาดเล็ก	2	4	2	4	2	4
2) โรงเรียนขนาดกลาง	8	15	8	15	8	15
3) โรงเรียนขนาดใหญ่	19	37	19	37	19	37
4) โรงเรียนขนาดใหญ่						
พิเศษ	23	44	23	44	23	44

หมายเหตุ n =624

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เป็นเพศชายจำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 34.13 เพศหญิงจำนวน 381 คน คิดเป็นร้อยละ 61.06 LGBTQจำนวน 6 คนคิดเป็นร้อยละ 0.96 ไม่ต้องการระบุเพศจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 3.85 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลอายุ 11-20 ปีจำนวน 520 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 อายุ 21-30 ปีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 5.45 อายุ 31-40 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 8.17 อายุ 41-50 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 1.92 อายุ 51-60 ปีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.12 ความเกี่ยวข้องกับสถานักเรียนของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็น คณะกรรมการสถานักเรียนจำนวน 520 คน คิดเป็นร้อยละ 83.34 ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียนจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 52 คิดเป็นร้อยละ 8.33 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากสถานศึกษาเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 2 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 3.85 โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 8 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 15.38 โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 19โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 36.54 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 23 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.23

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน โดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของคณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกรายด้าน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยจำแนกรายด้าน ปรากฏผล ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกรายด้าน

คุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองโลก	คณะกรรมการ สถานักเรียน		ครูที่เกี่ยวข้องกับงาน ส่งเสริมประชาธิปไตย หรืองานสถานักเรียน		ผู้บริหาร สถานศึกษา	
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
ด้านความรู้ความเข้าใจ	0.227	1	0.331	1	0.309	1
ด้านการรู้เท่าทัน	0.183	2	0.291	2	0.300	2
ด้านทักษะ	0.133	3	0.244	4	0.257	4
ด้านค่านิยมและทัศนคติ	0.127	4	0.265	4	0.286	3

จากตาราง 3 พบว่าค่าเฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 กลุ่มคณะกรรมการสถานักเรียน กลุ่มครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียนและกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาเห็นว่าด้านความรู้ความเข้าใจมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด $PNI_{modified} = 0.226 \ 0.331 \ 0.300$ ตามลำดับ

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพที่คาดหวังและสภาพปัจจุบันในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของคณะกรรมการสถานักเรียน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของคณะกรรมการสถานักเรียน ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ผลวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของคณะกรรมการสถานักเรียน

(n=520)

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล	PNI _{modified}	ลำดับ
ด้านความรู้ความเข้าใจ								
1. ความรู้ความเข้าใจในความหลากหลายทางอายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม	4.217	0.793	มาก	3.402	0.932	ปานกลาง	0.240	7
2. ความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของบุคคลแต่ละช่วงวัย	4.200	0.811	มาก	3.321	0.901	ปานกลาง	0.265	4
3. ความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย	4.323	0.851	มาก	3.169	1.043	ปานกลาง	0.364	2
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ	4.154	0.884	มาก	3.004	0.904	ปานกลาง	0.383	1
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสิทธิมนุษยชน	4.310	0.864	มาก	3.194	1.027	ปานกลาง	0.349	3
6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎของโรงเรียน	4.262	0.826	มาก	3.423	1.002	ปานกลาง	0.245	6
7. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมนูญสถานักเรียน	4.123	0.898	มาก	3.279	0.962	ปานกลาง	0.257	5
8. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหลักการพื้นฐานของสถานักเรียน	4.242	0.839	มาก	3.554	0.942	มาก	0.194	14
9. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และการขับเคลื่อนของสถานักเรียน	4.277	0.793	มาก	3.477	0.908	ปานกลาง	0.230	8

ตาราง 4 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
10. ความรู้ความเข้าใจวิธีการ ให้ได้มาซึ่งสถานนักเรียน	4.252	0.860	มาก	3.806	0.892	มาก	0.117	20
11. ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงาน สถานนักเรียน	4.279	0.796	มาก	3.685	0.849	มาก	0.161	18
12. ความรู้ความเข้าใจในหลัก ธรรมาภิบาลในการ ดำเนินงานสถานนักเรียน	4.037	0.908	มาก	3.367	0.924	ปาน กลาง	0.199	12
13. ความรู้ความเข้าใจใน บทบาทของตนเองในฐานะ พลเมืองในทุกระดับ ทั้งระดับ ท้องถิ่น ชุมชน ชาติ ระดับโลก	4.152	0.855	มาก	3.508	0.921	มาก	0.184	16
14. ความรู้ความเข้าใจในการ อยู่ร่วมกันและพึ่งพาอาศัยกัน ของสมาชิกสถานนักเรียนและ ประชาคมนักเรียนในโรงเรียน	4.315	0.835	มาก	3.765	0.951	มาก	0.146	19
15. ความรู้ความเข้าใจระบบ การทำงานในองค์กรใน รูปแบบต่าง ๆ	4.183	0.844	มาก	3.527	0.955	มาก	0.186	15
16. ความรู้ความเข้าใจในการ ติดต่อสื่อสารในสถานนักเรียน	4.246	0.810	มาก	3.619	0.942	มาก	0.173	17
17. ความรู้ความเข้าใจในการ เป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียน กับครูในโรงเรียน	4.258	0.823	มาก	3.519	0.979	มาก	0.210	11
18. ความรู้ความเข้าใจในมโน ทัศน์ของสันติภาพและความ ยุติธรรมเป็นพื้นฐาน ความรู้ นำไปสู่การปฏิบัติในการจัด ความขัดแย้ง	4.129	0.858	มาก	3.396	0.894	ปาน กลาง	0.216	10

ตาราง 4 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
19. ความรู้ความเข้าใจในการ จัดการความขัดแย้งอย่าง สร้างสรรค์ในการดำเนินงาน สถานักเรียน	4.154	0.875	มาก	3.473	0.929	ปาน กลาง	0.196	13
20. ความรู้ความเข้าใจใน เข้าใจหลักการของการพัฒนา ที่ยั่งยืนเพื่อใช้เป็นหลักการ สำคัญในการแก้ปัญหาในโลก ทั้งปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม การเมือง สังคม และ เศรษฐกิจ	4.121	0.841	มาก	3.367	0.838	ปาน กลาง	0.224	9
รวม	4.212	0.843	มาก	3.443	0.935	ปาน กลาง	0.227	
ด้านการรู้เท่าทัน								
21. การรู้จักทำหน้าที่และ รับผิดชอบในฐานะสมาชิก หนึ่งของสังคม	4.319	0.822	มาก	3.831	0.894	มาก	0.142	8
22. การรู้จักการอยู่ร่วมกันกับ ผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง ได้	4.338	0.795	มาก	3.988	0.830	มาก	0.110	10
23. การมีจิตสำนึกที่จะให้ ความร่วมมือและปฏิบัติตนใน การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	4.258	0.857	มาก	3.773	0.903	มาก	0.143	7
24. การรับรู้และเข้าใจ ตั้ง คำถามและวิเคราะห์ใน ประเด็นทางการเมือง	4.198	0.834	มาก	3.498	1.022	ปาน กลาง	0.217	3

ตาราง 4 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
25. การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมาย การใช้และการพัฒนา กฎหมายให้ดีขึ้น	4.075	0.900	มาก	3.204	0.889	ปาน กลาง	0.284	1
26. การรู้จักวางแผนการเงิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.125	0.848	มาก	3.477	1.010	ปาน กลาง	0.203	4
27. การรู้จักวางแผนสุขภาพ รู้จักการเข้าถึงบริการสาร ธารณสุข สามารถชี้แนะเรื่อง สุขภาพให้ผู้อื่นได้	4.075	0.910	มาก	3.310	0.930	ปาน กลาง	0.233	2
28. การรับรู้ เข้าใจ และ สามารถสร้างกระบวนการ ทำงานผ่านงานศิลปะรูปแบบ ต่าง ๆ	4.110	0.900	มาก	3.433	0.933	ปาน กลาง	0.195	5
29. การรับรู้ในการกระทำของ ตนเองว่าถูกผิดตามหลัก ศีลธรรมและตระหนักในผล แห่งการกระทำ	4.217	0.861	มาก	3.763	0.966	มาก	0.135	9
30. การรู้จักเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน ใช้ ผลิต และสื่อสาร ข้อมูลและความรู้ในรูปแบบที่ สร้างสรรค์ ถูกกฎหมาย และ จริยธรรมที่เคารพสิทธิ มนุษยชน	4.150	0.861	มาก	3.571	0.890	มาก	0.170	6
รวม	4.187	0.859	มาก	3.585	0.927	มาก	0.183	

ตาราง 4 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
ด้านการรู้เท่าทัน								
21. การรู้จักทำหน้าที่และ รับผิดชอบในฐานะสมาชิก หนึ่งของสังคม	4.319	0.822	มาก	3.831	0.894	มาก	0.142	8
22. การรู้จักการอยู่ร่วมกันกับ ผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง ได้	4.338	0.795	มาก	3.988	0.830	มาก	0.110	10
23. การมีจิตสำนึกที่จะให้ ความร่วมมือและปฏิบัติตนใน การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	4.258	0.857	มาก	3.773	0.903	มาก	0.143	7
24. การรับรู้และเข้าใจ ตั้ง คำถามและวิเคราะห์ใน ประเด็นทางการเมือง	4.198	0.834	มาก	3.498	1.022	ปาน กลาง	0.217	3
25. การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมาย การใช้และการพัฒนา กฎหมายให้ดีขึ้น	4.075	0.900	มาก	3.204	0.889	ปาน กลาง	0.284	1
26. การรู้จักวางแผนการเงิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.125	0.848	มาก	3.477	1.010	ปาน กลาง	0.203	4
27. การรู้จักวางแผนสุขภาพ รู้จักการเข้าถึงบริการสาร ธารณสุข สามารถชี้แนะเรื่อง สุขภาพให้ผู้อื่นได้	4.075	0.910	มาก	3.310	0.930	ปาน กลาง	0.233	2
28. การรับรู้ เข้าใจ และ สามารถสร้างกระบวนการ ทำงานผ่านงานศิลปะรูปแบบ ต่าง ๆ	4.110	0.900	มาก	3.433	0.933	ปาน กลาง	0.195	5

ตาราง 4 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
29. การรับรู้ในการกระทำของ ตนเองว่าถูกผิดตามหลัก ศีลธรรมและตระหนักในผล แห่งการกระทำ	4.217	0.861	มาก	3.763	0.966	มาก	0.135	9
30. การรู้จักเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน ใช้ ผลิต และสื่อสาร ข้อมูลและความรู้ในรูปแบบที่ สร้างสรรค์ ถูกกฎหมาย และ จริยธรรมที่เคารพสิทธิ มนุษยชน	4.150	0.861	มาก	3.571	0.890	มาก	0.170	6
รวม	4.187	0.859	มาก	3.585	0.927	มาก	0.183	
ด้านทักษะ								
31. ความสามารถในการคิด อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐาน ในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร	4.181	0.845	มาก	3.771	0.882	มาก	0.109	8
32. ความสามารถในการ สื่อสารและการปรับตัวข้าม วัฒนธรรมโดยใช้ภาษาเป็น สื่อกลางในการสื่อสารและยัง คงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมของตนเอง	4.125	0.885	มาก	3.587	0.912	มาก	0.150	3
33. ความสามารถในการสร้าง ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง วัฒนธรรมด้วยความเห็นอก เห็นใจกัน	4.262	0.831	มาก	3.890	0.887	มาก	0.095	9

ตาราง 4 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
34. การแสดงออกถึงความไม่ เห็นด้วยต่อความไม่ยุติธรรม การละเมิดและการปฏิบัติต่อ กันอย่างไม่อึดคติ	4.208	0.903	มาก	3.700	0.969	มาก	0.137	4
35. ความสามารถในการใช้ เหตุผลและใช้หลักฐาน ประกอบการแสดงความ คิดเห็น และจัดการความ คิดเห็นที่แตกต่างโดยการ ใช้เหตุผล	4.281	0.832	มาก	3.777	0.869	มาก	0.133	5
36. ความสามารถในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น การ ทำงานเป็นทีม รวมทั้ง สามารถทำงานร่วมกับคนต่าง ภาษาและวัฒนธรรมได้	4.308	0.877	มาก	3.687	0.935	มาก	0.168	1
37. ความสามารถในการ แสวงหาความรู้และการค้นหา ข้อมูลที่หลากหลายโดยใช้สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.244	0.826	มาก	3.748	0.925	มาก	0.132	6
38. ความสามารถในการใช้ ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศมา ใช้ในการดำเนินกิจกรรมสภ นักเรียน	4.260	0.821	มาก	3.842	0.926	มาก	0.109	8
39. ความสามารถในการ แก้ปัญหาต่าง ๆ อย่าง สร้างสรรค์ บนพื้นฐานของ ข้อมูล สารสนเทศจากสื่อและ เทคโนโลยี	4.177	0.816	มาก	3.712	0.887	มาก	0.125	7

ตาราง 4 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
40. ความสามารถในการ พัฒนา การสร้างสรรค์สังคม โลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือ ปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ	4.065	0.895	มาก	3.487	0.842	ปาน กลาง	0.166	2
รวม	4.211	0.853	มาก	3.720	0.904	มาก	0.133	
ด้านค่านิยมและทัศนคติ								
41. การตระหนักความสำคัญ และเคารพแตกต่างความ หลากหลายทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นพลเมือง ของชาติอื่น ๆ	4.231	0.865	มาก	3.827	0.938	มาก	0.106	10
42. การตระหนักถึงการสร้าง ความยุติธรรมและความเท่า เทียมกันในสังคมทุกระดับ	4.312	0.832	มาก	3.837	0.945	มาก	0.124	7
43. การตระหนักถึงผลของ ความขัดแย้ง และการปฏิบัติ อย่างไม่เท่าเทียมกันในสังคม	4.285	0.853	มาก	3.788	0.974	มาก	0.131	5
44. เห็นคุณค่าของการจัดการ ความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ วิธีการระงับความขัดแย้ง อย่างมีเหตุผลและมี วิจารณญาณ	4.231	0.814	มาก	3.710	0.870	มาก	0.140	2
45. การตระหนักผลของการ กระทำของตนเองที่จะกระทบ ต่อผู้อื่นและสังคมโดยรวม	4.260	0.814	มาก	3.738	0.923	มาก	0.139	3
46. การมีความรับผิดชอบใน ความคิด กระทำของตนเอง	4.304	0.849	มาก	3.888	0.901	มาก	0.107	9

ตาราง 4 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
47. การเปิดกว้างในการ ยอมรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น ไม่ถือเอาความคิดเห็น ของตนเองเป็นใหญ่เสมอ	4.429	0.782	มาก	3.913	0.949	มาก	0.132	4
48. ตระหนักถึงการรักษา ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน	4.254	0.822	มาก	3.690	0.901	มาก	0.153	1
49. การตระหนักถึงผลกระทบ ของสื่อ เทคโนโลยี ที่มีผลต่อ การดำเนินชีวิต	4.212	0.852	มาก	3.771	0.891	มาก	0.117	8
50. การตระหนักถึงการ พัฒนาตัวเอง ให้พร้อมกับการ พัฒนาอย่างยั่งยืน	4.279	0.872	มาก	3.804	0.897	มาก	0.125	6
รวม	4.279	0.836	มาก	3.797	0.919	มาก	0.127	

จากตาราง 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียน โดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของคณะกรรมการสถานักเรียนช่วงของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าระหว่าง 4.037-4.323 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.212 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือ ข้อที่ 3. ความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ($M = 4.323$, $SD = 0.851$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 12. ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงานสถานักเรียน ($M = 4.037$, $SD = 0.908$) ด้านการรู้เท่าทันมีค่าระหว่าง 4.075 - 4.338 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.187 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 22. การรู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ ($M = 4.338$, $SD = 0.795$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 25. การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น ($M = 4.075$, $SD = 0.900$) และข้อที่ 27. การรู้จักวางแผนสุขภาพ รู้จักการเข้าถึงบริการสาธารณสุข สามารถชี้แนะเรื่องสุขภาพให้ผู้อื่นได้ ($M = 4.075$, $SD = 0.910$) ด้านทักษะมีค่าระหว่าง 4.065 - 4.381 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.211 อยู่ในระดับมาก

รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 36. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรมได้ ($M = 4.308$, $SD = 0.877$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 40. ความสามารถในการพัฒนา การสร้างสรรค์สังคมโลก โดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ ($M = 4.065$, $SD = 0.895$) ด้านค่านิยมและทัศนคติ มีค่าระหว่าง 4.212 - 4.429 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.279 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 47. การเปิดกว้างในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ถือเอาความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่เสมอ ($M = 4.429$, $SD = 0.782$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 49. การตระหนักถึงผลกระทบของสื่อ เทคโนโลยีที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ($M = 4.212$, $SD = 0.852$)

ค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของคณะกรรมการสถานักเรียนช่วงของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าระหว่าง 3.004 - 3.806 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.443 อยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 10. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการให้ได้มาซึ่งสถานักเรียน ($M = 3.806$, $SD = 0.892$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ($M = 3.004$, $SD = 0.904$) ด้านการรู้เท่าทันมีค่าระหว่าง 3.204 - 3.988 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.585 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 22. การรู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ ($M = 3.988$, $SD = 0.830$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 25. การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น ($M = 3.204$, $SD = 0.889$) ด้านทักษะมีค่าระหว่าง 3.487 - 3.890 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.720 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 33. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรมด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน ($M = 3.890$, $SD = 0.887$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 40. ความสามารถในการพัฒนา การสร้างสรรค์สังคมโลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ ($M = 3.487$, $SD = 0.842$) ด้านค่านิยมและทัศนคติ มีค่าระหว่าง 3.690 - 3.913 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.797 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 47. การเปิดกว้างในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ถือเอาความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่เสมอ ($M = 3.913$, $SD = 0.949$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 48. ตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ($M = 3.690$, $SD = 0.901$)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่าความต้องการจำเป็นของคณะกรรมการสถานักเรียน ด้านความรู้ความเข้าใจ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดสามอันดับแรก คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ($PNI_{modified} = 0.383$) ความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ($PNI_{modified} = 0.364$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสิทธิมนุษยชน ($PNI_{modified} = 0.349$) ตามลำดับ การรู้เท่าทัน มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดสามอันดับแรก คือ การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น ($PNI_{modified} = 0.286$) การรู้จักวางแผนสุขภาพ รู้จักการเข้าถึงบริการสาธารณสุข สามารถชี้แนะเรื่องสุขภาพให้ผู้อื่นได้ ($PNI_{modified} = 0.233$) การรับรู้และเข้าใจ ตั้งคำถามและวิเคราะห์ในประเด็นทางการเมือง การรู้จักวางแผนการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($PNI_{modified} = 0.217$) ตามลำดับ ด้านทักษะ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดสามอันดับแรก คือ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรมได้ ($PNI_{modified} = 0.168$) ความสามารถในการพัฒนา การสร้างสรรค์สังคมโลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ ($PNI_{modified} = 0.166$) ความสามารถในการสื่อสารและการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมโดยใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการสื่อสารและยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง ($PNI_{modified} = 0.150$) ตามลำดับ ค่านิยมและทัศนคติ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดสามอันดับแรก คือ ตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ($PNI_{modified} = 0.153$) เห็นคุณค่าของการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ วิธีการระงับความขัดแย้งอย่างมีเหตุผลและมีวิจารณญาณ ($PNI_{modified} = 0.140$) การตระหนักผลของการกระทำของตนเองที่จะส่งผลกระทบต่อผู้อื่นและสังคมโดยรวม ($PNI_{modified} = 0.139$) ตามลำดับ

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพที่คาดหวังและสภาพปัจจุบันในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ปรากฏผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน

(n=52)

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล	PNI _{modified}	ลำดับ
ด้านความรู้ความเข้าใจ								
1. ความรู้ความเข้าใจในความหลากหลายทางอายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม	4.481	0.641	มาก	3.462	0.851	ปานกลาง	0.294	14
2. ความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของบุคคลแต่ละช่วงวัย	4.423	0.605	มาก	3.519	0.896	มาก	0.257	18
3. ความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย	4.462	0.576	มาก	3.365	1.103	ปานกลาง	0.326	9
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ	4.173	0.648	มาก	2.865	0.971	ปานกลาง	0.456	1
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสิทธิมนุษยชน	4.519	0.641	มากที่สุด	3.154	0.958	ปานกลาง	0.433	2
6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎของโรงเรียน	4.538	0.576	มากที่สุด	3.231	0.921	ปานกลาง	0.405	5
7. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมนูญสถานักเรียน	4.385	0.565	มาก	3.192	0.971	ปานกลาง	0.373	7
8. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหลักการพื้นฐานของสถานักเรียน	4.423	0.572	มาก	3.115	1.022	ปานกลาง	0.420	4
9. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และการขับเคลื่อนของสถานักเรียน	4.519	0.577	มากที่สุด	3.173	1.061	ปานกลาง	0.424	3

ตาราง 5 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
10. ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีการให้ได้มาซึ่งสภานักเรียน	4.558	0.574	มากที่สุด	3.654	1.046	มาก	0.247	19
11. ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานสภานักเรียน	4.673	0.550	มากที่สุด	3.385	1.051	ปานกลาง	0.381	6
12. ความรู้ความเข้าใจในหลัก ธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน สภานักเรียน	4.462	0.641	มาก	3.385	1.157	ปานกลาง	0.318	11
13. ความรู้ความเข้าใจใน บทบาทของตนเองในฐานะ พลเมืองในทุกระดับ ทั้งระดับ ท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับชาติ ระดับโลก	4.519	0.577	มากที่สุด	3.365	0.841	ปานกลาง	0.343	8
14. ความรู้ความเข้าใจในการ อยู่ร่วมกันและพึ่งพาอาศัยกัน ของสมาชิกสภานักเรียนและ ประชาคมนักเรียนในโรงเรียน	4.500	0.700	มากที่สุด	3.827	0.857	มาก	0.176	20
15. ความรู้ความเข้าใจระบบ การทำงานในองค์กรในรูปแบบ ต่างๆ	4.385	0.565	มาก	3.404	0.955	ปานกลาง	0.288	15
16. ความรู้ความเข้าใจในการ ติดต่อสื่อสารในสภานักเรียน	4.558	0.574	มากที่สุด	3.596	0.846	มาก	0.267	16
17. ความรู้ความเข้าใจในการ เป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียน กับครูในโรงเรียน	4.500	0.642	มากที่สุด	3.558	0.873	มาก	0.265	17

ตาราง 5 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
18. ความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์ของสันติภาพและความยุติธรรม เป็นพื้นฐานความรู้นำไปสู่การปฏิบัติในการขจัดความขัดแย้ง	4.385	0.631	มาก	3.365	0.886	ปานกลาง	0.303	13
19. ความรู้ความเข้าใจในการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ในการดำเนินงาน			มาก			ปานกลาง		
สถานการณ์นักเรียน	4.500	0.577	ที่สุด	3.404	0.955	ปานกลาง	0.322	10
20. ความรู้ความเข้าใจในเข้าใจหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อใช้เป็นหลักการสำคัญในการแก้ปัญหาในโลกทั้งปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม การเมือง สังคม และเศรษฐกิจ	4.404	0.569	มาก	3.346	0.947	ปานกลาง	0.316	12
รวม	4.468	0.600	มาก	3.368	0.958	ปานกลาง	0.331	
ด้านการรู้เท่าทัน								
21. การรู้จักทำหน้าที่และรับผิดชอบในฐานะสมาชิกหนึ่งของสังคม	4.558	0.574	มากที่สุด	3.769	1.002	มาก	0.209	9
22. การรู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างได้	4.615	0.565	มากที่สุด	3.885	1.022	มาก	0.188	10
23. การมีจิตสำนึกที่จะให้ความร่วมมือและปฏิบัติตนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.500	0.700	มากที่สุด	3.538	0.939	มาก	0.272	8

ตาราง 5 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
24. การรับรู้และเข้าใจ ตั้ง คำถามและวิเคราะห์ใน ประเด็นทางการเมือง	4.442	0.574	มาก	3.385	0.973	ปาน กลาง	0.313	4
25. การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและ การใช้และการพัฒนากฎหมาย ให้ดีขึ้น	4.115	0.704	มาก	3.019	0.980	ปาน กลาง	0.363	1
26. การรู้จักวางแผนการเงินได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	4.212	0.637	มาก	3.173	0.964	ปาน กลาง	0.327	3
27. การรู้จักวางแผนสุขภาพ รู้จักการเข้าถึงบริการสาร ธารณสุข สามารถชี้แนะเรื่อง สุขภาพให้ผู้อื่นได้	4.308	0.612	มาก	3.288	0.997	ปาน กลาง	0.310	5
28. การรับรู้ เข้าใจ และ สามารถสร้างกระบวนการ ทำงานผ่านงานศิลปะรูปแบบ ต่าง ๆ	4.423	0.637	มาก	3.442	0.895	ปาน กลาง	0.285	7
29. การรับรู้ในการกระทำของ ตนเองว่าถูกผิดตามหลัก ศีลธรรมและตระหนักในผล แห่งการกระทำ	4.500	0.642	มาก ที่สุด	3.327	0.879	ปาน กลาง	0.353	2
30. การรู้จักเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน ใช้ ผลิต และสื่อสาร ข้อมูลและความรู้ในรูปแบบที่ สร้างสรรค์ ถูกกฎหมาย และ จริยธรรมที่เคารพสิทธิ มนุษยชน	4.462	0.641	มาก	3.462	0.917	ปาน กลาง	0.289	6
รวม	4.413	0.629	มาก	3.429	0.957	ปาน กลาง	0.291	

ตาราง 5 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
ด้านทักษะ								
31. ความสามารถในการคิด อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานใน การเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร	4.462	0.641	มาก	3.365	1.067	ปาน กลาง	0.326	1
32. ความสามารถในการ สื่อสารและการปรับตัวข้าม วัฒนธรรมโดยใช้ภาษาเป็น สื่อกลางในการสื่อสารและยัง คงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมของตนเอง	4.423	0.696	มาก	3.385	0.953	ปาน กลาง	0.307	4
33. ความสามารถในการสร้าง ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง วัฒนธรรมด้วยความเห็นอก เห็นใจกัน	4.500	0.642	มากที่สุด	3.615	0.889	มาก	0.245	5
34. การแสดงออกถึงความไม่ เห็นด้วยต่อความไม่ยุติธรรม การละเมิดและการปฏิบัติต่อ กันอย่างไม่ยุติ	4.442	0.698	มาก	3.385	0.993	ปาน กลาง	0.313	3
35. ความสามารถในการใช้ เหตุผลและใช้หลักฐาน ประกอบการแสดงความ คิดเห็น และจัดการความ คิดเห็นที่แตกต่างโดยการ ใช้เหตุผล	4.558	0.639	มากที่สุด	3.788	0.800	มาก	0.203	7

ตาราง 5 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
36. ความสามารถในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงาน เป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงาน ร่วมกับคนต่างภาษาและ วัฒนธรรมได้	4.654	0.556	มากที่สุด	3.885	0.855	มาก	0.198	8
37. ความสามารถในการ แสวงหาความรู้และการค้นหา ข้อมูลที่หลากหลายโดยใช้สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.500	0.700	มากที่สุด	3.865	1.030	มาก	0.164	9
38. ความสามารถในการใช้ ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศมา ใช้ในการดำเนินกิจกรรมสภ านักเรียน	4.442	0.725	มาก	3.865	0.929	มาก	0.149	10
39. ความสามารถในการ แก้ปัญหาต่าง ๆ อย่าง สร้างสรรค์ บนพื้นฐานของ ข้อมูล สารสนเทศจากสื่อและ เทคโนโลยี	4.327	0.678	มาก	3.558	0.938	มาก	0.216	6
40. ความสามารถในการ พัฒนา การสร้างสรรค์สังคม โลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือ ปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ	4.365	0.561	มาก	3.308	0.853	ปาน กลาง	0.320	2
รวม	4.467	0.654	มาก	3.602	0.931	มาก	0.244	

ตาราง 5 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
ด้านค่านิยมและทัศนคติ								
41. การตระหนักความสำคัญ และเคารพแตกต่างความ หลากหลายทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นพลเมือง ของชาติอื่น ๆ	4.481	0.700	มาก	3.596	0.869	มาก	0.246	6
42. การตระหนักถึงการสร้าง ความยุติธรรมและความเท่า เทียมกันในสังคมทุกระดับ	4.635	0.627	มากที่สุด	3.577	1.091	มาก	0.296	3
43. การตระหนักถึงผลของ ความขัดแย้ง และการปฏิบัติ อย่างไม่เท่าเทียมกันในสังคม	4.577	0.572	มากที่สุด	3.635	0.950	มาก	0.259	5
44. เห็นคุณค่าของการจัดการ ความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ วิธีการระงับความขัดแย้งอย่าง มีเหตุผลและมีวิจารณญาณ	4.423	0.750	มาก	3.596	0.913	มาก	0.230	9
45. การตระหนักผลของการ กระทำของตนเองที่จะส่งผล กระทบต่อผู้อื่นและสังคม โดยรวม	4.519	0.700	มากที่สุด	3.731	0.992	มาก	0.211	10
46. การมีความรับผิดชอบใน ความคิด กระทำของตนเอง	4.615	0.631	มากที่สุด	3.750	0.988	มาก	0.231	8
47. การเปิดกว้างในการ ยอมรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น ไม่ถือเอาความคิดเห็น ของตนเองเป็นใหญ่เสมอ	4.596	0.569	มากที่สุด	3.731	1.050	มาก	0.232	7

ตาราง 5 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
48. ตระหนักถึงการรักษา ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน	4.538	0.641	มากที่สุด	3.365	1.189	ปานกลาง	0.349	1
49. การตระหนักถึงผลกระทบ ของสื่อ เทคโนโลยี ที่มีผลต่อ การดำเนินชีวิต	4.615	0.565	มากที่สุด	3.519	1.075	มาก	0.311	2
50. การตระหนักถึงการพัฒนา ตัวเอง ให้พร้อมกับการพัฒนา อย่างยั่งยืน	4.481	0.577	มาก	3.481	1.000	ปานกลาง	0.287	4
รวม	4.548	0.633	มากที่สุด	3.598	1.012	มาก	0.265	

จากตาราง 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังในการพัฒนาการดำเนินการสถานนักเรียน โดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานนักเรียน ช่วงของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าระหว่าง 4.173-4.673 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.468 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือ ข้อที่ 11. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานสถานนักเรียน (M = 4.673, SD = 0.550) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ (M = 4.173, SD = 0.648) ด้านการรู้เท่าทันมีค่าระหว่าง 4.115 - 4.615 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.413 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือ ข้อที่ 22. การรู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ (M = 4.615, SD = 0.565) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 25. การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น (M = 4.115, SD = 0.705) ด้านทักษะมีค่าระหว่าง 4.327 - 4.654 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.467 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 36. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรมได้ (M = 4.654, SD = 0.556) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 39. ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของข้อมูล สารสนเทศจาก

สื่อและเทคโนโลยี (M = 4.327, SD = 0.678) ด้านค่านิยมและทัศนคติ มีค่าระหว่าง 4.423 - 4.635 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.548 อยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 42. การตระหนักถึงการสร้างความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันในสังคมทุกระดับ (M = 4.635, SD = 0.627) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 44. เห็นคุณค่าของการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ วิธีการระงับความขัดแย้งอย่างมีเหตุผลและมีวิจารณ์ญาณ (M = 4.423, SD = 0.750)

ค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียนช่วงของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าระหว่าง 3.115 - 3.827 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.368 อยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 14. ความรู้ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันและพึ่งพาอาศัยกันของสมาชิกสถานักเรียนและประชาคมนักเรียนในโรงเรียน (M = 3.827, SD = 0.857) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 8. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหลักการพื้นฐานของสถานักเรียน (M = 3.115, SD = 1.022) ด้านการรู้เท่าทัน มีค่าระหว่าง 3.019 - 3.885 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.429 อยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 22. การรู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ (M = 3.885, SD = 1.022) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 25. การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น (M = 3.019, SD = 0.980) ด้านทักษะมีค่าระหว่าง 3.308 - 3.885 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.602 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 36. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรมได้ (M = 3.885, SD = 0.855) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 40. ความสามารถในการพัฒนา การสร้างสรรค์สังคมโลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ (M = 3.308, SD = 0.853) ด้านค่านิยมและทัศนคติ มีค่าระหว่าง 3.365 - 3.750 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.598 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 46. การมีความรับผิดชอบในความคิด กระทำของตนเอง (M = 3.750, SD = 0.988) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 48. ตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน (M = 3.365, SD = 1.189)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน

พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดสามอันดับแรก คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ($PNI_{modified}=0.456$) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสิทธิมนุษยชน ($PNI_{modified}=0.433$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และการขับเคลื่อนของสภานักเรียน ($PNI_{modified}=0.424$) ตามลำดับ การรู้เท่าทัน มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดสามอันดับแรก คือ การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น ($PNI_{modified}=0.363$) การรับรู้ในการกระทำของตนเองว่าถูกผิดตามหลักศีลธรรมและตระหนักในผลแห่งการกระทำ ($PNI_{modified}=0.353$) และการรู้จักวางแผนการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($PNI_{modified}=0.327$) ตามลำดับ ด้านทักษะ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดสามอันดับแรก คือ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร ($PNI_{modified}=0.326$) ความสามารถในการพัฒนา การสร้างสรรค์สังคมโลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ ($PNI_{modified}=0.320$) และ การแสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยต่อความไม่ยุติธรรม การละเมิดและการปฏิบัติต่อกันอย่างมีอคติ ($PNI_{modified}=0.313$) ตามลำดับ ด้านค่านิยมและทัศนคติมีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดสามอันดับแรก คือ ตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ($PNI_{modified}=0.349$) การตระหนักถึงผลกระทบของสื่อ เทคโนโลยี ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ($PNI_{modified}=0.311$) การตระหนักถึงการสร้างความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันในสังคมทุกระดับ ($PNI_{modified}=0.296$) ตามลำดับ

2.4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพที่คาดหวังและสภาพปัจจุบันในการพัฒนาการดำเนินการสภานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสภานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสภานักเรียน ปรากฏผลดังตาราง 6

ตาราง 6 ผลวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา

(n=52)

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปลผล	M	SD	แปลผล	PNI _{modified}	ลำดับ
ด้านความรู้ความเข้าใจ								
1. ความรู้ความเข้าใจในความหลากหลายทางอายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม	4.558	0.608	มากที่สุด	3.577	0.871	มาก	0.274	15
2. ความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของบุคคลแต่ละช่วงวัย	4.481	0.577	มาก	3.500	0.897	มาก	0.280	13
3. ความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย	4.500	0.542	มากที่สุด	3.423	0.936	ปานกลาง	0.315	10
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ	4.231	0.645	มาก	2.923	0.987	ปานกลาง	0.447	1
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสิทธิมนุษยชน	4.481	0.577	มาก	3.154	0.958	ปานกลาง	0.421	2
6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎของโรงเรียน	4.558	0.539	มากที่สุด	3.385	1.013	ปานกลาง	0.347	5
7. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมนูญสถานักเรียน	4.423	0.605	มาก	3.250	0.968	ปานกลาง	0.361	3
8. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหลักการพื้นฐานของสถานักเรียน	4.423	0.605	มาก	3.346	1.008	ปานกลาง	0.322	9
9. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และการขับเคลื่อนของสถานักเรียน	4.519	0.542	มากที่สุด	3.327	1.024	ปานกลาง	0.358	4

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
10. ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีการให้ได้มาซึ่งสภ า นักเรียน	4.519	0.542	มากที่สุด	3.731	1.012	มาก	0.211	19
11. ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงาน สภานักเรียน	4.635	0.525	มากที่สุด	3.462	1.019	ปาน กลาง	0.339	7
12. ความรู้ความเข้าใจในหลัก ธรรมาภิบาลในการ ดำเนินงานสภานักเรียน	4.462	0.609	มาก	3.500	1.111	มาก	0.275	14
13. ความรู้ความเข้าใจใน บทบาทของตนเองในฐานะ พลเมืองในทุกระดับ ทั้งระดับ ท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับชาติ ระดับโลก	4.500	0.542	มากที่สุด	3.385	0.867	ปาน กลาง	0.330	8
14. ความรู้ความเข้าใจในการ อยู่ร่วมกันและพึ่งพาอาศัยกัน ของสมาชิกสภานักเรียนและ ประชาคมนักเรียนในโรงเรียน	4.481	0.641	มาก	3.769	0.877	มาก	0.189	20
15. ความรู้ความเข้าใจระบบ การทำงานในองค์กรใน รูปแบบต่าง ๆ	4.404	0.534	มาก	3.462	0.917	ปาน กลาง	0.272	16
16. ความรู้ความเข้าใจในการ ติดต่อสื่อสารในสภานักเรียน	4.519	0.542	มากที่สุด	3.635	0.793	มาก	0.243	18
17. ความรู้ความเข้าใจในการ เป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียน กับครูในโรงเรียน	4.577	0.572	มากที่สุด	3.654	0.837	มาก	0.253	17

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
18. ความรู้ความเข้าใจในโมโน ทัศน์ของสันติภาพและความ ยุติธรรม เป็นพื้นฐานความรู้ นำไปสู่การปฏิบัติในการขจัด ความขัดแย้ง	4.365	0.595	มาก	3.404	0.869	ปาน กลาง	0.282	12
19. ความรู้ความเข้าใจในการ จัดการความขัดแย้งอย่าง สร้างสรรค์ในการดำเนินงาน สถานักเรียน	4.462	0.541	มาก	3.404	1.015	ปาน กลาง	0.311	11
20. ความรู้ความเข้าใจใน เข้าใจหลักการของการพัฒนา ที่ยั่งยืนเพื่อใช้เป็นหลักการ สำคัญในการแก้ปัญหาในโลก ทั้งปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม การเมือง สังคม และ เศรษฐกิจ	4.442	0.539	มาก	3.308	0.919	ปาน กลาง	0.343	6
รวม	4.477	0.571	มาก	3.430	0.945	ปาน กลาง	0.309	
ด้านการรู้เท่าทัน								
21. การรู้จักทำหน้าที่และ รับผิดชอบในฐานะสมาชิก หนึ่งของสังคม	4.558	0.539	มากที่สุด	3.731	0.910	มาก	0.222	8
22. การรู้จักการอยู่ร่วมกันกับ ผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง ได้	4.635	0.525	มากที่สุด	3.865	0.908	มาก	0.199	9
23. การมีจิตสำนึกที่จะให้ ความร่วมมือและปฏิบัติตนใน การดูแลทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	4.538	0.641	มากที่สุด	3.596	0.934	มาก	0.262	7

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
24. การรับรู้และเข้าใจ ตั้ง คำถามและวิเคราะห์ใน ประเด็นทางการเมือง	4.404	0.534	มาก	3.385	0.867	ปาน กลาง	0.301	5
25. การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและ การใช้และการพัฒนา กฎหมายให้ดีขึ้น	4.115	0.732	มาก	2.923	1.007	ปาน กลาง	0.408	1
26. การรู้จักวางแผนการเงิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.327	0.617	มาก	3.212	1.016	ปาน กลาง	0.347	2
27. การรู้จักวางแผนสุขภาพ รู้จักการเข้าถึงบริการสาร ธารณสุข สามารถชี้แนะเรื่อง สุขภาพให้ผู้อื่นได้	4.385	0.565	มาก	3.327	1.043	ปาน กลาง	0.318	4
28. การรับรู้ เข้าใจ และ สามารถสร้างกระบวนการ ทำงานผ่านงานศิลปะรูปแบบ ต่าง ๆ	4.442	0.574	มาก	3.442	1.018	ปาน กลาง	0.291	6
29. การรับรู้ในการกระทำของ ตนเองว่าถูกผิดตามหลัก ศีลธรรมและตระหนักในผล แห่งการกระทำ	4.558	0.574	มาก ที่สุด	3.423	0.871	ปาน กลาง	0.331	3
30. การรู้จักเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน ใช้ ผลิต และสื่อสาร ข้อมูลและความรู้ในรูปแบบที่ สร้างสรรค์ ถูกกฎหมาย และ จริยธรรมที่เคารพสิทธิ มนุษยชน	4.462	0.576	มาก	3.385	0.867	ปาน กลาง	0.318	4
รวม	4.442	0.588	มาก	3.429	0.944	ปาน กลาง	0.300	

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
ด้านทักษะ								
31. ความสามารถในการคิด อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐาน ในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร	4.462	0.576	มาก	3.385	1.013	ปาน กลาง	0.318	3
32. ความสามารถในการ สื่อสารและการปรับตัวข้าม วัฒนธรรมโดยใช้ภาษาเป็น สื่อกลางในการสื่อสารและยัง คงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมของตนเอง	4.385	0.631	มาก	3.365	0.929	ปาน กลาง	0.303	4
33. ความสามารถในการสร้าง ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่าง วัฒนธรรมด้วยความเห็นอก เห็นใจกัน	4.500	0.577	มากที่สุด	3.692	0.875	มาก	0.219	8
34. การแสดงออกถึงความไม่ เห็นด้วยต่อความไม่ยุติธรรม การละเมิดและการปฏิบัติต่อ กันอย่างไม่อึดคติ	4.481	0.641	มาก	3.385	0.993	ปาน กลาง	0.324	2
35. ความสามารถในการใช้ เหตุผลและใช้หลักฐาน ประกอบการแสดงความ คิดเห็น และจัดการความ คิดเห็นที่แตกต่างโดยการ ใช้เหตุผล	4.538	0.576	มากที่สุด	3.673	0.834	มาก	0.236	5

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
36. ความสามารถในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น การ ทำงานเป็นทีม รวมทั้ง สามารถทำงานร่วมกับคนต่าง ภาษาและวัฒนธรรมได้	4.635	0.525	มากที่สุด	3.769	0.921	มาก	0.230	7
37. ความสามารถในการ แสวงหาความรู้และการค้นหา ข้อมูลที่หลากหลายโดยใช้สื่อ เทคโนโลยีและสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.481	0.671	มาก	3.750	0.988	มาก	0.195	9
38. ความสามารถในการใช้ ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศมา ใช้ในการดำเนินกิจกรรมสภ นักเรียน	4.442	0.669	มาก	3.769	0.942	มาก	0.179	10
39. ความสามารถในการ แก้ปัญหาต่าง ๆ อย่าง สร้างสรรค์ บนพื้นฐานของ ข้อมูล สารสนเทศจากสื่อและ เทคโนโลยี	4.365	0.658	มาก	3.538	0.896	มาก	0.234	6
40. ความสามารถในการ พัฒนา การสร้างสรรค์สังคม โลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือ ปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ	4.346	0.590	มาก	3.250	0.905	ปาน กลาง	0.337	1
รวม	4.463	0.612	มาก	3.558	0.930	มาก	0.257	

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง			สภาพที่เป็นจริง			ความต้องการจำเป็น	
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified}	ลำดับ
ด้านค่านิยมและ ทัศนคติ								
41. การตระหนักความสำคัญ และเคารพแตกต่างความ หลากหลายทางวัฒนธรรม อัตลักษณ์ความเป็นพลเมือง ของชาติอื่น ๆ	4.500	0.610	มากที่สุด	3.577	0.801	มาก	0.258	8
42. การตระหนักถึงการสร้าง ความยุติธรรมและความเท่า เทียมกันในสังคมทุกระดับ	4.635	0.561	มากที่สุด	3.519	1.057	มาก	0.317	2
43. การตระหนักถึงผลของ ความขัดแย้ง และการปฏิบัติ อย่างไม่เท่าเทียมกันในสังคม	4.558	0.539	มากที่สุด	3.500	1.038	มาก	0.302	5
44. เห็นคุณค่าของการจัดการ ความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ วิธีการระงับความขัดแย้ง อย่างมีเหตุผลและมี วิจารณ์ญาณ	4.481	0.641	มาก	3.500	1.057	มาก	0.280	6
45. การตระหนักผลของการ กระทำของตนเองที่จะส่งผล กระทบต่อผู้อื่นและสังคม โดยรวม	4.538	0.609	มากที่สุด	3.673	1.043	มาก	0.236	10
46. การมีความรับผิดชอบใน ความคิด กระทำของตนเอง	4.596	0.569	มากที่สุด	3.635	1.103	มาก	0.265	7
47. การเปิดกว้างในการ ยอมรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่น ไม่ถือเอาความคิดเห็น ของตนเองเป็นใหญ่เสมอ	4.615	0.530	มากที่สุด	3.712	1.054	มาก	0.244	9

ตาราง 6 (ต่อ)

คุณลักษณะความเป็น พลเมืองโลก	สภาพที่คาดหวัง		สภาพที่เป็นจริง		ความต้องการจำเป็น		
	M	SD	แปล ผล	M	SD	แปล ผล	PNI _{modified} ลำดับ
48. ตระหนักถึงการรักษา ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน	4.596	0.569	มากที่สุด	3.423	1.073	กลาง	0.343 1
49. การตระหนักถึงผลกระทบ ของสื่อ เทคโนโลยี ที่มีผลต่อ การดำเนินชีวิต	4.654	0.520	มากที่สุด	3.558	0.958	มาก	0.308 4
50. การตระหนักถึงการ พัฒนาตัวเอง ให้พร้อมกับการ พัฒนาอย่างยั่งยืน	4.558	0.539	มากที่สุด	3.481	0.960	กลาง	0.309 3
รวม	4.573	0.569	มากที่สุด	3.558	1.014	มาก	0.286

จากตาราง 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวังในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียน โดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา ช่วงของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าระหว่าง 4.231-4.635 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.477 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือ ข้อที่ 11. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานสถานักเรียน ($M = 4.635$, $SD = 0.525$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ($M = 4.231$, $SD = 0.645$) ด้านการรู้เท่าทันมีค่าระหว่าง 4.115 - 4.635 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.422 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 22. การรู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ ($M = 4.635$, $SD = 0.565$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 25. การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น ($M = 4.115$, $SD = 0.705$) ด้านทักษะมีค่าระหว่าง 4.346 - 4.635 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.463 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 36. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรมได้ ($M = 4.635$, $SD = 0.525$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 40. ความสามารถในการพัฒนาการสร้างสรรค์สังคมโลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ ($M = 4.346$, SD

= 0.590) ด้านค่านิยมและทัศนคติ มีค่าระหว่าง 4.481 - 4.654 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.573 อยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 49. การตระหนักถึงผลกระทบของสื่อเทคโนโลยี ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ($M = 4.654$, $SD = 0.520$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 44. เห็นคุณค่าของการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ วิธีการระงับความขัดแย้งอย่างมีเหตุผลและมีวิจารณ์ญาณ ($M = 4.481$, $SD = 0.641$)

ค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นจริงในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษาช่วงของค่าเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจมีค่าระหว่าง 2.923 - 3.769 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.430 อยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 14. ความรู้ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันและพึ่งพาอาศัยกันของสมาชิกสถานักเรียนและประชาคมนักเรียนในโรงเรียน ($M = 3.769$, $SD = 0.877$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ($M = 2.923$, $SD = 0.987$) ด้านการรู้เท่าทัน มีค่าระหว่าง 2.923 - 3.865 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.429 อยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 22. การรู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ ($M = 3.865$, $SD = 0.908$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 25. การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น ($M = 2.923$, $SD = 1.007$) ด้านทักษะมีค่าระหว่าง 3.250 - 3.769 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.558 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 36. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรมได้ ($M = 3.769$, $SD = 0.921$) และข้อที่ 38. ความสามารถในการใช้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน ($M = 3.769$, $SD = 0.942$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 40. ความสามารถในการพัฒนาการสร้างสรรค์สังคมโลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ ($M = 3.250$, $SD = 0.905$) ด้านค่านิยมและทัศนคติ มีค่าระหว่าง 3.423 - 3.712 มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.558 อยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่ามากที่สุดคือข้อที่ 47. การเปิดกว้างในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ถือเอาความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่เสมอ ($M = 3.712$, $SD = 1.054$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยที่ค่าน้อยที่สุดคือข้อที่ 48. ตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ($M = 3.423$, $SD = 1.073$)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดสามอันดับแรก คือ ความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ($PNI_{modified}=0.447$) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสิทธิมนุษยชน ($PNI_{modified}=0.421$) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมนูญสถานักเรียน ($PNI_{modified}=0.361$) ตามลำดับ การรู้เท่าทัน มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดสามอันดับแรก คือ การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น ($PNI_{modified}=0.408$) การรู้จักวางแผนการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($PNI_{modified}=0.347$) และการรับรู้ในการกระทำของตนเองว่าถูกผิดตามหลักศีลธรรมและตระหนักในผลแห่งการกระทำ ($PNI_{modified}=0.331$) ตามลำดับ ด้านทักษะ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดสามอันดับแรก คือ ความสามารถในการพัฒนา การสร้างสรรค์สังคมโลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ ($PNI_{modified}=0.337$) การแสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยต่อความไม่ยุติธรรม การละเมิดและการปฏิบัติต่อกันอย่างมีอคติ ($PNI_{modified}=0.324$) และ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร ($PNI_{modified}=0.317$) ตามลำดับ ด้านค่านิยม และทัศนคติ มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดสามอันดับแรก คือ ตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ($PNI_{modified}=0.343$) การตระหนักถึงการสร้างความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันในสังคมทุกระดับ ($PNI_{modified}=0.317$) และการตระหนักถึงการพัฒนาตัวเอง ให้พร้อมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($PNI_{modified}=0.309$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สาเหตุความต้องการจำเป็นและเสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สาเหตุความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน โดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการสถานักเรียน ครู ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมประชาธิปไตยและงานสถานักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน และข้อมูลตอนที่ 3 ของแบบสอบถามเพื่อประเมินความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.1 สภาพที่เป็นจริงในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามประเภทของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า

3.1.1 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของคณะกรรมการสถานักเรียน ได้ให้ข้อมูลดังนี้

การดำเนินงานสถานักเรียนส่วนใหญ่จะเน้นการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียน เช่นกิจกรรมเลือกตั้งสถานักเรียน กิจกรรมอบรมสถานักเรียน กิจกรรมปฐมนิเทศ กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ กิจกรรมกีฬาสี กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ กิจกรรมตามนโยบายที่ได้หาเสียงไว้ตอนเลือกตั้งสถานักเรียน กิจกรรมภายนอกในฐานะตัวแทนของสถานศึกษา การประชุมสถานักเรียน เป็นต้น โดยอาศัยรูปแบบการดำเนินกิจกรรมที่ทำต่อ ๆ กันมาจากรุ่นสู่รุ่น ตามที่คณะกรรมการสถานักเรียนรุ่นก่อน ครูที่ปรึกษาสถานักเรียน หรือผู้บริหาร เสนอแนะหรือมีนโยบายให้ดำเนินการ ซึ่งจะเป็นกิจกรรมที่เน้นทักษะ และเสริมสร้างความตระหนัก ค่านิยม ทักษะ

3.1.2 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ได้ให้ข้อมูลดังนี้

1) สถานักเรียนมีการดำเนินงานในทุกสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

2) การดำเนินงานสถานักเรียนในแต่ละสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จะมีรูปแบบที่แตกต่างหลากหลายไปตามบริบทของสถานศึกษา โดยส่วนใหญ่จะดำเนินงานตามคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปี 2558 คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสถานักเรียน ที่จัดทำโดยสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ แนวปฏิบัติของแต่ละโรงเรียนและตามนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ

3) การดำเนินงานสถานักเรียนในแต่ละสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

3.1.3 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ข้อมูลดังนี้

1) สถานักเรียนเป็นตัวแทนของนักเรียนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ชุมชน

2) การดำเนินงานสถานักเรียนมีส่วนงานในสถานศึกษาที่รับผิดชอบคืองานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนหรืองานสถานักเรียน และมีครูที่ปรึกษาสถานักเรียน กลุ่มบริหารงานบุคคล หรือกลุ่มงานกิจการนักเรียน คอยให้คำแนะนำให้คำปรึกษา

3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามประเภทของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า

3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของคณะกรรมการสถานักเรียน ได้ให้ข้อมูลดังนี้

1) รูปแบบกิจกรรมพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาทักษะที่นำไปใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้คุณลักษณะด้านอื่นถูกนำมาใช้ในการพัฒนาการดำเนินการน้อยลงทำให้บางคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลกที่จำเป็นขาดหายไป เช่นความรู้ความเข้าใจ ด้านการรู้เท่าทันและด้านค่านิยมและทัศนคติ

2) คณะกรรมการสถานักเรียนยังเป็นของคณะกรรมการสถานักเรียนบางกลุ่ม ยังไม่ขยายไปถึงทุกภาคส่วนในโรงเรียน ทำให้กระบวนการพัฒนาการดำเนินการโดยยึดหลักสถานักเรียนไม่เป็นรูปธรรมโดยเฉพาะคุณลักษณะเรื่องความรู้ความเข้าใจ การรู้เท่าทัน อันจะนำไปสู่การพัฒนา ด้านค่านิยมและทัศนคติ ทั้งนี้การพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกด้านทักษะเป็นไปค่อนข้างดี เนื่องจากนักเรียนมีทักษะพื้นฐานอยู่แต่ต้องเพิ่มบางทักษะให้สอดคล้องและครอบคลุมกับคุณลักษณะอื่นของความเป็นพลเมืองโลกด้วย ยกตัวอย่างความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

“กิจกรรมสถานักเรียนถูกครอบงำทางความคิด โดยการสั่งการ หรือไม่มีแนวทางอยู่แล้ว ไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่”

(ตัวแทนผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

3.2.2 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ได้ให้ข้อมูลดังนี้

1) ครูที่เกี่ยวข้องกับงานประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียนหลายท่านได้รับมอบหมายมาดูแลงานนี้โดยไม่มีกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นบนหลักความเป็นพลเมืองโลกอีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อีกทั้งมีการะงานสอนเดิมอยู่แล้วทำให้การขับเคลื่อนการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนเป็นไปตามบริบทเดิมของโรงเรียน ตามความเข้าใจของครูที่ครูที่เกี่ยวข้องกับงานประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน หรือตามความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา

2) คณะกรรมการสถานักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ขาดการพูดคุยตกลง และกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกันตั้งแต่ระดับ ยกตัวอย่างความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

“ครูบางคนถูกดึงมาให้รับผิดชอบงานสถานักเรียน บางคนไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไรก็ทำไปตามเท่าที่จะทำได้ ไหนจะภาระด้านการสอน ไหนจะเรื่องงานนอก ทำให้เกิดการพัฒาที่ไม่เต็มที่”

(ตัวแทนผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

3.2.3 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ข้อมูลดังนี้

1) ระบบนโยบายในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน การบริหารงานสถานักเรียน รวมถึงการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนขาดความเข้าใจกันทั้งระบบจากทุกระดับการบริหาร

2) หน่วยงานระดับสูงกว่าสถานศึกษาไม่มีการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทำให้มุมมองของการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนเป็นไป

3) รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนไม่สอดคล้องกับระบบราชการเพราะการดำเนินงานสถานักเรียนจะเป็นรูปแบบคณะกรรมการดำเนินงานต่างจากระบบราชการที่มีการสั่งการ ซึ่งทุกภาคส่วนจะต้องพูดคุยทำความเข้าใจเพื่อออกแบบและพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนเพื่อให้เกิดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก ยกตัวอย่างความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

“การปลูกฝังหลักการประชาธิปไตยที่ผิดเพี้ยนไป ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจในการแสดงออกในวิถีประชาธิปไตย กลายเป็นความขัดแย้งกันในสถานศึกษา”

(ตัวแทนผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

3.3 ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประกอบกับผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นตามประเภทของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า

3.3.1 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของคณะกรรมการสถานักเรียน ให้ข้อมูลดังนี้

1) ในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีความต้องการหรือจำเป็นในคุณลักษณะ ด้านความรู้ความเข้าใจ มากที่สุด เพราะการดำเนินงาน

สถานักเรียนเน้นการพัฒนาด้านทักษะ และด้านค่านิยมและทัศนคติ ยังต้องการความรู้ความเข้าใจในคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกในประเด็นต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาไปสู่คุณลักษณะด้านการรู้เท่าทัน

2) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านความรู้ความเข้าใจ ในประเด็น ความรู้ความเข้าใจในด้านรัฐธรรมนูญ เพราะในปัจจุบันสังคมมีความเห็นต่างและเกิดความขัดแย้งจากประเด็น รัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ที่จะต้องได้รับการสร้างความรู้ความเข้าใจผ่านการดำเนินงานของสถานักเรียน

3) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านการรู้เท่าทัน ด้านการรู้เท่าทันผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยกับการรู้เท่าทันเรื่องทางกฎหมาย การตีความกฎหมายกระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น เป็นเพราะการรู้เท่าทันเรื่องกฎหมายเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานักเรียนและกำลังเป็นประเด็นทางสังคมที่กำลังพูดถึงและตั้งคำถามกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมตั้งแต่ระดับกฎเกณฑ์พื้นฐานในโรงเรียนไปถึงกฎหมายระดับประเทศ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเสริมสร้างคุณลักษณะนี้ให้เกิดขึ้นในสถานักเรียน

4) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านทักษะ ในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดได้แก่ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรมได้ เนื่องจากการดำเนินงานสถานักเรียนมีความจำเป็นต้องมีทักษะการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกันคนที่มีความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรม รวมไปถึงช่วยความคิด ทัศนคติเพื่อให้การดำเนินงานสถานักเรียนสำเร็จ

5) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านค่านิยมและทัศนคติในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดได้แก่ ประเด็นการตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ซึ่งเป็นการจำเป็นมากที่สุดเพราะเห็นว่า กระบวนการสร้างความตระหนักมีค่อนข้างน้อยเนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่เป็น

กิจกรรมมุ่งเน้นวัตถุประสงค์ระยะสั้นแค่เรื่องความรู้ความเข้าใจ แต่ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเกิดการสร้างความตระหนัก

3.3.2 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ให้ข้อมูลดังนี้

1) ในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน มีความต้องการหรือจำเป็นในคุณลักษณะด้าน ด้านความรู้ความเข้าใจ มากที่สุด โดยมีสาเหตุจากการดำเนินสถานักเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในโครงสร้าง บทบาท ความสำคัญ หน้าที่ ระบบที่ใช้ในการดำเนินงานสถานักเรียน ซึ่งคำกรณการสถานักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่ได้รับเลือกเข้ามาปฏิบัติหน้าที่จะมีวาระการดำเนินงานเพียง 1 ปี และมีการอบรมในช่วงก่อนเข้ารับหน้าที่ ซึ่งเป็นเพียงเวลาที่ค่อนข้างสั้น อาจทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกค่อนข้างน้อย แต่มีความจำเป็นในการนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นไปใช้ในการดำเนินงานสถานักเรียน

2) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ด้านความรู้ความเข้าใจ ในประเด็น ความรู้ความเข้าใจในด้านรัฐธรรมนูญ เพราะในปัจจุบันสังคมมีความเห็นต่างและเกิดความขัดแย้งจากประเด็น รัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ที่จะต้องได้รับการสร้างความรู้ความเข้าใจผ่านการดำเนินงานของสถานักเรียน

3) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ด้านการรู้เท่าทัน ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยกับประเด็นการรู้เท่าทันเรื่องทางกฎหมาย การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้นเป็นประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เป็นเพราะการรู้เท่าทันเรื่องกฎหมาย นักเรียนจะต้องรู้เรื่องและปรับใช้กฎหมาย กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสถานักเรียน โดยเฉพาะธรรมนูญสถานักเรียนนักเรียนจะต้องรู้เท่าทันและใช้ธรรมนูญนี้เป็นหลักในการดำเนินงานสถานักเรียน

4) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ด้านทักษะ ในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร เนื่องจากสภาพปัจจุบันนักเรียนมีความสามารถในการเข้าถึง รับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์แต่ข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก เป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จหรือขาดการตีความ ทำให้เกิดการเข้าใจผิดหรือเกิดการแสดงออกอย่างไม่เหมาะสมผ่านโลกออนไลน์ อันทำให้เกิดปัญหา เกิดความขัดแย้งในสังคม สถานักเรียนซึ่งเป็นตัวแทนการดำเนินงานนักเรียนที่จะต้องมีความสามารถวิจารณญาณ โดยใช้การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร เพื่อใช้ในการดำเนินงานสถานักเรียนในฐานะของตัวแทนสถานักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างนักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา

5) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียนด้านค่านิยมและทัศนคติในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นการตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ซึ่งเป็นต้องการจำเป็นมากที่สุดเพราะเห็นว่า นโยบายของแต่ละสถานศึกษาที่กำหนดเป้าหมายในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน โดยให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อสร้างค่านิยมและทัศนคติ การดำเนินงานสถานักเรียนจึงต้องมีเป้าหมายในการสร้างความตระหนักในถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนและรวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างค่านิยมและทัศนคตินี้

3.3.3 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ข้อมูลดังนี้

1) ในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการหรือจำเป็นมากที่สุดในคุณลักษณะ ด้านความรู้ความเข้าใจ โดยมีสาเหตุจากการดำเนินสถานักเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในโครงสร้างการบริหารงานสถานักเรียน เป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานสถานักเรียน หากจะพัฒนาจะต้องสร้างคุณลักษณะในด้านความรู้ความในความเป็นพลเมืองโลกเพื่อนำไปสู่คุณลักษณะด้านอื่น

2) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้ความเข้าใจ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดในระดับนี้ ความรู้ความเข้าใจในด้านรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นกฎหมายสูงสุดที่เป็นจุดเริ่มต้นในการเชื่อมโยงมาสู่กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในสถานศึกษา และรวมถึงธรรมนูญสถานักเรียน ซึ่งจะต้องนำมาให้เห็นภาพที่เชื่อมโยงกันว่ารัฐธรรมนูญกับธรรมนูญสถานักเรียนมีความเชื่อมโยง สัมพันธ์กันอย่างไร

3) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการรู้เท่าทัน ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยกับประเด็นการรู้เท่าทันเรื่องทางกฎหมาย การตีความกฎหมายกระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้นเป็นประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เป็นเพราะการดำเนินงานสถานักเรียน นักเรียนมีการตีความกฎหมายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนค่อนข้างน้อยทำให้เกิดการต่อต้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ที่มีอยู่เดิมด้วยกระบวนการร่วมกันตีความและทำความเข้าใจร่วมกัน สถานักเรียนที่เป็นตัวแทนของนักเรียนจะต้องมีการรู้เท่าทันในประเด็นนี้มากที่สุดเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานสถานักเรียนที่ทำให้คณะกรรมการสถานักเรียนเกิดการรู้เท่าทันแล้วต่อยอดสู่นักเรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

4) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านทักษะ ในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนา การสร้างสรรค์สังคมโลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ โดยให้สาเหตุว่า ทักษะในการดำเนินงานสถานักเรียนด้านอื่น ๆ เป็นทักษะที่อยู่ในการดำเนินการสถานักเรียนอยู่แล้ว แต่ทักษะดังกล่าวยังเกิดขึ้นน้อยแต่เป็นสิ่งที่คาดหวังเป็นอย่างยิ่งที่จะต่อยอดและพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนให้มีมุมมองที่กว้างมากขึ้นโดยมีจุดเริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ ในสถานศึกษานำไปสู่ทักษะระดับโลก

5) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านค่านิยมและทัศนคติในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นการตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

ซึ่งเป็นการจำเป็นมากที่สุดเพราะเห็นว่า เป็นเป้าหมายที่มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันซึ่งนำมาสู่การกำหนดนโยบายตั้งแต่ระดับประเทศ จนถึงระดับสถานศึกษา ที่คาดหวังให้นักเรียนดำเนินการกรรมให้สอดคล้อง และยั่งยืน

3.4 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จากแบบสอบถามตอนที่ 3 และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยและงานสถานักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน พบว่า

3.4.1 คณะกรรมการสถานักเรียน ได้เสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังนี้

1) สถานักเรียนควรการดำเนินงานหรือจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมวิถีชีวิตกิจวัตรประจำวัน ในสถานศึกษา ในชุมชน สังคม

2) สถานศึกษาต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสถานักเรียนกับนักเรียนทุกคน ผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่นการมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน บทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานักเรียน การได้มาซึ่งตัวแทนของคณะกรรมการสถานักเรียน การดำเนินการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก การตรวจสอบ ถ่วงดุล การประชุมเพื่อเสนอแนะปัญหา ความต้องการของทุกภาคส่วนในสถานศึกษา ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานสถานักเรียน

3) คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและทุกภาคส่วนของสถานศึกษาควรมีการพูดคุย ร่วมกันระหว่างกัน เพื่อรับฟังความ ความคิดเห็น ปัญหา ความต้องการจำเป็น ข้อเสนอแนะ และยอมรับความแตกต่างของช่วงวัย การรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เห็นต่าง การสร้างความเท่าเทียม และจัดการความขัดแย้งด้านความคิด ด้านการกระทำ

4) สถานศึกษาควรจัดทำทำคู่มือหรือแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียน และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนหรือทุกภาคส่วนในสถานศึกษาได้ศึกษาและทำความเข้าใจและ

สามารถวางแผน เตรียมตัวเพื่อเข้ามาสมัครเป็นคณะกรรมการสภานักเรียนได้ ยกตัวอย่างความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

“สภานักเรียนเป็นการจำลองภาพของสังคมใหญ่ จึงควรออกแบบการดำเนินงานให้ครอบคลุมวิถีชีวิตของเขาแล้วเสริมความเป็นพลเมืองโลกให้กับเขา เพื่อเอาไปใช้ในสังคมให้ใหญ่ ซึ่งไม่ใช่ใครกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่ต้องทำเพียงกลุ่มเดียว”

(ตัวแทนผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1)

“ควรออกแบบงานสภาให้ครอบคลุมทุกกิจกรรมของนักเรียนและอธิบายได้ว่าเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกได้อย่างไร ตั้งแต่เด็กเข้าโรงเรียนถึงออกโรงเรียน มันเกี่ยวกับการสร้างความเป็นพลเมืองโลกทั้งหมด และสามารถร่วมงานสภานักเรียนในการขับเคลื่อนได้

(ตัวแทนผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2)

ในคณะกรรมการสภานักเรียนไม่ควรแบ่งฝั่งกัน ทะเลาะกัน และเอาเปรียบเพื่อนๆ เพราะงานจะออกมาแย่เพราะไม่ช่วยเหลือกัน ไม่ควรให้มอหกทำงานสภาหากจะให้มอหกขึ้นเป็นประธานเพราะคนไทยมีวัฒนธรรมที่ขี้เกรงใจคนที่โตกว่าทำให้ทุกอย่างประธาณที่เด็กกว่าต้องไปรอคำตอบจากมอหกหมดทั้ง ๆ ที่เรื่องควรถึงทุกคนในคณะก่อน แล้วค่อยแบ่งงานค่ะ

(ข้อมูลจากแบบสอบถาม)

ควรแนะแนวทางก่อนว่าในการเป็นสภานักเรียนทำหน้าที่ใดบ้าง จะทำให้บุคคลเหล่านั้นมีการจัดสรรเวลาให้ดีขึ้นกว่าเดิม ไม่ให้เวลาซิดติดกันเกินไปในส่วนของระบบในสภาบางคนที่เข้ามาใหม่ยังมีความไม่เข้าใจมากนักเกี่ยวกับหน้าที่ที่ต้องทำ ทำงานอะไรบ้างในหนึ่งปีการศึกษา

(ข้อมูลจากแบบสอบถาม)

คำพูดของคนที่ไม่ดีกว่ามีผลต่อความรู้สึกของคนที่ดีกว่าเสมอ การเป็น
สถานักเรียนบางคนอาจมาด้วยจิตอาสา แต่ความรู้สึกที่ได้กลับมากลับ
รู้สึกไม่ภาคภูมิใจ และรู้สึกเสียเวลา อยากให้ไม่มีอคติต่อกัน อยากให้
มีความเท่าเทียมกันในสังคมสถานักเรียน อยากให้คำพูดที่เสนอออกไป
เป็นความคิดเห็นไม่ใช่คำพูดที่ผิดเสมอ อยากให้สถานักเรียนมีความอิสระ
ในการตัดสินใจมากกว่านี้

(ข้อมูลจากแบบสอบถาม)

3.4.2 ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ได้เสนอ
แนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังนี้

1) สถานักเรียนแต่ละสถานศึกษาต้องมีคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน ที่
เป็นไปตามธรรมนูญโรงเรียนและสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานสภา
นักเรียน บทบาท หน้าที่ การดำเนินงานภายใต้หลักการสำคัญต่าง ๆ ที่เป็นไปตามธรรมนูญสภา
นักเรียนโดยยึดหลักของความเป็นพลเมืองโลก

2) การดำเนินงานสถานักเรียนต้องไม่กระจุกหน้าที่ความรับผิดชอบแค่ครูที่
รับผิดชอบหรือคณะกรรมการสถานักเรียนแค่กลุ่มเดียวควรออกแบบการดำเนินการให้ครอบคลุม
กับทุกภาคส่วนของสถานศึกษาด้วยความเข้าใจที่ตรงกัน โดยอาศัยภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลง
ที่จะมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนแนวทางไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ

3) ควรมีการพูดคุยร่วมกันระหว่าง คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้อง
กับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและทุกภาคส่วนของ
สถานศึกษาเพื่อรับฟังความ ความคิดเห็น ปัญหา ความต้องการจำเป็น ข้อเสนอแนะ นำไปสู่การ
วางแผนร่วมกันในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้
เกิดความเข้าใจตรงกันในแนวการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาจจะกำหนดเป็นแผนการ
ดำเนินการระยะสั้น ระยะยาว

4) กระบวนการการวัดและประเมินผลการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน
ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สภาพ
สังคมนั้นๆอย่างแท้จริง การประเมินที่ไม่ซับซ้อน การประเมินอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การ

ประเมินตามสภาพจริง แทนการประเมินจากเอกสารหรือประเมินแค่กลุ่มคณะกรรมการสถานักเรียน เพียงกลุ่มเดียว ยกตัวอย่างความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

“กิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมก็เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเป็นพลเมือง ถ้ารวมอยู่ในการดำเนินงานสถานักเรียนได้จะทำให้พัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนไปตามความเป็นพลเมืองโลกได้”

(ตัวแทนผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3)

“ไม่อยากให้การดำเนินงานสถานักเรียนเป็นเพียงเพื่อการทำประกวด หรือแข่งขัน แต่มันควรเป็นกิจกรรมที่ทำแล้วได้อะไรมากกว่านั้น ”

(ตัวแทนผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“อยากให้การทำงานสถานักเรียนเป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกันไม่ใช่แค่สั่งให้ทำ ถ้าให้เด็กช่วยคิดช่วยวางแผน จะทำให้การทำงานมีความสุขมากขึ้น เพราะmindset และโลกมันเปลี่ยนไปไวมาก ถ้าไม่เปลี่ยนหรือมีความคิดแบบเดิม คิดอยู่คนเดียว มันจะทำให้งานสถาน่าเบื่อ”

(ตัวแทนผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4)

“ปฏิเสธไม่ได้ว่าควรจะต้องมีคู่มือแต่จะต้องอัปเดตหน่อย เพราะคู่มืออันเดิมมันเก่าแล้วและเนื้อหาที่มีก็ไม่ครอบคลุม ความเป็นพลเมืองโลกที่เป็นพลเมืองโลกจริงๆ”

(ข้อมูลจากแบบสอบถาม)

3.4.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ได้เสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังนี้

1) สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนโดยปรับให้เนื้อหาในคู่มือที่เป็นไปตามสภาพปัจจุบันและอนาคตโดยยึดหลักการส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกในงานสถานักเรียนเป็นแนวทางซึ่งในคู่มือควรประกอบไป

ด้วยการเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทางกฎหมายหมาย กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตั้งแต่กระบวนการการได้มาซึ่งกฎหมาย กฎเกณฑ์ กระบวนการการใช้กฎหมาย และกระบวนการดำเนินการหากเกิดขึ้นพิพาททางด้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ ความรู้ความเข้าใจในหลักสิทธิมนุษยชน การเคารพในการศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความแตกต่างหลากหลาย ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการดำเนินงานสถานักเรียน บทบาท หน้าที่ การดำเนินงานภายใต้หลักการสำคัญต่าง ๆ เหล่านั้นโดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจว่าการดำเนินการสถานักเรียนอยู่ใช้หลักการ กระบวนการสำคัญต่าง ๆ เหล่านั้นอย่างไร และนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างไร

2) สถานศึกษาต้องสร้างความรู้ความเข้าใจหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย การรับฟังความคิดเห็น และหลักการพื้นฐานอื่น ๆ ที่นำมาใช้ดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก เพราะเป็นประเด็นที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความแตกต่างของช่วงวัยของทุกคนในสถานศึกษาหรือในสังคมทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกทางความคิดในเรื่องต่าง ๆ ไม่ได้รับการยอมรับหรือทำความเข้าใจกับความคิดเห็นนั้นซึ่งจำเป็นต้องเรียนรู้และเข้าใจในหลักการประชาธิปไตย การรับฟังความคิดเห็นหรือหลักการพื้นฐานอื่น ๆ ร่วมด้วย

3) คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและทุกภาคส่วนของสถานศึกษาควรมีการพูดคุยร่วมกันระหว่างกัน เพื่อรับฟังความ ความคิดเห็น ปัญหา ความต้องการจำเป็น ข้อเสนอแนะ นำไปสู่การวางแผนร่วมกันในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในแนวการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาจจะกำหนดเป็นแผนการดำเนินการระยะสั้น ระยะยาว ยกตัวอย่างความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

“ควรจะต้องมีคู่มือหรือแนวทางในการดำเนินงานสถานักเรียนให้เป็นแนวทางในการดำเนินงานก่อนการการดำเนินงานสถานักเรียนจะต้องทำอย่างไรบ้าง งานสถานักเรียนเป็นงานเสริมนอกเหนืองานสอนซึ่งเป็นการเพิ่มภาระ ควรจะต้องมีแนวทางให้เขาไม่ใช่ให้เขาต้องมางมหาวิธีดำเนินงานเอง”

(ตัวแทนผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5)

“ควรสร้างความเข้าใจในหลักการเรื่องประชาธิปไตย ตั้งแต่ระดับผู้บริหาร
ระดับเหนือโรงเรียน ขึ้นไป จนถึงระดับกระทรวง ให้เข้าใจถึงแก่นแท้ของ
ประชาธิปไตยโดยเฉพาะเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของคนเห็นต่าง”

(ตัวแทนผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

“ทุกคนควรรับฟังผู้อื่นไม่ว่าเขาคนนั้นจะเป็นใครในโรงเรียนก็ตาม โดยไม่
อคติกับบุคคลผู้นั้น เพื่อเอาข้อคิดเห็นหรือปัญหาที่บุคคลเหล่านั้นมา
ปรับเปลี่ยนเพื่อนการพัฒนาที่ดีขึ้น”

(ตัวแทนผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6)

การที่เราจะเป็นสถานักเรียนนั้นเราต้องพร้อมเสมอ และต้องหมั่นพัฒนา
ให้ตัวเองดีขึ้นในทุกๆวันเพื่อจะได้เป็น ตัวกลางในการสื่อสารระหว่าง
นักเรียนและครู และเป็นต้นแบบที่ดีให้แก่คนในโรงเรียน เราต้องเปิดรับฟัง
ทุกความเห็นไม่ควรเพิกเฉยต่อความเห็นใด

(ข้อมูลจากแบบสอบถาม)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการประเมินความต้องการในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 2) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของความจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองโลก การดำเนินงานสถานักเรียน การประเมินความต้องการจำเป็น นำมาออกแบบกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยและผู้บริหารสถานศึกษา จากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 52 แห่ง จำนวน 624 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามความต้องการจำเป็นและการสัมภาษณ์ จากนั้นได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เอ็กเซล (Microsoft Excel) ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง Priority Needs Index Modified (PNI_{modified}) และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัยว่า

1.1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านความรู้ความเข้าใจพบว่า ค่า $PNI_{modified}$ ของคณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา คือ 0.227 0.331 0.309 ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ของคณะกรรมการสถานักเรียน ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียนและของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ($PNI_{modified}$ = 0.383 0.456 0.447 ตามลำดับ)

1.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านการรู้เท่าทันพบว่า ค่า $PNI_{modified}$ ของคณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา คือ 0.183 0.291 0.300 ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ของคณะกรรมการสถานักเรียน ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียนและของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น ($PNI_{modified}$ = 0.286 0.363 0.408 ตามลำดับ)

1.3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านทักษะ พบว่า ค่า $PNI_{modified}$ ของ นักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา คือ 0.133 0.244 0.257 ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรมได้ ($PNI_{modified}$ = 0.168) ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียนคือ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร ($PNI_{modified}$ = 0.326) ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ความสามารถในการพัฒนาการสร้างสรรค์สังคมโลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ ($PNI_{modified}$ = 0.337)

1.4 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านการค่านิยมและทัศนคติพบว่า ค่า $PNI_{modified}$ ของคณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงาน

ส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา คือ 0.127 0.265 0.286 ตามลำดับ ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ของคณะกรรมการสถานักเรียน ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ($PNI_{\text{modified}} = 0.153 \ 0.349 \ 0.343$ ตามลำดับ)

2. สาเหตุความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สรุปประเด็นได้ ดังนี้

2.1 สภาพที่เป็นจริงในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามประเภทของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า

2.1.1 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของคณะกรรมการสถานักเรียน ได้ให้ข้อมูลดังนี้

การดำเนินงานสถานักเรียนส่วนใหญ่จะเน้นการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับนักเรียน เช่นกิจกรรมเลือกตั้งสถานักเรียน กิจกรรมอบรมสถานักเรียน กิจกรรมปฐมนิเทศ กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ กิจกรรมกีฬาสี กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ กิจกรรมตามนโยบายที่ได้หาเสียงไว้ตอนเลือกตั้งสถานักเรียน กิจกรรมภายนอกในฐานะตัวแทนของสถานศึกษา การประชุมสถานักเรียน เป็นต้น โดยอาศัยรูปแบบการดำเนินกิจกรรมที่ทำต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ตามที่คณะกรรมการสถานักเรียนรุ่นก่อน ครูที่ปรึกษาสถานักเรียน หรือผู้บริหาร เสนอแนะหรือมีนโยบายให้ดำเนินการ ซึ่งจะเป็นกิจกรรมที่เน้นทักษะ และเสริมสร้างความตระหนัก ค่านิยม ทักษะ

2.1.2 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ได้ให้ข้อมูลดังนี้

1) สถานักเรียนมีการดำเนินงานในทุกสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

2) การดำเนินงานสถานักเรียนในแต่ละสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จะมีรูปแบบที่แตกต่างหลากหลายไปตามบริบทของสถานศึกษานั้นๆ โดยส่วนใหญ่จะดำเนินงานตามคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปี 2558 คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสถานักเรียน ที่จัดทำโดยสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ แนวปฏิบัติของแต่ละโรงเรียนและตามนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ

3) การดำเนินงานสถานนักเรียนในแต่ละสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2

2.1.3 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ข้อมูลดังนี้

1) สถานนักเรียนเป็นตัวแทนของนักเรียนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ชุมชน

2) การดำเนินงานสถานนักเรียนมีส่วนงานในสถานศึกษาที่รับผิดชอบคืองานส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนหรืองานสถานนักเรียน และมีครูที่ปรึกษาสถานนักเรียน กลุ่มบริหารงานบุคคล หรือกลุ่มงานกิจการนักเรียน คอยให้คำแนะนำให้คำปรึกษา

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามประเภทของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า

2.2.1 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของคณะกรรมการสถานนักเรียน ได้ให้ข้อมูลดังนี้

1) รูปแบบกิจกรรมพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาทักษะที่นำไปใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้คุณลักษณะด้านอื่นถูกนำมาใช้ในการพัฒนาการดำเนินการน้อยลงทำให้บางคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลกที่จำเป็นขาดหายไป เช่นความรู้ความเข้าใจ ด้านการรู้เท่าทันและด้านค่านิยมและทัศนคติ

2) คณะกรรมการสถานนักเรียนยังเป็นของคณะกรรมการสถานนักเรียนบางกลุ่ม ยังไม่ขยายไปถึงทุกภาคส่วนในโรงเรียน ทำให้กระบวนการพัฒนาการดำเนินการโดยยึดหลักสถานนักเรียนไม่เป็นรูปธรรมโดยเฉพาะคุณลักษณะเรื่องความรู้ความเข้าใจ การรู้เท่าทัน อันจะนำไปสู่การพัฒนา ด้านค่านิยมและทัศนคติ ทั้งนี้การพัฒนาการดำเนินการสถานนักเรียนตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกด้านทักษะเป็นไปค่อนข้างดี เนื่องจากนักเรียนมีทักษะพื้นฐานอยู่แต่เพิ่มบางทักษะให้สอดคล้องและครอบคลุมกับคุณลักษณะอื่นของความเป็นพลเมืองโลกด้วย

2.2.2 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานนักเรียน ได้ให้ข้อมูลดังนี้

1) ครูที่เกี่ยวข้องกับงานประชาธิปไตยหรืองานสถานนักเรียนหลายท่านได้รับมอบหมายมาดูแลงานนี้โดยไม่มีกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นบนหลักความเป็นพลเมืองโลกอีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อีกทั้งมีภาระงานสอนเดิมอยู่แล้วทำให้การขับเคลื่อนการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนเป็นไปตามบริบทเดิมของโรงเรียน ตามความ

เข้าใจของครูที่ครูที่เกี่ยวข้องกับงานประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน หรือตามความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา

2) คณะกรรมการสถานักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ขาดการพูดคุยตกลง และกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกันตั้งแต่ระดับ

2.2.3 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ข้อมูลดังนี้

1) ระบบนโยบายในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน การบริหารงานสถานักเรียน รวมถึงการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนขาดการทำความเข้าใจกันทั้งระบบจากทุกระดับการบริหาร

2) หน่วยงานระดับสูงกว่าสถานศึกษาไม่มีการขับเคลื่อนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทำให้มุมมองของการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนเป็นไป

3) รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนไม่สอดคล้องกับระบบราชการเพราะการดำเนินงานสถานักเรียนจะเป็นรูปแบบคณะกรรมการดำเนินงานต่างจากระบบราชการที่มีการสั่งการ ซึ่งทุกภาคส่วนจะต้องพูดคุยทำความเข้าใจเพื่อออกแบบและพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนเพื่อให้เกิดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก

2.3 ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แยกตามประเภทของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่า

2.3.1 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของคณะกรรมการสถานักเรียน ให้ข้อมูลดังนี้

1) ในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีความต้องการหรือจำเป็นในคุณลักษณะด้าน ด้านความรู้ความเข้าใจ มากที่สุด เพราะการดำเนินงานสถานักเรียนเน้นการพัฒนาด้านทักษะ และด้านค่านิยมและทัศนคติ ยังต้องการความรู้ความเข้าใจในคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกในประเด็นต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาไปสู่คุณลักษณะด้านการรู้เท่าทัน

2) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านความรู้ความเข้าใจ ในประเด็น ความรู้ความเข้าใจในด้านรัฐธรรมนูญ เพราะในปัจจุบันสังคมมีความเห็นต่างและเกิดความขัดแย้งจากประเด็น รัฐธรรมนูญอันเป็น

กฎหมายสูงสุดของประเทศ ที่จะต้องได้รับการสร้างความรู้ความเข้าใจผ่านการดำเนินงานของสภานักเรียน

3) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านการรู้เท่าทัน ด้านการรู้เท่าทันผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยกับการรู้เท่าทันเรื่องทางกฎหมาย การตีความกฎหมายกระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น เป็นเพราะการรู้เท่าทันเรื่องกฎหมายเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภานักเรียนและกำลังเป็นประเด็นทางสังคมที่กำลังพูดถึงและตั้งคำถามกับกฎหมายต่าง ๆ ในสังคมตั้งแต่ระดับกฎหมายพื้นฐานในโรงเรียนไปถึงกฎหมายระดับประเทศ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเสริมสร้างคุณลักษณะนี้ให้เกิดขึ้นในสภานักเรียน

4) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านทักษะ ในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดได้แก่ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรมได้ เนื่องจากการดำเนินงานสภานักเรียนมีความจำเป็นต้องมีทักษะการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกันคนที่มีความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรม รวมไปถึงช่วยความคิด ทักษะคิดเพื่อให้เกิดการดำเนินงานสภานักเรียนสำเร็จ

5) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ด้านค่านิยมและทัศนคติในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดได้แก่ ประเด็นการตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ซึ่งเป็นการจำเป็นมากที่สุดเพราะเห็นว่า กระบวนการสร้างความตระหนักมีค่อนข้างน้อยเนื่องจากกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมมุ่งเน้นวัตถุประสงค์ระยะสั้นแค่เรื่องความรู้ความเข้าใจ แต่ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดการสร้างความตระหนัก

2.3.2 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสภานักเรียน ให้ข้อมูลดังนี้

1) ในการพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสภานักเรียน มีความต้องการหรือจำเป็นใน

คุณลักษณะด้าน ด้านความรู้ความเข้าใจ มากที่สุด โดยมีสาเหตุจากการดำเนินสถานนักเรียน จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในโครงสร้าง บทบาท ความสำคัญ หน้าที่ ระบบที่ใช้ในการดำเนินงาน สถานนักเรียน ซึ่งคำกรณการสถานนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่ได้รับเลือกเข้ามาปฏิบัติหน้าที่จะมีวาระการดำเนินงานเพียง 1 ปี และมีการอบรมในช่วงก่อนเข้ารับหน้าที่ ซึ่งเป็นเพียงเวลาที่ค่อนข้างสั้น อาจทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกค่อนข้างน้อย แต่มีความจำเป็นในการนำความรู้ความเข้าใจเหล่านั้นไปใช้ในการดำเนินงานสถานนักเรียน

2) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานนักเรียน ด้านความรู้ความเข้าใจ ในประเด็น ความรู้ความเข้าใจในด้านรัฐธรรมนูญ เพราะในปัจจุบันสังคมมีความเห็นต่างและเกิดความขัดแย้งจากประเด็น รัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ที่จะต้องได้รับการสร้างความรู้ความเข้าใจผ่านการดำเนินงานของสถานนักเรียน

3) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานนักเรียน ด้านการรู้เท่าทัน ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยกับประเด็นการรู้เท่าทันเรื่องทางกฎหมาย การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้นเป็นประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เป็นเพราะการรู้เท่าทันเรื่องกฎหมาย นักเรียนจะต้องรู้เรื่องและปรับใช้กฎหมาย กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานสถานนักเรียน โดยเฉพาะธรรมนูญสถานนักเรียนนักเรียน จะต้องรู้เท่าทันและใช้ธรรมนูญนี้เป็นหลักในการดำเนินงานสถานนักเรียน

4) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานนักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานนักเรียน ด้านทักษะ ในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร เนื่องจากสภาพปัจจุบันนักเรียนมีความสามารถในการเข้าถึง รับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์แต่ข้อมูล ข่าวสารจำนวนมาก เป็นข้อมูลข่าวสารที่เป็นเท็จหรือขาดการตีความ ทำให้เกิดการเข้าใจผิดหรือเกิดการแสดงออกอย่างไม่เหมาะสมผ่านโลกออนไลน์ อันทำให้เกิดปัญหา เกิดความขัดแย้งใน

สังคม สถานักเรียนซึ่งเป็นตัวแทนการดำเนินงานนักเรียนที่จะต้องมีความสามารถวิจารณ์ญาณ โดยใช้การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร เพื่อใช้ในการดำเนินงานสถานักเรียนในฐานะของตัวแทนสถานักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างนักเรียน ครู ผู้บริหารสถานศึกษา

5) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียนด้านค่านิยมและทัศนคติในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นการตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ซึ่งเป็นต้องการจำเป็นมากที่สุดเพราะเห็นว่า นโยบายของแต่ละสถานศึกษาศึกษากำหนดเป้าหมายในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน โดยให้นักเรียนทำกิจกรรมเพื่อสร้างค่านิยมและทัศนคติ การดำเนินงานสถานักเรียนจึงต้องมีเป้าหมายในการสร้างความตระหนักในถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนและรวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างค่านิยมและทัศนคตินี้

2.3.2 ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ข้อมูลดังนี้

1) ในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการหรือจำเป็นมากที่สุดในคุณลักษณะ ด้านความรู้ความเข้าใจ โดยมีสาเหตุจากการดำเนินสถานักเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในโครงสร้างการบริหารงานสถานักเรียน เป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินงานสถานักเรียน หากจะพัฒนาจะต้องสร้างคุณลักษณะในด้านความรู้ความในความเป็นพลเมืองโลกเพื่อนำไปสู่คุณลักษณะด้านอื่น

2) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความรู้ความเข้าใจ มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดในประเด็น ความรู้ความเข้าใจในด้านรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นกฎหมายสูงสุดที่เป็นจุดเริ่มต้นในการเชื่อมโยงมาสู่กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในสถานศึกษา และรวมถึงธรรมนูญสถานักเรียน ซึ่งจะต้องนำมาให้เห็นภาพที่เชื่อมโยงกันว่ารัฐธรรมนูญกับธรรมนูญสถานักเรียนมีความเชื่อมโยง สัมพันธ์กันอย่างไร

3) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการรู้เท่าทัน ผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยกับประเด็น การรู้เท่าทันเรื่องทางกฎหมาย การตีความกฎหมายกระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการ พัฒนากฎหมายให้ดีขึ้นเป็นประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เป็นเพราะการดำเนินงาน สถานักเรียน นักเรียนมีการตีด้านกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนค่อนข้างน้อยทำให้เกิดการต่อต้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ที่มีอยู่เดิมด้วยกระบวนการร่วมกันตีความและทำความเข้าใจ ร่วมกัน สถานักเรียนที่เป็นตัวแทนของนักเรียนจะต้องมีการรู้เท่าทันในประเด็นนี้มากที่สุดเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานสถานักเรียนที่ทำให้คณะกรรมการสถานักเรียนเกิดการรู้เท่าทันแล้วต่อยอดสู่นักเรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

4) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านทักษะ ในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนา การสร้างสรรค์สังคมโลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ โดยให้สาเหตุว่า ทักษะในการดำเนินงานสถานักเรียนด้านอื่น ๆ เป็นทักษะที่อยู่ในการดำเนินการสถานักเรียนอยู่แล้ว แต่ทักษะดังกล่าวยังเกิดขึ้นน้อยแต่เป็นสิ่งที่คาดหวังเป็นอย่างยิ่งที่จะต่อยอดและพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนให้มีมุมมองที่กว้างมากขึ้นโดยมีจุดเริ่มต้นจากจุดเล็กๆในสถานศึกษานำไปสู่ทักษะระดับโลก

5) ความต้องการหรือจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านค่านิยมและทัศนคติในประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นการตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ซึ่งเป็นการจำเป็นมากที่สุดเพราะเห็นว่า เป็นเป้าหมายที่มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันซึ่งนำมาสู่การกำหนดนโยบายตั้งแต่ระดับประเทศ ประทรวง จนถึงระดับสถานศึกษา ที่คาดหวังให้นักเรียนดำเนินการกรรรมให้สอดคล้อง และยั่งยืน

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

3.1 คณะกรรมการสถานักเรียน ได้เสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังนี้

1) สถานักเรียนควรการดำเนินงานหรือจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมวิถีชีวิต กิจวัตรประจำวัน ในสถานศึกษา ในชุมชน สังคม

2) สถานศึกษาต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสถานักเรียนกับ นักเรียนทุกคน ผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่นการมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน บทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานักเรียน การได้มาซึ่งตัวแทนของคณะกรรมการ สถานักเรียน การดำเนินการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลก การตรวจสอบ ถ่วงดุล การประชุมเพื่อเสนอแนะปัญหา ความต้องการของทุกภาคส่วนในสถานศึกษา ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานสถานักเรียน

3) คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตย หรืองานสถานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและทุกภาคส่วนของสถานศึกษาควรมีการพูดคุย ร่วมกันระหว่างกัน เพื่อรับฟังความ ความคิดเห็น ปัญหา ความต้องการจำเป็น ข้อเสนอแนะ และ ยอมรับความแตกต่างของช่วงวัย การรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เห็นต่าง การสร้างความเท่าเทียม และจัดการความขัดแย้งด้านความคิด ด้านการกระทำ

4) สถานศึกษาควรจัดทำทำคู่มือหรือแนวทางการดำเนินงานสถานักเรียน และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนหรือทุกภาคส่วนในสถานศึกษาได้ศึกษาและทำความเข้าใจและ สามารถวางแผน เตรียมตัวเพื่อเข้ามาสมัครเป็นคณะกรรมการสถานักเรียนได้

3.2 ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ได้เสนอ แนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังนี้

1) สถานักเรียนแต่ละสถานศึกษาต้องมีคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียน ที่เป็นไปตามธรรมนูญโรงเรียนและสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการดำเนินงานสถานักเรียน บทบาท หน้าที่ การดำเนินงานภายใต้หลักการสำคัญต่าง ๆ ที่เป็นไปตามธรรมนูญสถานักเรียนโดยยึดหลักของความเป็นพลเมืองโลก

2) การดำเนินงานสถานักเรียนต้องไม่กระจุกหน้าที่ความรับผิดชอบแค่ครูที่ รับผิดชอบหรือคณะกรรมการสถานักเรียนแค่กลุ่มเดียวควรออกแบบการดำเนินการให้ครอบคลุม กับทุกภาคส่วนของสถานศึกษาด้วยความเข้าใจที่ตรงกัน โดยอาศัยภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ที่จะมีส่วนช่วยในการขับเคลื่อนแนวทางไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ

3) ควรมีการพูดคุยร่วมกันระหว่าง คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้อง กับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและทุกภาคส่วนของ

สถานศึกษาเพื่อรับฟังความ คิดเห็น ปัญหา ความต้องการจำเป็น ข้อเสนอแนะ นำไปสู่การวางแผนร่วมกันในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในแนวการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาจจะกำหนดเป็นแผนการดำเนินการระยะสั้น ระยะยาว

4) กระบวนการการวัดและประเมินผลการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สภาพสังคมนั้นๆอย่างแท้จริง การประเมินที่ไม่ซับซ้อน การประเมินอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การประเมินตามสภาพจริง แทนการประเมินจากเอกสารหรือประเมินแค่กลุ่มคณะกรรมการสถานักเรียนเพียงกลุ่มเดียว

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ได้เสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ดังนี้

1) สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานสถานักเรียนโดยปรับให้เนื้อหาในคู่มือที่เป็นไปตามสภาพปัจจุบันและอนาคตโดยยึดหลักการสร้างเสริมคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกในงานสถานักเรียนเป็นแนวทางซึ่งในคู่มือควรประกอบไปด้วยการเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทางกฎหมายหมาย กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตั้งแต่กระบวนการการได้มาซึ่งกฎหมาย กฎเกณฑ์ต่าง ๆ กระบวนการการใช้กฎหมาย กฎเกณฑ์ และกระบวนการดำเนินการหากเกิดขึ้นพิพาททางด้านกฎหมาย ความรู้ความเข้าใจในหลักสิทธิมนุษยชน การเคารพในการศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความแตกต่างหลากหลาย ความรู้ความเข้าใจในกระบวนการการดำเนินงานสถานักเรียน บทบาท หน้าที่ การดำเนินงานภายใต้หลักการสำคัญ เหล่านั้นโดยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจว่าการดำเนินการสถานักเรียนอยู่ใช้หลักการ กระบวนการสำคัญต่าง ๆ เหล่านี้อย่างไร และนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างไร

2) สถานศึกษาต้องสร้างความรู้ความเข้าใจหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย การรับฟังความคิดเห็น และหลักการพื้นฐานอื่น ๆ ที่นำมาใช้ดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก เพราะเป็นประเด็นที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความแตกต่างของช่วงวัยของทุกคนในสถานศึกษาหรือในสังคมทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกทางความคิดในเรื่องต่าง ๆ ไม่ได้รับการยอมรับหรือทำความเข้าใจกับความคิดเห็นนั้น

ซึ่งจำเป็นต้องเรียนรู้และเข้าใจในหลักการประชาธิปไตย การรับฟังความคิดเห็นหรือหลักการพื้นฐานอื่น ๆ ร่วมด้วย

3) คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและทุกภาคส่วนของสถานศึกษาควรมีการพูดคุยร่วมกันระหว่างกัน เพื่อรับฟังความ ความคิดเห็น ปัญหา ความต้องการจำเป็น ข้อเสนอแนะ นำไปสู่การวางแผนร่วมกันในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียน ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในแนวการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาจจะกำหนดเป็นแผนการดำเนินการระยะสั้น ระยะยาว

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียน โดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของคณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกเป็นคุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกด้านต่าง ๆ พบว่า คุณลักษณะที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือ คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจ โดยมีรายการความรู้ความเข้าใจด้านรัฐธรรมนูญเป็นความต้องการจำเป็นที่สุด ซึ่งผลการประเมินของทั้ง 3 กลุ่มมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561 b) ที่พบว่า คุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจ หัวข้อกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม มีความต้องการจำเป็นอยู่ใน 3 อันดับแรก เนื่องจากคุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจเป็นคุณลักษณะเริ่มแรกที่ทุกคนจะต้องรู้และเข้าใจเพื่อนำไปสู่ด้านการรู้เท่าทัน ด้านทักษะและด้านทัศนคติ ประกอบกับคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองโลกมีประเด็นใหม่หลายประเด็นที่ต้องค่าความเข้าใจเพื่อนำองค์ความรู้ไปประกอบกับการดำเนินงานสถานักเรียน

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียน โดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ของคณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา มีประเด็นความต้องการจำเป็นใน

แต่ละด้านบางประเด็น มีผลที่ไม่เป็นไปทิศทางเดียวกัน เช่น ด้านการรับรู้ในการกระทำของตนเอง ว่าถูกผิดตามหลักศีลธรรมและตระหนักในผลแห่งการกระทำ ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลของคณะกรรมการสถานักเรียน ไม่ถึงระดับความต้องการจำเป็น แต่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่ม ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในความต้องการจำเป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ เนื่องจากการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานักเรียนเป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่มีพื้นฐานอยู่บนศีลธรรมอันดีอยู่แล้ว รวมถึงการรับรู้ศีลธรรมการตระหนักในผลแห่งการกระทำนั้นถูกปลูกฝังจากสภาพของโรงเรียน การอบรมหรือกิจกรรมส่งเสริมด้านศีลธรรม จึงเห็นว่าการรับรู้ในประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่นักเรียนได้รับรู้ในระดับที่มากอยู่แล้วที่ให้ผลของสภาพที่คาดหวังกับปัจจุบันไม่แตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในประเด็นนี้จึงได้ผลไม่ถึงระดับที่จะเป็นความต้องการจำเป็นได้สอดคล้องกับเลิศพร อุดมพงษ์ (2561) ที่ได้ศึกษากระบวนการเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียนผ่านกิจกรรมสถานักเรียน และนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมสถานักเรียนที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทยพบว่าภารกิจที่เป็นหน้าที่ของสถานักเรียนที่นักเรียนรับรู้มากที่สุด คือ การปฏิบัติงานโดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบ หรือข้อบังคับอื่นใดของทางราชการ พร้อมทั้งต้องรักษาไว้ซึ่งศีลธรรม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม แต่ในบริบทของครูและผู้บริหารเห็นว่ามีความต้องการจำเป็นเพราะในสภาพสังคม ได้ประสบพบเจอกับเหตุการณ์ที่มีการกระทำผิดศีลธรรมในการทำงาน ในการใช้ชีวิตในสังคมจึงเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังการรับรู้ในประเด็นดังกล่าวผ่านการดำเนินงานสถานักเรียน

3. สาเหตุความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการสถานักเรียนจะมีครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้เกี่ยวข้องทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกับผลของแบบสอบถามว่ามีความต้องการหรือมีความจำเป็นที่ต้องได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในคุณลักษณะด้านความรู้ความเข้าใจมากที่สุด โดยเฉพาะความรู้ความเข้าใจด้านรัฐธรรมนูญ หลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย การรับฟังความคิดเห็น และหลักการพื้นฐานอื่น ๆ ที่นำมาใช้ดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก ซึ่งเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานักเรียนและกำลังเป็นประเด็นทางสังคมที่กำลังพูดถึงและตั้งคำถามกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมตั้งแต่ระดับกฎเกณฑ์พื้นฐานในโรงเรียนไปถึงกฎหมายระดับประเทศ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องเสริมสร้างคุณลักษณะนี้ให้เกิดขึ้นในสถานักเรียนสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภา

การศึกษา (2561b) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal : SDG 4.7) ได้ต่อสู้เมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษามีความรู้และความเข้าใจอย่างชัดเจนว่าการศึกษาในเรื่องใดเข้าช่วยการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก ความเป็นพลเมืองโลกคืออะไรและการแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองโลกทำ เพื่อให้การกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกมีทิศทางและครอบคลุมตามเป้าประสงค์ที่ระบุไว้

4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง คณะกรรมการสถานักเรียนจะมีครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษา เสนอแนวทางร่วมกันให้มีการจัดทำคู่มือสถานักเรียน การพูดคุยร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินสถานักเรียนเพื่อวางแผน กำหนดรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก สอดคล้องกับธนวรรธน์ สุวรรณपाल (2563) ที่พบว่าการดำเนินการของสถานศึกษาในการส่งเสริมการทำงานของสถานักเรียน โดยจะต้องจัดให้มีระเบียบ กติกาตามระบบประชาธิปไตย โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ มีการประชุมสถานักเรียน เพื่อรับรู้การดำเนินงานและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน ทั้งนี้ เนื่องจาก สังคมปัจจุบันทุกภาคส่วนต่างให้ความสำคัญต่อการสร้างประชาธิปไตย โดยโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญที่จะปลูกฝังเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีผ่านกระบวนการประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า

1. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองโลกด้านความรู้ความเข้าใจเป็นคุณลักษณะที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ที่คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตย และผู้บริหารสถานศึกษา ควรร่วมกันทำการศึกษา กำหนดแนวทาง รูปแบบ วิธีการหรือใช้นวัตกรรมมาปรับใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนที่ยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

2. ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานสถานักเรียนจะต้องจัดทำคู่มือสถานักเรียน และมีการพูดคุยร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินสถานักเรียนเพื่อวางแผน กำหนดรูปแบบการพัฒนา ดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า มีบางประเด็นในแต่ละด้านที่ คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรือสถานักเรียนและผู้บริหารสถานศึกษาจัดลำดับความต้องการจำเป็นอันดับสูงสุดที่แตกต่างกัน ดังนั้นหากมีการวิจัยในครั้งต่อไป อาจมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาตามบริบทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานสถานักเรียนต่อไป

บรรณานุกรม

- Best, J. W. (1981). *Research in Education*. New Jersey: Prentice – Hall.
- Bradshaw, J. (1972). Taxonomy of social need. In: McLachlan, Gordon. *Problems and progress in medical care : essays on current research*, 7.
- Marshall T. H. (1973). *Class, Citizenship and Social Development*. Westport Connecticut: Greenwood Press.
- Michael, S. (1967). *The Methodology of Evaluation: Perspective in Public Service and Social Action Programs*. New York: Russell Sage Foundation.
- Oxfam Education. (2006). Education for Global Citizenship A Guide for School. <http://www.oxfam.org.uk/education/global-citizenship/global-citizenship-guides>
- Ryan, W. (2008). Needs or Gaps in Results. <http://www.needsassessment.org/>.
- UNESCO. (2016). *Unpacking Sustainable Development Goal 4 and the role of research. ERI-Net Regional Expert Meeting Bangkok, 24-25 November 2016*. In. <http://www.campaignforeducation.org/docs/post2015/SDG4.pdf>
- Witkin B. (1984). *Assessing needs in educational and social programs*. San Francisco, CA: Jossey-bass publisher.
- Witkin, B. A., J. (1995). *Planning and conducting needs assessments: A practical guide*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- เลิศพร อุดมพงษ์. (2561). สถานักเรียนกับบทบาทการเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียน. วารสาร สังคมศาสตร์นิติรัฐศาสตร์, 2(2).
- เลิศพร อุดมพงษ์. (2562). การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic/Citizenship Education) ในการส่งเสริมบทบาทของ ภาคพลเมืองในการเมืองระบบตัวแทน: แนวทางที่ยั่งยืนผ่าน ประสพการณ์จาก ต่างประเทศ. http://www.kpi.ac.th/media_kpiacth/pdf/M8_272.pdf
- เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2548,19 กรกฎาคม). “พบกันทุกวันอังคาร. www.moe.go.th
- คเชนเทพ จันทวงศ์. (2562). การบริหารงานสถานักเรียน ตามแนวคิดความเป็นพลเมือง ประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. (คณะ ครุศาสตร์).

คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี. (2554). ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

จันทนา บุญบุญนาค. (2549). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง. มหาวิทยาลัยทักษิณ, พัทลุง. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์).

<http://kb.tsu.ac.th/jspui/handle/123456789/650>

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2557). แนวการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในสังคมไทยในแนวทางการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษาภายใต้มูลนิธิส่งเสริมนโยบายศึกษา.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2556). "สถาบันพระปกเกล้า" ฝ่าปัญหาสังคมไทยในปัจจุบัน.

<https://www.siamturakij.com/news/440%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B2%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9B%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%9C%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%9B%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%9B%E0%B8%B1%E0%B8%88%E0%B8%88%E0%B8%B8%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%99>

ธนาภรณ์ สุวรรณपाल. (2563). รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์).

นงศราญ อนุกุล. (2558). รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้วัฒนธรรมองค์กรของสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษา ภาคอีสาน. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม. (คณะวัฒนธรรมศาสตร์).

นันธิมา ศรีสุวรรณ. (2550). ความต้องการจำเป็นเพื่อการปรับปรุงการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา)).

นาคยา พลับเกลี้ยง. (2552). การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ

- การศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1
- สุวีริยาสาส์น. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2559). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง: *Civic Education* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปาริชาติ รัตนานุสนธิ์. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลโลกของนักเรียน
มัธยมศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. (วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา)).
- วิชัย ภูโยธินและคณะ. (2551). หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม. กรุงเทพฯ:
อักษรเจริญทัศน์.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2554). นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง. กรุงเทพฯ: บริษัท อาร์
แอนด์ปรีนท์จำกัด.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2553). การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13 ประจำปี 2555
คุณภาพสังคมกับคุณภาพประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท ส เจริญ การพิมพ์จำกัด.
- สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2553). รำลึกคุณูปการ ศาสตราจารย์
ดร.สาโรช บัวศรี. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. (2563). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ:
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียน
มาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ: สำนัก.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการ
พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภา
การศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561a). ข้อเสนอตัวชี้วัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก
ตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (*Sustainable Development Goal : SDG 4.7*).
กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561b). รายงานวิจัย ข้อเสนอตัวชี้วัดการศึกษาเพื่อความเป็น
พลเมืองโลก ตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (*Sustainable Development Goal :
SDG 4.7*) : กรณีศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (*Global Citizenship*)

- ประสบการณ์นานาชาติ กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสถานักเรียน.
- กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (Ed.) (2556).
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2558). ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี 127/2558 : การประชุมนานาชาติเรื่อง การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก ครั้งที่ 2.
- <http://www.moe.go.th/websm/2015/apr/127.html>
- สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน. (2558). คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสถานักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน. (2564). คู่มือการแข่งขันโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียน.
- <https://www.studentact.net/data/20210330702387909.pdf>.
- สุนีย์ บันโนะ. (2559). แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. (วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา)).
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมร รักษาสัตย์. (2543). อุดมการณ์ หลักการ และแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Best, J. W. (1981). *Research in Education*. New Jersey: Prentice – Hall.
- Bradshaw, J. (1972). Taxonomy of social need. In: McLachlan, Gordon. *Problems and progress in medical care : essays on current research*, 7.
- Marshall T. H. (1973). *Class, Citizenship and Social Development*. Westport Connecticut: Greenwood Press.
- McKillip, J. (1987). *Need Analysis Tools for the Human Services and Education*. Newbury Park: Sage Publications.
- Michael, S. (1967). *The Methodology of Evaluation: Perspective in Public Service and Social Action Programs*. New York: Russell Sage Foundation.
- Oxfam Education. (2006). *Education for Global Citizenship A Guide for School*.
<http://www.oxfam.org.uk/education/global-citizenship/global-citizenship-guides>
- Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*.
<http://digitalcommons.lmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1578&context=ce>
- Ryan, W. (2008). *Needs or Gaps in Results*. <http://www.needsassessment.org/>.
- UNESCO. (2016). *Metadata for the thematic indicators for the follow-up and review of SDG 4 and Education 2030*. In.
http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/metadata-global-thematic-indicators-sdg4-education2030-2017-en_1.pdf
- UNESCO. (2016). *Unpacking Sustainable Development Goal 4 and the role of research. ERI-Net Regional Expert Meeting Bangkok, 24-25 November 2016*. In.
<http://www.campaignforeducation.org/docs/post2015/SDG4.pdf>
- Witkin B. (1984). *Assessing needs in educational and social programs*. .San Francisco, CA: Jossey-bass publisher.
- Witkin, B. A., J. (1995). *Planning and conducting needs assessments: A practical guide*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- เกษรา ตรีไพทยานต์ศักดิ์. (2560). *การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณในการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ. (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.

(การวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แขนงวิชาการตรวจสอบและการประกันคุณภาพทางการศึกษา)).

เลิศพร อุดมพงษ์. (2561). สถานักเรียนกับบทบาทการเสริมสร้างประชาธิปไตยในโรงเรียน.

วารสารสังคมศาสตร์นิติรัฐศาสตร์, 2(2).

เลิศพร อุดมพงษ์. (2562). การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic/Citizenship Education) ในการส่งเสริมบทบาทของ ภาคพลเมืองในการเมืองระบบตัวแทน: แนวทางที่ยั่งยืนผ่านประสบการณ์จาก ต่างประเทศ.

http://www.kpi.ac.th/media_kpiacth/pdf/M8_272.pdf

โหมฉาย กาศโอสถ. (2554). รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 13(3). https://www.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/9371/8483

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เกษมา วรวรรณ ณ อยู่ธยา. (2548,19 กรกฎาคม). “พบกันทุกวันอังคาร. www.moe.go.th

คเชนเทพ จันทวงศ์. (2562). การบริหารงานสถานักเรียน ตามแนวคิดความเป็นพลเมืองประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. (คณะครุศาสตร์).

คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี. (2554). ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

จันทนา บุญญานันต์. (2549). องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง. มหาวิทยาลัยทักษิณ, พัทลุง. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์).

<http://kb.tsu.ac.th/jspui/handle/123456789/650>

จิราภรณ์ ไขเกตุ. (2561). การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนโพธิสารพิทยากรตามแนวคิดทุนทางจิตวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. (คณะครุศาสตร์).

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2542). *ประชากรกับการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายการศึกษา.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2557). *แนวการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในสังคมไทยในแนวทางการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษากายใต้มูลนิธิส่งเสริมนโยบายศึกษา.

ชำนาญ วิริยะกุล. (2551, มกราคม). *ครูกับการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาคน. การศึกษา กทม*, 21, 5-6.

ชูลีวัลย์ รักษาภักดี. (2557). *การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาครูอนุบาลในการจัดกิจกรรมเสรีในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. (คณะครุศาสตร์).

ถวิลวดี บุรีกุล. (2556). "สถาบันพระปกเกล้า" ฝ่าปัญหาสังคมไทยในปัจจุบัน.

<https://www.siamturakij.com/news/440%E0%B8%AA%E0%B8%96%E0%B8%B2%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%9B%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%9C%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%9B%E0%B8%B1%E0%B8%8D%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%A1%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%9B%E0%B8%B1%E0%B8%88%E0%B8%88%E0%B8%B8%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%99>

ธนวรรณ สุวรรณपाल. (2563). *รูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกรุงเทพมหานคร*. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์).

นงคราญ อนุกุล. (2558). *รูปแบบการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยใช้วัฒนธรรมองค์กรของสถานักเรียนระดับมัธยมศึกษา ภาคอีสาน*. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม. (คณะวัฒนธรรมศาสตร์).

นันธิมา ศรีสุวรรณ. (2550). *ความต้องการจำเป็นเพื่อการปรับปรุงการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส*. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา)).

- นาคยา พลับเกลี้ยง. (2549). สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนศึกษาพิเศษในเขตภาคเหนือ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์ กศ.ม.).
- นาคยา พลับเกลี้ยง. (2552). การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- นิภา สุขพิทักษ์. (2536). จิตสำนึกในความเป็นพลโลก(Global-mindedness) ของครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 9. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร (ปรัชญาคำศาสตรมหาบัณฑิต).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 สุวีริยาสาส์น. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2559). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง: Civic Education (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปาจริย์ รัตนานุสนธิ์. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะความเป็นพลโลกของนักเรียนมัธยมศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. (วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา)).
- พูนภัทรา พูลผล. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, , กรุงเทพฯ. (ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต).
- ราชกิจจานุเบกษา. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. . <http://kormor.obec.go.th/act/act081.pdf>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2557). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557. <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2557/A/055/1.PDF>
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579). http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF
- วิชัย ภูโยธินและคณะ. (2551). หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2554). นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง. กรุงเทพฯ: บริษัทอาร์แอนด์ปรีนท์จำกัด.

วิสุทธิ โพธิแท่น. (2550). *แนวคิดพื้นฐานของประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2551). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 5).

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันพระปกเกล้า. (2552). *คู่มือพลเมืองยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: เอ.พี. กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.

สถาบันพระปกเกล้า. (2553). *การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13 ประจำปี 2555*

คุณภาพสังคมกับคุณภาพประชาธิปไตยไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท ส.เจริญ การพิมพ์จำกัด.

สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2553). *รำลึกคุณูปการ*

ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี*

งบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ:

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียน*

มาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ: สำนักฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). *รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการ*

พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *รายงานการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านการศึกษาไทยตาม*

กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *รายงานวิจัย ข้อเสนอตัวชี้วัดการศึกษาเพื่อความเป็น*

พลเมืองโลก ตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal :

SDG 4.7) : กรณีศึกษาแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก (Global Citizenship)

ประสบการณ์นานาชาติ กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *รายงานการวิจัยเอกสารการ*

จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *หลักการและแนวทางในการดำเนินงาน*

สถานักเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนากิจกรรมนักเรียน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.

http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38880&Key=news_research

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). **คู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสภานักเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (Ed.) (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). การขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs): เอกสารประกอบการสัมมนา. <http://sdgs.nesdb.go.th/>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2555). **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสองพ.ศ. 2560 -2564**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (Ed.) (2556).

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2558). ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี 127/2558 : การประชุมนานาชาติเรื่องการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก ครั้งที่ 2.

<http://www.moe.go.th/websm/2015/apr/127.html>

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน. (2558). **คู่มือแนวทางการปฏิบัติงานกิจกรรมสภานักเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน. (2564). **คู่มือการแข่งขันโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียน**.

<https://www.studentact.net/data/20210330702387909.pdf>.

สุชา จันทรโสมและสุรางค์ จันทรโสม. (2551). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญสารการพิมพ์.

สุนีย์ บันโนะ. (2559). **แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนในการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ตามแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน**. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. (วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา)).

สุวิมล ว่องวาณิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมร รักษาสัตย์. (2543). คู่มือการนิรโทษกรรม และแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ (พิมพ์
ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รองศาสตราจารย์ ดร. อิทธิพัทธ์ สุ่มทันพรกุล	อาจารย์ภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา ศกุนตนาค	อาจารย์ภาควิชาวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรณพ อเนศวรสกุล	อาจารย์ภาควิชาภาควิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นายณัฐเมธี ดุลคนิต	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
นายสุริยันต์ ลาภเย็น	ครู โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สตรีวิทยา ๒

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

เรียน ให้ข้อมูล

ด้วยข้าพเจ้า นายกิตติศักดิ์ วันงาม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการวัด ประเมินและวิจัย การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้เนนการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “การวิจัย ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2” โดยใช้แบบสอบถามนี้เพื่อสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลก

ข้าพเจ้าจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการต่อไป โดยคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบใดต่อตัวท่าน ขอให้เชื่อมั่นใจว่าข้อมูลของท่านจะถือเป็นความลับ

งานวิจัยในครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากท่าน ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นายกิตติศักดิ์ วันงาม

คำชี้แจง ในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้สร้างขึ้นเพื่อใช้สำหรับประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 50 ข้อ

ตอนที่ 3 แนวการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ ☐ (1) ชาย ☐ (2) หญิง (3) LGBTQ ☐ (4) ไม่ต้องการระบุ
2. อายุ.....ปี
3. ความเกี่ยวข้องกับสถานักเรียน
 - ☐ คณะกรรมการสถานักเรียน
 - ☐ ครูที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมประชาธิปไตยหรืองานสถานักเรียน
 - ☐ ผู้บริหารสถานศึกษา
4. สถานศึกษา.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามตอนนี้ เป็นการสอบถามสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2
2. แบบสอบถามตอนนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมีตัวเลือก 5 ระดับ โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด และโปรดตอบทุกข้อ
3. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง ว่าสถานศึกษาของท่านมีสภาพที่คาดหวังและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในระดับใด โดยมีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

ระดับสภาพที่คาดหวังของการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา

1	หมายถึง มีพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาในระดับน้อยที่สุด
2	หมายถึง มีพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาในระดับน้อย
3	หมายถึง มีพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาในระดับปานกลาง
4	หมายถึง มีพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาในระดับมาก
5	หมายถึง มีพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของ

[illegible]

รายการ	สภาพที่คาดหวัง น้อย → มาก	สภาพที่เป็นจริงน้อย → มาก
28. การรับรู้ เข้าใจ และสามารถสร้างกระบวนการทำงานผ่านงานศิลปะรูปแบบต่าง ๆ		
29. การรับรู้ในการกระทำของตนเองว่าถูกผิดตามหลักศีลธรรมและตระหนักในผลแห่งการกระทำ		
30. การรู้จักเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน ใช้ ผลิต และสื่อสารข้อมูลและความรู้ในรูปแบบที่สร้างสรรค์ ถูกกฎหมาย และจริยธรรมที่เคารพสิทธิมนุษยชน		
ด้านที่ 3 ด้านทักษะ		
31. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร		
32. ความสามารถในการสื่อสารและการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมโดยใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการสื่อสารและยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง		
33. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรมด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน		
34. การแสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยต่อความไม่ยุติธรรม การละเมิดและการปฏิบัติต่อกันอย่างมีอคติ		
35. ความสามารถในการใช้เหตุผลและใช้หลักฐานประกอบการแสดงความคิดเห็น และจัดการความคิดเห็นที่แตกต่างโดยการใช้เหตุผล		
36. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรมได้		
37. ความสามารถในการแสวงหาความรู้และการค้นหาข้อมูลที่หลากหลายโดยใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ		
38. ความสามารถในการใช้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน		
39. ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของข้อมูล สารสนเทศจากสื่อและเทคโนโลยี		
40. ความสามารถในการพัฒนา การสร้างสรรค์สังคมโลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ		
ด้านที่ 4 ด้านค่านิยมและทัศนคติ		

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

คำชี้แจง ในการตอบแบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ- นามสกุล.....
2. เพศ..... อายุ.....ปี
3. ตำแหน่งในสถานศึกษา.....
4. บทบาทที่เกี่ยวข้องกับงานสถานักเรียน.....
5. สถานศึกษาที่ทำงาน/ทำกิจกรรม.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์

1. สภาพปัจจุบัน การดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาของคุณเป็นอย่างไร
2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาของคุณเป็นอย่างไร
3. จากผลการวิเคราะห์ความต้องการหรือมีความจำเป็นจากแบบสอบถาม ท่านคิดว่ามีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง
4. คุณมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกควรเป็นอย่างไร

ผลการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เรื่อง การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

1.ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบสอบถาม

รายการ	ค่า IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 1 ความรู้ความเข้าใจ			
1. ความรู้ความเข้าใจในความหลากหลายทางอายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม	1.0	สอดคล้อง	
2. ความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของบุคคลแต่ละช่วงวัย	1.0	สอดคล้อง	
3. ความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย	1.0	สอดคล้อง	
4. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ	1.0	สอดคล้อง	
5. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสิทธิมนุษยชน	1.0	สอดคล้อง	
6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎของโรงเรียน	1.0	สอดคล้อง	
7. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมนูญสถานักเรียน	1.0	สอดคล้อง	
8. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหลักการพื้นฐานของสถานักเรียน	1.0	สอดคล้อง	
9. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และการขับเคลื่อนของสถานักเรียน	1.0	สอดคล้อง	
10. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการให้ได้ว่าซึ่งสถานักเรียน	1.0	สอดคล้อง	
11. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานสถานักเรียน	1.0	สอดคล้อง	
12. ความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงานสถานักเรียน	1.0	สอดคล้อง	
13. ความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองในทุกระดับ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชุมชน ระดับชาติ ระดับโลก	1.0	สอดคล้อง	
14. ความรู้ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันและพึ่งพาอาศัยกันของสมาชิกสถานักเรียนและประชาคมนักเรียนในโรงเรียน	1.0	สอดคล้อง	
15. ความรู้ความเข้าใจระบบการทำงานในองค์กรในรูปแบบต่าง ๆ	1.0	สอดคล้อง	
16. ความรู้ความเข้าใจในการติดต่อสื่อสารในสถานักเรียน	1.0	สอดคล้อง	
17. ความรู้ความเข้าใจในการเป็นสื่อกลางระหว่างนักเรียนกับครูในโรงเรียน	1.0	สอดคล้อง	

รายการ	ค่า IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะ
18. ความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์ของสันติภาพและความยุติธรรม เป็นพื้นฐานความรู้ไปสู่การปฏิบัติในการจัดความขัดแย้ง	1.0	สอดคล้อง	
19. ความรู้ความเข้าใจในการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ในการดำเนินงานสถานักเรียน	1.0	สอดคล้อง	
20. ความรู้ความเข้าใจในเข้าใจหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อใช้เป็นหลักการสำคัญในการแก้ปัญหาในโลกทั้งปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม การเมือง สังคม และเศรษฐกิจ	1.0	สอดคล้อง	
ด้านที่ 2 ด้านการรู้เท่าทัน	1.0		
21. การรู้จักทำหน้าที่และรับผิดชอบในฐานะสมาชิกหนึ่งของสังคม	1.0	สอดคล้อง	
22. การรู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างได้	1.0	สอดคล้อง	
23. การมีจิตสำนึกที่จะให้ความร่วมมือและปฏิบัติตนในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1.0	สอดคล้อง	
24. การรับรู้และเข้าใจ ตั้งคำถามและวิเคราะห์ในประเด็นทางการเมือง	1.0	สอดคล้อง	
25. การตีความกฎหมาย กระบวนการทางกฎหมายและการใช้และการพัฒนากฎหมายให้ดีขึ้น	1.0	สอดคล้อง	
26. การรู้จักวางแผนการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1.0	สอดคล้อง	
27. การรู้จักวางแผนสุขภาพ รู้จักการเข้าถึงบริการสาธารณสุข สามารถชี้แนะเรื่องสุขภาพให้ผู้อื่นได้	1.0	สอดคล้อง	
28. การรับรู้ เข้าใจและสามารถสร้างกระบวนการทำงานผ่านงานศิลปะรูปแบบต่าง ๆ	0.6	สอดคล้อง	
29. การรับรู้ในการทำของตนเองว่าถูกผิดตามหลักศีลธรรมและตระหนักในผลแห่งการกระทำ	1.0	สอดคล้อง	
30. การรู้จักเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน ใช้ ผลิต และสื่อสารข้อมูลและความรู้ในรูปแบบที่สร้างสรรค์ ถูกกฎหมาย และจริยธรรมที่เคารพสิทธิมนุษยชน	0.6	สอดคล้อง	ปรับให้กระชับ
ด้านที่ 3 ด้านทักษะ			
31. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานในการเลือกรับข้อมูล ข่าวสาร	1.0	สอดคล้อง	
32. ความสามารถในการสื่อสารและการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม	0.6	สอดคล้อง	ปรับให้กระชับ

รายการ	ค่า IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะ
โดยใช้ภาษาเป็นสื่อกลางในการสื่อสารและยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง			
33. ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างวัฒนธรรมด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน	1.0	สอดคล้อง	
34. การแสดงออกถึงความไม่เห็นด้วยต่อความไม่ยุติธรรม การละเมิดและการปฏิบัติต่อกันอย่างมีอคติ	1.0	สอดคล้อง	
35. ความสามารถในการใช้เหตุผลและใช้หลักฐานประกอบการแสดงความคิดเห็นและจัดการความคิดเห็นที่แตกต่างโดยการใช้เหตุผล	1.0	สอดคล้อง	
36. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การทำงานเป็นทีม รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคนต่างภาษาและวัฒนธรรมได้	1.0	สอดคล้อง	
37. ความสามารถในการแสวงหาความรู้และการค้นหาข้อมูลที่หลากหลายโดยใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.8	สอดคล้อง	
38. ความสามารถในการใช้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน	0.8	สอดคล้อง	
39. ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของข้อมูล สารสนเทศจากสื่อและเทคโนโลยี	1.0	สอดคล้อง	
40. ความสามารถในการพัฒนา การสร้างสรรค์สังคมโลกโดยเริ่มต้นจากการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่น ชุมชน ชาติ	1.0	สอดคล้อง	
ด้านที่ 4 ด้านค่านิยมและทัศนคติ			
41. การตระหนักความสำคัญ และเคารพแตกต่างความหลากหลายทางวัฒนธรรมอัตลักษณ์ความเป็นพลเมืองของชาติอื่น ๆ	1.0	สอดคล้อง	ปรับให้กระชับ
42. การตระหนักถึงการสร้างความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันในสังคมทุกระดับ	1.0	สอดคล้อง	
43. การตระหนักถึงผลของความขัดแย้ง และการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันในสังคม	1.0	สอดคล้อง	
44. เห็นคุณค่าของการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ วิธีการระงับความขัดแย้งอย่างมีเหตุผลและมีวิจารณญาณ	1.0	สอดคล้อง	
45. การตระหนักผลของการกระทำของตนเองที่จะส่งผลกระทบ	1.0	สอดคล้อง	

รายการ	ค่า IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะ
ต่อผู้อื่นและสังคมโดยรวม			
46. การมีความรับผิดชอบในความคิด กระทำของตนเอง	1.0	สอดคล้อง	
47. การเปิดกว้างในการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ถือเอาความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่เสมอ	0.6	สอดคล้อง	
48. ตระหนักถึงการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน	1.0	สอดคล้อง	
49. การตระหนักถึงผลกระทบของสื่อ เทคโนโลยี ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต	1.0	สอดคล้อง	
50. การตระหนักถึงการพัฒนาตัวเอง ให้พร้อมกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน	1.0	สอดคล้อง	

1.ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์

รายการ	ค่า IOC	แปลผล	ข้อเสนอแนะ
1.สภาพปัจจุบัน การดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาของคุณเป็นอย่างไร	0.8	สอดคล้อง	
2.ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกในสถานศึกษาของคุณเป็นอย่างไร	0.8	สอดคล้อง	
3.จากผลการวิเคราะห์ความต้องการหรือมีความจำเป็นจากแบบสอบถาม ท่านคิดว่ามีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง	0.6	สอดคล้อง	
4. คุณมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลักความเป็นพลเมืองโลกควรเป็นอย่างไร	1.0	สอดคล้อง	

ภาคผนวก จ

ผลการพิจารณาจริยธรรมโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

ผลการพิจารณาจริยธรรมโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

ระบบติดตามจริยธรรมบัณฑิตศึกษา ☆ ⓘ ☁

File Edit View Insert Format Data Tools Add-ons Help Last edit was made 2 days ago by Thitiya Klaikaew

🖨 90% View only

B68 fx 60199130115

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2						☒					
3	ลำดับ	รหัสนิสิต	เอกสารแนบในระบบ <i>ยังไม่ครบถ้วน</i>	อาจารย์ที่ปรึกษา <i>ยังไม่กดอนุมัติ</i> โครงการในระบบ	รอส่งเอกสารต้นฉบับ	อยู่ระหว่างการพิจารณา	รอการปรับแก้ไขจากนิสิต	อยู่ระหว่างการออกหนังสือรับรองจริยธรรม สามารถดำเนินการเก็บข้อมูลได้	รหัสโครงการ SWUEC-G-	สามารถเดินทางมารับเอกสารใบรับรองจริยธรรม	หมายเหตุ
67	64	60199130110	☐	☐	☐	☐	☐	☒	199/2564	☒	
68	65	60199130115	☐	☐	☐	☐	☐	☒	199/2564	☒	
69	66	62199130151	☐	☐	☐	☐	☐	☒	200/2564	☒	
70	67	62199110125	☐	☐	☐	☐	☐	☒	201/2564	☒	
71	68	62199110128	☐	☐	☐	☐	☐	☒	202/2564	☒	
72	69	62299130023	☐	☐	☐	☐	☐	☒	203/2564	☒	
73	70	60199130214	☐	☐	☐	☐	☐	☒	204/2564	☒	
74	71	62199110098	☐	☐	☐	☐	☐	☒	205/2564	☒	
75	72	63199130545	☐	☐	☐	☐	☐	☒	206/2564	☐	
76	73	59199130258	☐	☐	☐	☐	☐	☒	207/2564	☒	

☰ 2564 2563 อื่นๆ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายกิตติศักดิ์ วันงาม
วัน เดือน ปี เกิด	20 กันยายน 2534
สถานที่เกิด	จังหวัดแพร่
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2546 ระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านป่าแดง(วันรัตติยา) จังหวัดแพร่ พ.ศ. 2553 ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ จังหวัดแพร่ พ.ศ.2558 ระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะสังคมศาสตร์วิชาเอกสังคมศึกษา พ.ศ.2564 ระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การวัด ประเมิน และวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ
ที่อยู่ปัจจุบัน	80 หมู่ 12 ตำบลช่อแฮ อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ 54000